

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO-||nastica Disciplina collapsa
restau-||randa, pristinoque nitori || restituenda.||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

De Disciplina Ecclesiastica Liber Primvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

DE DISCIPLINA
ECCLESIASTICA
LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

In quo commemorantur causas impellentes huius
Operis scribendi.

VLTA E fanè iustæ & graues causæ ad hoc vtilissimum argumentum tractandum me impulerunt. Principio enim in vestibulo tēplo S. Helenæ ad aureos Martyres, siue ad S. Gereonem Coloniae cum saepenumero transeūdo magno animi affectu legissem hos subsequentes, licet barbaros & inconditos, sententiosos tamen versus vehementer ad istam materiam perpurgandam commouebat. versus autem literis aureis ad parietem depicti sic habent.

Diuitias peperit, quæ mater honorificata
Religio sic ait sententia Gregoriana,
Prole quæ vastata mater nec prole beata.
Dum disciplina cessat, regnat quæ simultas:
Deficit Ecclesie virtus pariter quæ facultas.

Digna profectò Gregorio Pontifice sententia, qua veras & præcipuas excidij Ecclesie & eiusdem florentis conseruandæ causas complectitur. etenim

A

nimiam

Trithemius
lib. 1. de Viris
Illustribus
ordinis Bene
dicti, cap. 7.

et S.

Aurea ista

γνώμη

effectu ex-

stat apud Trithemium

lib. 1. de Viris

illustribus

ordinis Bene

dicti, cap. 7.

DE

eo ante nota.
 eo. & apud
 Gregorij ut
 infra dicti
 Gregorij.
 D. Bernardi
 sententia.
 Religio pe-
 perit diuitias
 & filia deuo-
 ranti matrē.
 ab alijs enim
 Gregorio, ab
 alijs Bernar-
 do ascribi-
 tur.

nimiam abundantiam diuitiarum interitum Ec-
 clesie attulisse, hoc est, filiam deuorasse matrem,
 similiter Disciplinæ Ecclesiasticæ neglectio-
 inde intelligimus alteram causam existere excidij,
 & contra feruorem religionis aut feruentem Dei
 cultum, Ecclesiasticæque Disciplinæ accuratam
 obseruationem hoc efficere, ut Ecclesia efflorescat.
 Altera quoque causa me huc impulit, quod B. Hie-
 ronymus, quem imitari studeo: hoc etiam argumē-
 tum tractandum proposuerat, licet inter ea quæ e-
 ius exstant monumenta, nihil de eo inueniatur. In-
 stitutum autem illud B. Hieronymi fuisse colligi-
 mus ex tomo 1. in Principio vitæ Malchi Captiui
 Monachi. Scribere disposui, inquit, ab aduentu
 Saluatoris vsque ad nostram ætatem, id est, ab Apo-
 stolis vsque ad nostri temporis fecem, quomodo
 & per quos Christi Ecclesia nata sit & adulta, per-
 secutionibus creuerit, martyrijs coronata sit. &
 postquam ad Christianos Principes venit, poten-
 tia quidem & diuitijs maior, sed virtutibus minor
 facta sit. Notanda ista postrema verba B. Hierony-
 mi diligentissimè, quibus nihil aliud significare
 vult, quam quod prioribus aureis versibus innue-
 bat B. Gregorius. Nam quamdiu feruentibus tri-
 bus prioribus seculis persecutionibus Ecclesia-
 stica obseruabatur rigida Disciplina pulcherimè
 florebat Ecclesia: nempè à Christi & Apostolorum
 temporibus vsque ad ætatem Constantini Magni;
 at verò postquam Constantini ætate diuitiarum
 venenum infusum in Ecclesiam. Disciplina virtu-
 tum decreuit, potentia aucta est. Ammianus Mar-
 cellius libro 27. de ambitione, luxuria alijsque
 vitijs sopita Disciplina Ecclesiam inuadentibus
 tem-

tempore B. Hieroyimi & Damasi sic scribit. Damasus & Vrsicinus supra humanum modum ad rapiendam Episcopalem sedem ardentibus scissis studiis asperrimè conflictabantur aduſque mortis vulnerumque discrimina adiumentis vtriusque progressis, quæ nec corrigere sufficiens. Viuentius (præfectus vrbis Romæ) nec molliore, vi magna coactus secessit in suburbanum, & in concertatione Damasus superauerat parte, quæ ei fauebat instante, constatque in Basilica Sicinnini, vbi ritus Christiani est conuenticulum, vno die centum triginta septem redempta cadauera peremptorum, effertamque diu plebem ægrè postea delinitam. Neque ego abnuo ostentationem rerum vrbicularum considerans, huius rei cupidus ob impetrandum, quod appetunt omni contentione laterum iurgari debere: cum id adepti futuri sint ita securi, vt ditentur oblationibus matronarum, procedantque vehiculis insidentes circumspicere vestiti, epulas curantes profusas, adeo vt eorum conuiuia regales superent mensas: qui esse poterant beati reuera, si magnitudine vrbis despecta, quam vitij opponunt, ad imitationem antistitum quorundam provincialium viuerent, quos tenuitas edendi potandique parcissimè, vilitas etiam indumentorum & supercilia humum spectantia, perpetuo numini, verisque eius cultoribus vt puros commendant & verecundos. Hieronymus quoque in epistola ad Marcellam suadens, Roma relicta Bethlehem migrare de nimia ambitione, luxu, vitijque vrbis conqueritur. Accessit & alia causa, quod Disciplina sit germana soror &

Baronius to. 4. Annalium, fol. 171. 172. respondet ad ea, que aut Magdeburgenses aut historicus hereticus de historia Treuicensi inde eliciunt.

quasi nota quædam veræ Catholicæ Religionis, utpote sine qua diu Catholica Religio nec florere, nec omninò subsistere possit. Moribus enim bonis sublatis corrui necessariò ipsa fides. Excitare etiam volui Ecclesiæ Prælatos, ad inducendam & reuocandam in vsum quasi collapsam Disciplinam Ecclesiasticam. Mouit me quoque Calvinistarum exemplum, qui in suis libris de Disciplina & Confessorio ac Visitationibus Ecclesiarum, hoc argumentum suo tamen more attigerunt, ut meritò pudere nos debeat, si nos in tam præclara utili ac necessaria materia aduersarijs nostris inferiores negligentioresque deprehendamus, cum summa totius Ecclesiæ in Disciplina quasi cardine quodam voluatur ac vertatur. Affirmare verè id possum, si in Ecclesia Patrum & nostra memoria Disciplina Ecclesiastica strictè ac rigidè obseruata fuisset, neque tot hæreses in Ecclesiam irruissent, neque tot tantisque persequutionibus vndique ea pressa & fatigata fuisset. Commouit me quoque exemplum S. Irenæi Lugdunensis Episcopi, quem B. Hieronymus de Disciplina Ecclesiastica isto florenti seculo scripsisse commemorat: in Catalogo de Viris Illustribus, & Reuerendissimi Ioannis Bonhomij Episc. Vercel. Nunciijque Apostolici me impulit auctoritas, qui omnem calamitatem Ecclesiæ Colon. neglectioni Disciplinae ferebat acceptam.

C A P V T I I.

De definitione Disciplinae.

B Cyprianus pulcherrimè sic eam definit. Disciplina est ordinata morum correctio secundum canones Ecclesiasticos. Canones autem Ecclesiastici cor-

*Lib. 6.
Langercius
de Vita &
honestate cle
ricorum.
Sic Ioannes
à Lasco &
Saadels de
Disciplina
scripserunt:
Martinus Bu
cerus in libr.
de Regno
Christi & al
lij plures.
Regino M.
S. de Discipl.
Ecclesiastica
mihi visus
in Monaste
rio Breuyvi
lensi.*

ci corrigunt non modo clericorum, sed etiam laicorum vitam atque mores. Quare non ineptè in Disciplinam plebis & cleri eam diuiseris. Ordinata dicitur, quoniã absq; ea in Ecclesia non ordo ullus, sed mera reperitur cõfusio ac perturbatio.

CAPVT III.

Quam multa postulentur ab eo, qui de Disciplina scripturus est.

Inprimis in Ethicis & Politicis Philosophorum scriptis, apprime versatũ esse oportet, cum morum correctio sit, non aliunde, quam ex mortalibus auctoribus & scriptis commodius hauriri poterit. Noui quoque & Veteris testamenti diligens lectio necessaria est, cum præcipuè Paulinæ epistolæ & Propheticæ conciones tam clericorum quam laicorum mores informant, & Salomon in libro Prouerbiorum, Sapientiæ & Ecclesiastico in castigandis hominum vitijs & virtutibus docendis diligenter versetur. Nec minus utilis ac necessaria est Sanctorum Veterum Patrum lectio, vnde intelligemus, quomodo singulis seculis iam inde ab Apostolorum temporibus Disciplina vigente viguerit Ecclesia; ea verò deficiente, religio atque Ecclesia coeperit collabi, id apparebit si singulorum Patrum veterum ætates & secula ordine postea percurramus. Omnium aut maximè desideratur cognitio & lectio Corporis Canonum & Disciplina, quod in Decretis Isidori Iuuenis, Burchardi, Gratiani & aliorum Rapsodijs continetur. Cùm enim Caluini stæ in suis Synhodijs, Corpus Disciplina à se compositum promittant, quanto verius & rectius nos insistentes maiorum vestigijs Corpus Canonũ ve-

tustissimum à maioribus per manus nobis traditum retinebimus, & summo honore conseruabimus. Euoluendi quoque ij erunt, qui de Politia Ecclesiastica tam apud aduersarios quam apud nostros aliquid literarum monumentis consignarunt: etenim vera gubernatio Ecclesiæ per leges & canones disciplinamq; sacram maximè perficitur. Nec modò libri de Christiana, sed & de Iudaica Re publ. peruolurandi erunt, illiq; confutandi, qui ex Calvinianis perperam de Disciplina scripserunt, quales præter Ioannem à Lasco & Saadels de Disciplina commentantes, duo libri prodierunt auctore incerto his literis notato, I. B. A. C. suspicor esse Ioannem Boquinum. Titulus libri talis est. De Politia & Disciplina Ciuili & Ecclesiastica cum Israëliticè, tum Christianè Reipub eadem opera & Synhodi Calvinistarum Belgicæ examinandæ & discutendæ erunt. Corruptissima etiam secula Ecclesiæ ob neglectam Disciplinam exstitisse ex historijs demonstrandum erit. Concilia quoq; ea recensenda, quæ morum emendationem singulis seculis instituerunt, inter quæ particularia antiqua maximè excellent. Poetæ etiam Morales Latini & Græci nostro proposito inferuiēt, & quotquot de Pœnis Ecclesiasticis, Excommunicatione, Suspensione, Interdicto commētati sunt. Quinetiam auctores de Pœnitentijs antiquis, quales aliquot Antonius, Augustinus, Ilerdensis Episcopus in vnum corpus collegit, & Episcopus Victorius Amerin. bene de B. Hieronymi operibus meritis, duos libros de antiquis pœnitentijs edidit, nostro instituto subseruient. Adde & antiquissimas probatissimafq; Monachorū regulas, S. Bened. sub qua & D. Bernar. regulā cōprehendo,

hendo, S. Basilij, S. August. Pachomij, Cæsarij Arelatensis, quæ Discipl. Monast. præcepta tradunt, etenim vt ex finitione euidentis fuit Disciplina ordinata morū correctio est iuxta regulas Ecclesiasticas. Antiqui, Canones Poenitentiales, secundū quas publicæ poenitiæ olim imponebantur, huc pertinent: tametsi enim poenæ iam arbitrariæ factæ sint, & è medio sublata poenæ Canonice, multū tamen refert ad nostros corruptos mores corrigendos videre, quantopere olim disciplina viguerit, & optare veterem canonum seueritatem, (quā nostra tēpora vix ferūt) in vsum postliminio reuocari cōduci. Pertinent huc quoq; tot laudabiles M. S. tā diuersorum collegiorū, quam Monasteriorū constitutiones. Conscientiæ quoq; casus qui tractarūt, ab hoc argumento minimè abhorrent. Cassianus Discipulus S. Chrysost. plenus exemplis Discipl. Monast. talibus abundat. Basil. Magnus in Asceticis, Augustini liber de Disciplina, libri 4. de Moricis Ecclesiæ Catholicæ eiusq; Regula. Nec tantū ipsæ Regula Monastica huc conducunt, sed etiam illi, qui Comment. in Regulas tradiderunt, qualis Smaragdus & Turrecremataeus Cardi. & Episcopus præter alios præcipuè enumerantur, vt & Humbertus in explicatione Constit. Ordinis Prædicatorū. Nec à proposito nostro alieni sunt, qui vel de Disciplina militari aut Scholast. scripserūt, aut de Disciplina Claustralium, vt Thomas de Kempis, & Hugo de S. Victore. D. Hieron. epist. & Flores S. Bern. Disciplinam omniū statuū perfectissimè explicāt. Trident. Conc. Capit. general. auctoritatē in conseruāda generali Disciplina cōmendat sess. 25. c. 20. & Discipl. Monast. collapsam esse restituendam seriō monet sess. 25. c. 21.

CAPVT

Continet enumerationem variorum auctorum, qui de
Disciplina Ecclesiastica seorsim ac separatim ali-
quid literarum monumentis tradiderunt.

*S. Hieron. in
principio vi-
tæ Malchi,
Captiui Mo-
nachi propo-
suerat de
Disciplina
tractare.*

IRenæum antiquissimum primo loco colloco, quem B. Hieronymus in Catalogo de Viris Illustribus hoc argumentum perpurgasse testatur, sed ad nos eius de Disciplina librum peruenisse haud existimo. Vidi quoque M. S. libros de Disciplina Ecclesiastica, & Christiana religione Rheginonis Prumiensis in Bibliotheca Bruwilerensi propè Coloniã, quos direptos & laceratos esse à barbaris grassatoribus & prædonibus vereor, cum postea requisiti, à me non sint inuenti. Speculum Disciplinae allegatur in Roseto Spiritual. Exercitiorum tit. in Eruditorio Exercitiorum Alphabeto 9. §. 3. Est & Tractatulus Hugonis de Disciplina claustraliũ. M. Hüberrus de Disciplina Morum agit in suo Eruditorio. Michael Timotheus Canones Concilij Tridentini ad Disciplinam pertinentes in certum ordinem & classes redegit. Affinis est huic argumento liber, qui inscribitur Onus Ecclesiæ, in quo non reformatis corruptisque moribus onerari & grauari Ecclesiam commonstratur. Referuntur & huc Prophetiæ diuersorum Prophetarum & fatidicarum de malis moribus nouissimorum temporum indeque proueniētibus afflictionibus & punitionibus diuinis, vt sūt Sæctæ Hildegardis, Mechtildis, Methodij, Lichtenbergij, & aliorum ac aliarum: Dialogus quoque de Corrupto vtriusque partis statu nostræ maternæ est accommodatus. Vtilissimam operam nauauit

uit vir immortalī memoria dignus, & optimè de Ecclesiasticis officijs & Disciplina ecclesiæ meritus Reueren. D. Ioannes Langhecrucius I. V. Licentiatus & colleg. Ecclesiæ Casleten. Præpositus. qui de Vita & honestate clericorum & Cauonicorum & aliorum Ecclesiasticorum Speculum insigne edidit, quod sex libris constat, priores quinque libri agunt ferè de partibus & speciebus Discipline per ordinem virtutum & vitiorum, sextus tractat de augenda, inducenda, conseruanda per Prælatos Disciplina. In istis vtilissimis libris, non solum Pontificum & Conciliorum Decreta, sed etiã sanctorum Patrum, aliorumq; Doctorum sententias & dicta, ad honestatē morum persuadendum spectantia, in certas quasdam classes redegit ac digessit, vt illa, quæ sparsim apud multos auctores, & in diuersis libris interuallo disiuncta erant, in vnum codicem conuenienti ordine redacta traderentur vnde citra tœdium & longam inquisitionem hauriri possint. Quod Opus de Disciplina Scholarium Seuerini Boetij nomine circumfertur, bubulci potius dixeris, quam illius eximij philosophi Petrus de Aliaco Archiepiscopus Cameracensis & Cardi. Romanus ante centum annos de Reformatione Ecclesiæ scripsit & præsertim de emendatione corruptissimæ Curia Rom. imitantur in multis S. Bernardum in libris de Consideratione ad Eugeniũ Oratio Ruardi Tapperi, de Reformatione ecclesiæ habetur in fine operum eius postremò editorum. Manuale Visitatorũ Feliciani Ninguardæ duos libros complectitur, & practicæ Discipline post omnes alios accommodatissimum est. Synodus Bituntina Reuerendissimi Patris F. Cornelij

nelij Muffi epistoli Bituntini totā fere Ecclesiasticam
 Disciplinam sermonibus, constitutionibus,
 Legibus Synhodalibus complectens, in qua nouo
 & erudito quodam modo tractatur de causa & ra-
 tione uisitationis, de modo uisitandi, deq; toto cle-
 ro & populo reformando Venetijs, Anno 1579. re-
 fert omnia ad 4. ca. loca, res, Munera, Personas, de
 his 4. capitib. sunt Sermones, Canones, Preces. De
 locis quatuor sunt puncta 1. de templis, 2. de Alta-
 ribus, 3. de custodia Eucharistiæ, 4. de Choro & Di-
 sciplina Chori. De rebus itidem quatuor cap. 1. de
 usu & administratione Sacramentorum, & in spe-
 cie de singulis Sacramentis, 2. de sacris reliquijs, 3.
 de sacris vestibus uasis, & instrumentis sacris, 4. de
 Beneficijs & de dicto Beneficiu datur propter of-
 ficiu. sub titulo de Muneribus, siue Officijs di-
 uinis, 15. ca. complectitur 1. de Diuino Officio, 2. de
 Horis Canonicis, 3. de Missa & Missarum celebra-
 tione, 4. De reductione Missarum deq; pijs fidelium
 Legatis, 5. De Cantu Ecclesiæ deq; psalmodia, 6. De
 diebus festis, 7. Calendariū Ecclesiæ, 8. De puncta-
 toribus, 9. De Ceremonijs Ecclesiasticis, 10. De so-
 lennibus benedictionib. 11. De Litanijs & Procel-
 sionibus, 12. De rationibus sumptuarijs Capituli,
 deq; ipsa mensæ Capitularis Oeconomia 13. De le-
 gibus sumptuarijs, 14. De foro Ediscopali & simul
 de administratione episcopalis Iurisdictionis, 15.
 De modo Indicandi & de pœnis Canonicis. De per-
 sonis totidem 4. ca. sunt. 1. De uita & honestate cle-
 ricorum, 2. Bibliotheca Clericorum, 3. De Canoni-
 cis, 4. De Parochis, 5. De Præceptis Ecclesiæ 6. De
 Monachis 7. De Monialibus 8. De Societatib. 9. De
 Prædicatoribus, 10. De Testamētis 11. De Sepulturis
 12. De

12. De conseruatione bonorum Ecclesiasticorū & administratione. Timotheus I. C. in suis de Visitatione & Disciplina libris sequutus & imitatus est imprimis iam nominatum Episcopum Bitontinū & Carolum Borrhomaum in diuersis Synhodiis Mediolanensib. de Visitatione & Disciplina, denique sequutus est ordinem Canonum Concilij Tridētini. De collapſa Disciplina passim cōqueritur Basilius, & D. Bern. Aluar. Pelagius, in li. de Plāctu Ecclesiæ, Paulus Fuschius episcopus Sarnēsis Hermes Letmatius, Thomas Stapletonius in Declamationibus Quodlubeticis & in ea Declamatione, qua ostendit. Protestantes non esse Reformatores Ecclesiæ, Iacobus Pammelius in Annotationib. ad Librum Tert. de Pœnitentia & ad sermonem Cypriani de Lapsis, antiquā & laudabilem Pœnitentiæ Disciplinam in primitiua Ecclesia enarrat. Gabriel Biel in Defensorio Obediētiae Apostol. multa adfert, quæ ad materiam de Disciplina pertinet. Aluarus Pelagius duos libros de Planctu Ecclesiæ scripsit, Paulus Fuschius Episcopus Sarnensis duos libros scripsit de Visitatione & regimine ecclesiarum Romæ editos in 4. apud Vincentium Arcolau Anno do. 1581. Ioannes Molanus in 3 lib. de Canon. passim sparsit quædam, & in Compendio, Theologiæ suæ Practicæ. Georgius VVicelius sparsim in Homilijs & in epist. ac Euangelia hanc materiam insparſit. Versatur & inter manus Oeconomia Disciplinae Ecclesiasticæ auctore Pollo D. Parisiensi Religioso Ordinis Prædicatorij Nicolaus Clemāgis Archidiacon. Baiocensis Doctor Paris. de corrupto Ecclesiæ statu ante 150. ann. scripsit. docet is liber, quibus rationibus res Ecclesiastica creuerit & pie-

& pietas decreuerit Liber grauis & pene tragicus in corruptos Romanæ Curiã mores ac abusus. De Visitatione Diœceson Franciscus Pauinus Rotæ Auditor plenius quam alij tractauit, vt refert Felinus in titulo de Inquisit. §. quando & qualiter. & Felinus in ab. legat. cap. cum ex officio, Archiepiscopus Florentinus in Summa tertia par. tit. 20. cum seqq. vbi de forma Visitandi Inquisitione que facienda. Est & Episcopale, siue Archiepiscopale Italice editum, nunc etiam Anno 94. latine editum auctore Gabriele Palæotto Cardinali Bononien- sis Ciuitatis & Diœceseos. Nouum examen Ordinandorum auctore F. Nicolao Orifico Bonfilio Carmelita Ethruriã Prouinciali. Acta Borromei Mediolanensis Ecclesię in tres partes diuisa descripta in magno volumine, quæ ad Disciplinam Ecclesiæ spectant apud Posseuinum libr. 4. Bibliotheca selectæ cap. 20. & ibidem latius de auctoribus de Disciplina. Speculum S. Bernardi, & formula honestæ vitæ, eiusdem cum alijs paruis eius opusculis huius sunt fartraginis. est & Speculum Monachorum seu Disciplinã & de schola cœlestis exercitij. Hugo & Thomas Kempis de Disciplina Claustralium. Bonauentura quoque Cardinalis Speculum Disciplinã conscripsit. Hugo de S. Victore teste Rodolpho Decano Tongrensi de Canonum Obseruantia Propositione septima Regulam Canonorum Regularium siue S. Augustini, quæ & Præmonstratensium est, exposuit. Gabriel Palæottus in libro de Administratione Bononien- sis ecclesiæ ante nominatus. Dom. Episcopus Brixiensis de Reformatione ad Papam Pium secundū. Notus Liber Decretorum Burchardi ordine 19. qui inscri-

inscribitur Correctorius seu Medicus ad argumē-
tum de Disciplina pertinet. Insigne opus de Visi-
tatione editum circiter annum 1522. sub titulo Ba-
culi Pastoralis Parisijs prodijt, meminit eius F. Fe-
licianus Comensis Episcopus in Manuali Visitato-
rum, quod duobus libris constat.

Neugarda

Hermas seu Hermanus Cetmastijs Goudanus
Decanus Ecclesiæ S. Mariæ Oppidi Ultraiectensis,
de instauranda religione scripsit. libr. 1. Dionysius
Carthu. scripsit de modo iudicandi & corripien-
di libr. 1. & de Reformatione Ecclesiæ libr. 1. contra
Simoniam libr. 2. de Reformatione claustralium
libr. 1. contra pluralitatem benef. li. 1. de reforma-
tione Monialium libr. 1. de regimine Præfulum li.
1. de Vita Cano. libr. 1. de officio archidiaconorum
libr. 1. de regimine Prælatorum libr. 1. de regimine
curatorum libr. 1. de vita inclusarum libr. 1.

hec habentur in tom. 2. Operum Dionysij.

Ealredus Rhicuallensis Monachus Cisterciensis
de Prælatorum moribus li. 1. de abusionibus clau-
stri libr. 1. de institutione inclusarum libr. 1. obiit an-
no 1566.

Edgarus Anglorum rex edidisse fertur ad Cle-
rum Angliæ libr. 1. sanctionum & legum li. 1. flo-
ruit, anno 975.

Echelstanus Anglorum rex constitutionum cle-
ri libr. 1. edidit vixit ann. 939. Eutropius Episco. Va-
lentinæ Ecclesiæ scripsit libr. 1. de coercitione Mo-
nachorum anno 600.

Fabij Incarnati scrutinium sacerdotale siue mo-
dus examinandi tam in visitatione Episcopali quã
in susceptione ordinum ex pluribus sacræ scri-
pturæ voluminibus accumulatum. Venetijs in 1222
ann. 1580.

Frank

Franciscus Iacobi Traiectanus de Modo Visitandi & corrigendi subditos, de modo inquirendi contra eorum defectus.

Francisci de Platea Ordinis fratrum Minorum S. Francisci liber de Censura Ecclesiastica impressus Patavij, Anno 1573.

Franciscus Nausea Orationem de reformanda Ecclesia in Synhodo Moguntina habuit.

Gallus Presbyter Abbas scripsit libro vno gubernandæ Ecclesiæ formam.

Georgij Schezel de Reformatione Monasteriorum liber M.S. in Bibliotheca Imp.

Georgius Vvicelius scripsit formulas Reformationis.

Gerardus Magnus Dauentriensis de Regimine Monialium, lib. 1.

Gerardus Zutphaniensis de Reformatione interiori seu virium animæ lib. 1.

Censoria virgula Gilberti Cognati, quo quorundam mores notantur.

Gildas Badonicus cognomento Sapiens Bannochorensis Monachus, apud Britannos scripsit aduersus sui temporis Clerum obiit anno dom. 580. meminit eius Bibliotheca, Sanctorum Patrum.

Gualterus Mapus super enormitatibus cleri ad malos pastores lib. 1. planctu super Episcopis libro primo, In Papam & Curiam lib. 1. ad impios. Prælatos lib. 1. de malis Rom. Curia lib. 1. de malis Monachorum claruit, ann. 1210. Guidonis Iuuenalis pro Reformatione Monastica defensio Parisijs impressa. Guilielmi Gnaphæi Hagiensis, Tragicomedia Hypocrisis inscripta, de falsa religione ficta Disciplina, & supplicio, deque syches calamitate

*Gilda in ordinem Ecclesiasticum acribus correctio.
Baronius
tom. 6. fol.
36.*

mitate restituta illi per veram pœnitentiã salute
Basileæ, anno 1554. videtur liber sapere hæresin.

Guilielmus Gregorius Natione Scotus de Dis-
ciplina Iuniorum, lib. 1. ann. d. 1527.

Guilielmus Postellus de forma Eupolitix siue
Reformationis Opus vt ad seculi aurei vitam du-
ce Euangelio redeatur.

Hermannus Petra de Stutdorp Ord. Carthuf.
Germanus de Regimine Monialium lib. 1.

Hermæ Letmatij de instauranda religione li. 9.
impressi Basileæ ab Oporino in folio. an. 1545.

Hermias scripsit de Homericâ Disciplina armorũ.

Hugo presbyter & Monachus S. Victoris Parisi
Ord. S. Aug. Can. Reg. & Abbas natione Saxo. lib. 1.
de Disciplina.

Iacobi de Gruytrode Carthuf. colloquium Iesu
& Prælati, Idem de auctoritate Ecclesiæ eiusque
Reformatione, de abusionibus Clericorum.

Iacobus Iuuterbuick Germanus Ord. Carthuf.
scripsit formulã reformãdi Religiones collapsas.

Idem scripsit vtrum Prælato omnia imputan-
tur quæ subditus committit.

Iacobus philippi Friburgensis & Basiliensis Theo-
logus scripsit librum de Reformatione sacerdo-
tum, anno domini 1495.

Iacobi Rhegij Epistola ad Maximilianũ Imp. in
qua non pauca de Reformatione Ecclesiæ tractan-
tur excusa est Colonia in fasculo Ortuini Gratij.

Iacobus Sadoletus Epif. & Card. de emédatione
Ecclesiæ epistolam ad S. P. Q. Geneuensem in qua
in obedientiam Ro. Pontif. eos reducere conatur
impressa Argentorat, an. 1539. cum Ioannis Caluini
Responsione. Illas v. isisaxonum rex scripsit reli-
giolâs leges l. 1.

Inno-

Innocentius Papa 4. scripsit Regulam Clarissarum.

Ioannes Baranus Linnæ in Nordoualgia ex honesta familia natus Carmelita scripsit reformationes, claruit ann. 1556.

Opuscula insigniora Dionysij Carthusiani de omnium statuum institutione, prolapsione ac reformatione ex multis eius lucubrationibus in vnum corpus digesta, Coloniae edita Anno 1559.

Ioannis Bernardi Dias de Luco Hispani Practica Criminalis Canonica, in qua omnia flagitia clericorum cum eorum poenis describuntur Lugduni ann. 1554.

Eadem Practica criminalis Canonica cum annotationibus Ioannis Heluetij aucta ann. 1588.

Ioannes de Deo Hispanus scripsit librum poenitentialem constantem tractatibus vno de poenae impositione de poena personarum, quæ sunt in dignitatibus in statu spirituali, de his qui sunt in statu seculari, de poena religiosorum & utilitate poenae liber M. S. ann. d. 1240.

Ioannis Episcopi Chemensis Suffraganei Saltzburgensis Onus Ecclesiae de 7. statibus Ecclesiae in folio, Coloniae 1583.

Ioannis Francisci Pici Mirandulani de Reformatis moribus oratio excusa est Coloniae in Fasciculo rerum expectandarum & fugiendarum Ioannis Francisci ann. 1573.

Gerson de visitatione Prælatorum tom. 2.

Ioannes Hagen alias de Indagine libr. 1. de correctione fraterna.

Ioannis Hildemensis Carmelita de monstris in Ecclesia libr. 1.

Ioan^s

Ioannis Monlucij Episcopi Valentini Regis Gallorum Legati Reformatio Restitutioque Cleri Valentini & Dyensis Lutetia, anno 1558.

Ioannes Puruey Anglus concordiam scripturarum & Canonum de obliquo statu Cleri & de Ministrorum correctione anno 1421. edidit.

Ioannes Rode Abbas Monasterij S. Matthiæ Treueris Ord. D. Benedicti scripsit pro reformatione Monachorum constitutiones utiles lib. 1.

Ioannes Stanberij Carmelita Magister Oxoniensis Bangorensis epif. de Disciplina Christiana.

Ioannes Abbas Spanheimensis Trithemius lib. 1. de visitatione Monachorum. lib. 1. de modo seruandi Capitulum lib. 1. de ruina ordinis, scripsit pro ædificatione Monachorum quod prænotauit de triplici regione claustralium lib. 3. ad Maximilianum Cæsarem.

Eiusdē Oratio de 12. excidijs obseruantia regularis habita in Capitulo annuali Monasterij Reinhartzhornensis.

Ioannes Vviclenus de Ordinatione Ecclesiæ de conuersatione Ecclesiasticorum, de censura Ecclesiastica.

Iudocus Clithouæus de vita & moribus sacerdotum.

Isidorus iunior epif. Hispalensis orationē scripsit pro correctione vitæ ad desinenda peccata.

Israelis Acharij liber germanicus, de sancta Ecclesiarum & Reipubl. reformatione Basileæ 1568.

Xenophontis lib. 8. de Disciplina Cyri Laurentius Iustinianus Venetus de Disciplina Monastica lib. 1. eius libellus de Disciplina conuersationis Monasticæ Louanij editus est, anno 76.

B Nicolai

Nicolai Aurificis Senensis Opusculum de dignitate, vita, & moribus clericorum.

Nicolai Cardi. epistolæ Visitatoribus per Provinciam Saltzburgensem scriptæ in 4. Nicolaus Clemangis de corrupto & ecclesiæ statu.

Gerfonis tractatus de vitijs ministrorum Ecclesiæ.

Nicolaus Plonius Posnoniensis scripsit de Episcopo Irregula. Interdicto Ecclesiasticorum, Argentina, ann. 1495.

Odo Cantiarus Metropolitanæ Cantiorum Ecclesiæ ad Seruatoris phanum Monachus scripsit li. 1. de moribus Ecclesiasticis ann. 1160.

Paulus presbyter natione Pannonius scripsit de virginitate seruanda, & contemptu mundi ac vitæ institutione, vel morû correptione mediocri sermone, sed diuino sale conditos libros duos ad personam cuiusdam nobilis, & Christo dedicatæ virginis Constantiæ nomine, Genadinus Paulus Borgafus Feltrensis tractatus de Censuris Ecclesiasticis.

Petrus Alexander Patria Atrebatensis, Magister Sorbonicus & Carmelita de Disciplina Ecclesiæ scripsit librum vnum. Claruit ann. dom. 1554.

Petrus de Oliaco Episcopi Cameracensis, libellus de emendatione Ecclesiæ excusus est in quarto & Colo. in folio cum concilio Basiliensi.

Petrus Blesensis de periculo Prælatorû fuit Archidiaconus Bathoniensis claruit, ann. 1560.

Petrus Canonicus Londinensis Archidiaconus Remediarum conuerforum lib. 2. ann. 1230.

Petrus Damiani Episcopus Hostiensis contra Episcopos Simoniacos li. 1. de incontinentia sacerdotum

dotum lib. 1. de avaritia prælatorum, l. 1. de profectu Monachorum. lib. 1. de vxoribus Clericorum, eiusdem de Ecclesiastica institutione & Simoniacæ hæreseos confutatione. liber Col. apud Gymnicum impressus cum 3. libris Prosperi, Plutarchus de ijs qui à Deo puniuntur.

Proclus Lycius de bona Disciplina lib. 3.

Reginaldi Poli Angli libri duo, primus de Concilio, alter de Reformatione, Angliæ impressi sunt Venetijs à Paulo Manut. postea Dilingæ a. 1562. in 8.

Rhegino Abbas Pruniensis de Disciplina Ecclesiastica lib. 2. qui exstant in Bibliotheca Imperatoris M. S. ann. 910. floruit.

Robertus Finyngham Anglus Monachus, de Excommunicationibus liber 1.

Rodolphus Abbas S. Trudonis scripsit contra Simoniacos lib. 7.

Sibertus de Betla Summam censurarū noui iuris lib. 1. fuit Geldrensis & Carmelita, ann. 1320.

Simon Cassianus ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini scripsit libr. 1. de Disciplina spirituum.

Simon Islepus Anglus, Archiepiscopus Cantuariensis scripsit decreta sacerdotalis ordinis libr. 1.

Obijt anno 1365.

Simonis Maioli Episcopi Vultuariensis de Irregularitatib. & alijs Canonicis impedimentis, quibus Ecclesiasticos ordines suscipere & susceptos administrare quisq; prohibetur.

Simon Magister & logotheta, selegit ex omnib. Basilij lib. c. conciones 24. de vita & moribus Christianorum, Parisijs apud Morelium græcè & latine in 8.

Stanislai Carnouij Cōstitutiones in Diocesana Synhodo Vladislauensi editæ Colon. Ann. 1572.

Stephanus VVithebiensis Cœnobij Monachus Anglus, postea Abbas Eboraci scripsit de reparato Monochatu lib. 1. 1080.

Symmachus Papa natione Sarduus scripsit de excessibus clericorum lib. 1. ann. 515.

Talhelmij (proprium nomen ignoratur) Theologiae Doct. epistolâ in qua conqueritur de vitijs Romanæ Curia, eaque dicit esse reformanda scripta ad Conradum episcopi Moguntinum ex Erfordia, anno 1452.

Occasionem scribendi dederat Legatus Apostolicus Indulg. anni Iubilæi annuncians.

Concludit cum his verbis. Si Dominus Apostolicus & sua Curia se reformaret, vel ij Concil. generale fieret reformatio generalis facillimè mēbra Ecclesiae in suo quæque statu reformarentur.

Cōstitutiones Ioannis Matthæi Episcopi Veronenfis.

Tarquitius de Disciplina Hetrusca citatur à Plinio libr. 2. & 11. Naturalis historiae Abba Thalassij Libijs & Africani Monachi de amore continentia, gubernatione animi ad Paulum presbyterum hētontada quatuor græcè existant, eadem impressa sunt Oecolampadio interprete Augustæ Vindellicorum, ann. 1520. diuinæ & vtilis pijs sententiæ & Basileæ apud Henricum Petri cum alijs vetustissimorum quorundam Theologorum opusculis, anno 1551.

Theodorici à Hyem liber de Reformatione Romanæ Curia in folio, & in charta scriptus in Bibliotheca Impp.

Dire-

Directorium Disciplinæ Ecclesiasticæ Colo-
niensi, Ecclesiæ accommodatum per Legatum Pō-
tificis Octauium Episcopum Tricaricensem, an-
no 97. editum.

Theophrastus Platonis & Aristotelis Discipu-
lus, postea successor de Disciplina seu de virtuti-
bus seu de frugalitate.

Thomas Catrisfordus Anglus in linguam pa-
triam transtulit.

Ioannis à Casco de Disciplina Ecclesiastica li.
i. ann. 1555.

Thomas Cantuariensis Archiepis. Anglico ser-
mone composuit Ordinationes Ecclesiæ reforma-
torias lib. i.

Thomas Eborac Anglus Theolo. Doctor scri-
psit sermones de visitatione cleri Londinenses
lib. i.

Thomas Peuerel Anglus Carmelita scripsit Or-
dinationes sui Cleri lib. i. obiit, anno 1418.

Thomæ VValdensis sermones ad Clerum Oxo-
niensem.

Vincentij Ordinis Prædicatorum tres terribi-
les Prophetiæ Danielis Prophetæ; nempe de vitæ
spiritualis defectiōe, de diminutione Ecclesiasti-
cæ dignitatis, de Catholicæ fidei decremento ger-
ma. in 4. ann. 1582.

Vmbritius de disciplina Hetrusca aliquos libr.
scripsit è quibus mutuatur Plinius lib. ii. Natura-
lis historiæ.

Zeno Veronensis Episc. Galieni Imp. tempore
claruit, scripsit inter cetera de ædificatione do-
mus dei.

Caroli Sigonij de Repub. & Politia Iudaica libri 7. præstantissimi, Directorium Visitatorû, ann. 93. editum.

Ioannis Rhedi Treuerensis Constitutiones, De Iustauratione Regularis Disciplinæ.

Ioannes Cochlaus contra nouam in Ecclesia reformationem senatus Beernensis expostulatione scripsit.

Iosephus Acosta libr. septim. cap. 10. de Christo reuelato. Christus ait, perpetuò corripuit vitia, vt patet ex toto decursu E uangelicæ historie, ideo oportet Prælatos supremum Prælatum Christum imitari, in vitijs redarguendis. & Antiquitatum Iudaicarum libri noni, auctore Benedicto Aria Montano Hispalensi, adiectis formis æneis Lugduni apud Franciscum Raphelingium in quarto. Hæretici scriptores de Disciplina & politia Ecclesiæ separatim hic & seorsim collocati.

Theodorus Cornhart de Reformatione scripsit Ecclesiæ satis ineptè, quia Libertinorum è selecta fuit, & Ioannes Caluinus de Reformatione Ecclesiæ. hæretici dum reformare volunt Ecclesiam, eandem maximè deformant, quoniam iuxta corruptelas, sanæ doctrinæ corruptam instituunt commendationem & Disciplinam. Lutherus in scripto de visitatione Saxonica, Antonius Sadeel scripsit tractatum de Disciplina Ecclesiastica gallicè, excudebat Henricus Stephanus, Anno domini 1566.

Eraſmus Sarcerius Dialogum edidit, in quo reddidit rationem veterum Synhodorum cum generalium, tum particularium, 2. item Visitatorum,

num, & habitæ Synhodi & Visitationis pro Pasto-
ribus Comitatus Nassouienſis, simulque expli-
cans eiusdem Visitationis Acta, quæ cognita & a-
lijs regionibus multum vtilitatis possunt adferre
impressa Francofurti, anno 1539. Eiusdem Ser-
mones de modo reuocandæ Disciplinæ & Visita-
tione Parochiarum. Anno millesimo quingente-
simo septuagesimo octauo Francofurti.

Gaspar Huberinus scripsit speculum Oecono-
micæ Disciplinæ in folio Noribergæ, anno domi-
ni 1556.

Hulderici Hutteni Apophtegmata Vadisci &
Pasquilli de Deprauato Ecclesiæ statu, quò forſi-
tan & Moria Erasmi refertur.

Ioachimi Camerarij Oratio de vero Dei cultu
& ritibus Ceremoniarum, de Disciplina & de le-
iunio.

Ioannis Riuij Attendoriensis, De Stultitia Mor-
talium in procrastinanda correctione vitæ.

Ioannes Sturnius, De Emendatione Ecclesiæ
ad Cardinales epistolam scripsit, Defensio Disci-
plinæ Ecclesiasticæ in Anglia. Examen Disci-
plinæ prætensæ Londini, Anno 93. Praxis Prælato-
rum.

Bucerus de Disciplina Ecclesiastica, Matthæus
Dresserus Erphordiensis scripsit de noua & ve-
teri Disciplina tam domestica, quam Scholastica
in 8. Basileæ, apud Oporinum.

Ioannis à Lasco de Disciplina Ecclesiastica lib.
primus, Anno domini millesimo quingentesimo
quinquagesimo quinto.

Examē Theologicum in Visitatione per Hefhusium.

Francisci Iunij de Administratione Ecclesiæ libri tres.

Ioannes Boquinus de Politia & Disciplina tam Ciuili, quam Ecclesiastica, tam Israeliticæ, quam Christianæ Reipubl. & de Consistorio, siue Synedrio, & de modo iudicandi in Ecclesia duos libros scripsit Cornelius Bertranius & Theodorus Beza De Politia Iudaica tam Ciuili, quam Ecclesiastica veteris testamenti Geneuæ.

Franciscus Iunius De Politia Iudaica.

De Politia Ecclesiastica, siue forma ac ratio administrandi & gubernandi Regni Christi, quod est Ecclesia in his terris demonstrata ex forma & facie primitiuæ Ecclesiæ per Apostolos fundata & illustrata ex Decretis Conciliorum, historijs, Ecclesiasticis, monumentis Patrum Ecclesiasticorum & Imperatorum constitutionibus, Opera & studio VVilhelmi Zepperi verbi diuini in Ecclesia. Herbornæ Ministri. Herbornæ ex officina Christophori Coruini. Anno 1595.

Politices Christianæ libri septem Lamberto Danxo auctore apud hæredes Eustathij Vignon in 3. Anno Domini 1546.

Generalis Synodus Middelburgensis M.S. Caluiniana constans articulis centum, & vno habita in Zelandia Anno 1581. & adhuc articulis 69.

Prouincialis Synodus Dordoracena M.S. celebrata à Caluinistis in Hollandia, Anno dom. 1574. constat ferè omnibus coniunctis 90. articulis.

Acta Nationalis Synhodi Belgicæ, Germanicæ, & Galli.

Gallicæ Ecclesiæ, tam patrij, quam externi regimi-
nis M. S. habet pene sesquicentum articulos.

Concilia reformatarum Ecclesiarum Franciæ
de Anno dom. 1559. 61. 62. 63. M. S.

Disciplina Ecclesiastica tracta, ex Concilijs re-
formatarum Ecclesiarum Franciæ, habitis Parisijs
29. Maij. ann. 59. Pictaviæ 15. Martij, ann. 61. postea in
festo Paschatis Aureliæ, ann. 62. & Lugduni 10. Au-
gusti, anno 63. ordine in septem corpora redacta:
M. S.

CAPVT V.

De voce Disciplina.

Matthias Bredenbacchius in Psalmos: Disciplina iuxta Hebraicam vocem designat castigationem, vel etiam dicitur à discipulis ἀκολασοῖς, id est, incastigatis, qui castigatione disciplinæ correcti meliores efficiuntur. Ambrosius in libr. de Viduis. Disciplina est magistra fidei, castitatis, & omnium virtutum.

Bonauent. in
Speculo Dis-
ciplin c. 80.
De Discipli-
na in gene-
rali.

CAPVT VI.

Ex omissione Disciplina omnia mala, & haresin in Ecclesiam inundasse.

Cyprianus in principio Sermonis v. de Lapsis, deplorans corruptum statum sui seculi, ante tempora etiam Diocletiani sæuientibus adhuc persequutionibus, omnium poenarum & persecutio-
num causam, in sacerdotum malam disciplinam, & plebei-
orum vitia confert, cum multa grandia crimina, vtriusque sexus recēfuisse, ad extremum

De causis col-
lapse Disci-
pline. Hiero-
nymus, Pla-
tus lib 2. ca.
24. de Laudā-
bus vite res-
ligioforum.

B 5

etiam

Baronius to-
mo 2. Anna-
liū, fol. 416.
citat. et 417.

etiam adiunxit; Episcopos plurimos, quos & orna-
mento oportet esse ceteris & exemplo, diuina pro-
curatione contempta, procuratores rerum secula-
rium fieri, derelicta cathedra plebe deserta, per a-
lienas prouincias oberrantes negotiationis qua-
stuosæ nundinas sectari & aucupari, in Ecclesia
fratribus esurientibus, habere argentum largiter,
velle fundos insidiosis fraudibus rapere, vsuris
multiplicantibus scenus augere. Quid non perpe-
ti pro eiusmodi peccatis mereremur? & paulo ante.
Studebant augendo patrimonio singuli, & ob-
liti quid credentes, aut sub Apostolis ante fecis-
sent aui, semper facere deberent, insatiabili cupi-
ditatis ardore, ampliandis facultatibus insuda-
bant & incubabant, non in sacerdotibus religio-
deuota, non in ministris fides integra, non in ope-
ribus misericordia, non in moribus discipli-
na.

Chrysostronus deprauatos sui temporis Ecclesia-
sticorum mores suis depingens coloribus ita lo-
quitur. In Procuratores & dispensatores, caupo-
nelque redacti sunt Episcopi, & qui Ecclesiastica
dignitati præsumunt, imò verò istos etiam curæ &
solicitudines secularium rerum superauerunt, ac
ceu spinæ suffocauerunt. Cumque oporteat ip-
sos animarum habere curam nostrarum, hoc præ-
termisso illa sollicitè curant quæ publicanis, qua-
storibus ac villicis curanda sunt, de quibus etiam
quotidie cogitant ac peruigilant. Idem in illud
Matthæi, cap. 19. Vade & vende vniuersa. & ca.
Oportune, inquit, nunc hæc ad Ecclesiæ præfides,
propter latas Ecclesiarum possessiones meritò di-
cipol

ci possunt, non enim aliter sequi Christum possu-
 mus, nisi fuerimus secularis curæ expertes: nunc
 verò, proh dolor, vindemiæ ac messi sacerdotes
 Dei venditioni emptionique assistunt. Et quidem
 qui figuræ & umbræ cultum habebant, quamvis
 corporalius eis esset commissâ administratio, om-
 nium tamen harum rerum erant immunes. Nos
 verò, qui ad penetralia cælorum vocamur, qui ad
 vera sancta sanctorum ingredimur, mercatorum
 rursus & cauponum curas suscipimus. Vnde &
 magna scripturarum contemptio oritur ac negli-
 gentia, ingens in orando segnities, ac cæterorum
 omnium contemptus. Basilius Magnus verè cap.
 30. postremo. epist. 63. 69. 70. Libri de Spiritu sancto
 statum Ecclesiæ sui temporis bello nauali compa-
 rat, quod quidam bello nauali assueti, ac bello de-
 diti ex veteribus offensis multo odio, inter ipsos
 nutritum excitarunt, quam similitudinem & latè
 profequitur, & sui seculi moribus ad extremum
 accommodat. Subuersa sunt inquit pietatis dog-
 mata, turbati pietatis ritus, ambitio eorum, qui
 dominum sequuntur, Ecclesiarum gubernacula
 inuadit, & iam manifestè veluti impietatis præ-
 mium primæ sedis dignitas prostituitur, ita, vt
 qui maledicendo est seuerior, ad Episcopatum
 populi acquirendum sit prior ac potior.

Euannit honestas sacerdotalis, desierunt, qui gre-
 gem Domini pascunt scientia, dispensationes pau-
 perum, ad propria oblectamenta, munerumque
 largitiones absumentibus, ijs qui ambitionis do-
 minandi studio tenentur. Elanguit canonum dili-
 gentia, multa est peccati licentia. qui enim huma-

nis

*Ecclesia ca-
 rens cultura
 discipline,
 est quasi a-
 ger incultus
 vepribus ac
 spinis vndi-
 que plena, in
 quibus que-
 rû feræ sua
 latibula.*

*Baronius to-
 mo 6. fol. 42*

nis adiuti officijs ad principatum perueniunt, hac ipsa permiffa delinquendi licentia viciffim gratificantur, &c. Interea rident nos infideles, nutant qui modicæ sunt fidei, fides ipsa in ambiguum vocatur, ignorantia offunditur mentibus, propterea quod formam ac speciem pietatis prætexunt, qui sermonem veritatis adulterant. Silent enim pie docentium ora, refoluta verò est quæuis blasphemia lingua, prophanata sunt sacra, qui sani sunt in plebe, domos orationis fugiunt, vtpotè in quibus impia docentur. Melliffuus verò Bernardus, quantum priores pietate vicit, tantum etiam in detestatione acerba, corruptorum suæ ætatis morum cæteros superauit. Hic in sermone quodam, quem de conuersione S. Pauli texuit. Hac tempeffate, ait, heu Domine Deus, ipsi sunt in perfequutione tua primi, qui videntur in Ecclesia tua primatum deligere vniuerfam incendio tradunt ciuitatem. Misera eorum conuertatio, plebis tuæ miserabilis subuerfio est. Dati sunt sacri gradus in occasionem turpis lucri, & quæffum æffimant pietatem, copioffimæ siquidem inueniuntur pietatis in fufcipienda animarum cura, fed hæc penes illos cura minor, & de animarum falute nouiffima cogitatio est, an verò faluatori animarum grauior potest effe perfequutio. rursus in Cantica sermone 33 hæc ipfa deplangens. Si infurgeret apertus inimicus hæreticus, mitteretur foras & arefceret, si violentus inimicus absconderent fe forfan ab eo. Nunc verò, quem eijcient aut à quo abscondent. Omnes amici & omnes inimici. Omnes necessarij & omnes aduersarij. Omnes domestici & nulli pacifici. Omnes proximi, & omnes quæ sua sunt, quærunr, ministri sunt, & ferui-

Sine Disciplina, Ecclesia perpetua scælie laborat, nec est scædolorum modus. Soluta Disciplina multorum tempore Dioclesias est, vnde exorta perfequutio.

feruiunt Antichristo. Honorati incedunt de bonis domini, cui nec honorem deferunt. Inde is, quem quotidie cernis meretricius nitor, histrionum habitus, regius apparatus, inde aurum in frenis, in sellis & calcaribus, ac demum plus calcaria, quam alitaria fulgent. Inde splendida mensæ & cibus & cyphis, inde comessationes, ebrietates, inde cythara, & lyra, & tybia, inde redundantia torcularia, pròptuaria plena, eructantia ex hoc in illud, inde doli pigmentaria, inde referta marsupia, pro huiusmodi volunt esse & sunt Ecclesiæ Præpositi, Decani, Archidecani, Episcopi, Archiepiscopi. Nec enim meritò cedunt, sed negotio quod perambulat in tenebris. Olim prædictum est, & nunc tempus adimpletionis aduenit, ecce in pace amaritudo mea amarissima, amara prius in nece martyrum, amarior post in conflictu hæreticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum. Non fugare, non fugere eos potest, ita inualuerunt & multiplicati sunt supra numerum, intestina & insanabilis est plaga Ecclesiæ, & ideo in pace eius amaritudo amarissima. alibi dulciloquus ille Doctor graui-ter & seuerè ita pronunciat. Res pauperum non pauperibus dare par sacrilegij crimen esse dinoscitur. Et sanè patrimonia pauperum facultates Ecclesiarum, & sacrilegia eis crudelitate surripitur, quicquid sibi ministri & dispensatores, non vti que Domini vel possessores ultra victum accipiunt & vestitum, timeant clerici, timeant ministri Ecclesiæ, qui in terris sanctorum, quas possident, tam iniqua gerunt, vt stipendijs, quæ sufficere debeant, minimè contenti, superflua, quibus egeni sustentandi forent, impiè, sacrilegeque sibi retineant;

*Euseb. lib. 8.
c. 12. Baron.
tom. 2 folio
720. vide
tom. 6. An-
narium folio
317. 489.*

*Sacerdotū et clericorum vitia acerri-
mè corrigenda. Baronius tom. 7. Ann. fol. 633. Soluta Disciplina in Gallijs fecit, ut traderetur vastāda barbaris teste Saluiano Masiliensi. Baronius tomo 5. Ann. fol. 251. 342. 343.*

ant, & in vsus suæ superbiæ atque luxuriæ victum pauperum consumere, non vereantur duplici profectò iniquitate peccantes, quod & aliena diripi-
ant, & sacris in suis vanitatibus & cupiditatibus & turpitudinibus abutuntur, & quod datum præ-
latis in adiutorium, factum est illis in scandalum, sua quærent, diligunt munera, incedunt mundi, & ornati circumdati varietatibus, tanquam sponsa procedens de thalamo, exuberat, illis congeries & vasorum argenteorum, & aureorum, mensarum luxuries, rerum affluentia, vestium splendor de bonis sponsæ, propter hoc non est hoc tempore custodire, sed perdere; non est defendere, sed exponere; non instituere, sed prostituere; non ornare sponsam, sed spoliare; non pascere gregem, sed mactare & deuorare. Quem dabis mihi de numero Præpositorum, qui non plus inuigilet, subditorum euacuandis marsupijs, quam vitijs extirpandis. Etsi quidam fortè hæc legerint, mihi indignabuntur, quamuis iustius suis vitijs offenderentur. hæctenus D. Bernhardus. Nostris autem corruptis moribus & neglecta Disciplina nos occasionem sectis præbere, si mihi non creditis: saltem B. Hieronymo in hunc modum. Rustico Episcopo scribenti fidem adhibeatis. Propter auaritiam sacerdotum, ait, sæpè odia & sectæ consurgunt, hinc Episcopi accusantur à clericis, hinc principium omnium litium, hinc omnis detractionis causa, hinc origo sit cuiusuis criminis. Porrò pro huius capitis confirmatione, adijciantur his sex testimonijs, quæ à me obseruata sunt, ea quæ copiosius tradunt Ioannes Langhecrucius circa principium
vtrius-

utriusque Speculi, tam de Causis Calamitatum nostri temporis, & de Diuinis Officijs, quam de Vita & honestate clericorum, & Gabriel Prateolus D. Parisiensis, in 5. libr. de Calamitatibus nostri temporis, & Petrus Audomarus in libro de causis Calamitatum nostri temporis, & præcipuè Belgicarum Prouinciarum. D. Hieronymus tom. 5. libr. 3. Comment. in caput. 6. Amos fol. 116. fa. 1. Canticum 8. cap. legitur. Soror mea paruula est, & vbera non habet, quæ domus & magna & parua, in vnam Dei familiam congregata, si non habuerit Disciplinam, & Dei mandata non fecerit, percutietur ruinis & scissionibus: quotiescunque ergo vel in persecutionibus, vel in hæresibus & schismatibus domus Dei, quæ est Ecclesia, corrui ac laceratur, Dei percutientis ostendit manum. vide eundem tom. 5. lib. 2. Comment. in cap. 8. Osee fol. 56. fa. 2. & tom. 5. Comment. in cap. 1. Abdiæ sic loquitur. Quando aut negatio aut voluptas nos oppresserit, & vigorem pristinum in conscientia non seruauerit, tunc facile ad contraria dogmata labimur blandientia errori nostro, & non curantia vulnus, sed palpantia. vide Hieronymianæ Confessionis Tom. 1.

cap. 12. artic. 3. de hæresibus
causis.

*Adde lib. 7.
cap. 13.*

CAPVT

CAPVT VII.

*De Methodo seruanda in Tractatione argumenti,
de Disciplina Ecclesiastica.*

1. **D**isciplina Ecclesiastica primò sic potest explicari, vt ordine percurrantur omnes status & ordines hominum, & qualis in vnoquoque ordine & statu correctio sit adhibenda demonstretur, quem ordinem sibi proposuit in suis Reformationibus Ecclesiasticis, Reuerend. episcopus Vercellen. Ioannes Franciscus Bonhomius Legatus duorum Pontificum Gregorij 13. & Sixti V. in Germaniam. Qui casus Conscientiæ scribunt eandem etiam methodum seruant. & Dionysius, Carthusianus in quibusdam Opusculis, vbi de Officijs Episcoporum, Archidiaconorum Archipræsbyterorum & aliorum Canonicorum & clericorum pulchrè tractat. Secundo iuxta Methodum simplicem per locos Dialecticos deduci & describi poterit.
2. **D**isciplina. Tertiò ordine temporis obseruato secundum seriem seculorum & Centuriarum, ex partibus antiquissimis & grauissimis.
3. **D**isciplina. Tertiò ordine temporis obseruato secundum seriem seculorum & Centuriarum, ex partibus antiquissimis & grauissimis.
4. **D**isciplina. Tertiò ordine temporis obseruato secundum seriem seculorum & Centuriarum, ex partibus antiquissimis & grauissimis.
5. **D**isciplina. Tertiò ordine temporis obseruato secundum seriem seculorum & Centuriarum, ex partibus antiquissimis & grauissimis. Quintò persequi possumus species & partes Disciplinae videlicet singulorum vitiorum specialem correctionem, quam methodum sequutus mihi quinque prioribus libris, in Speculo de Vita & honestate clericorum, videtur Præpositus Lange crucius. Sextò Methodus Politicorum & Ethicorum Aristotelis imitanda est, sic quidem vt ille virtutes in Remp. inducere, lateque propagare & vitia profligare studuit; sic nos Disciplinam

rectam

rectam in Ecclesiam Christi introducamus, & ut ille de correctione, cuiusque hominis per virtutes & affectuum repressione egit in Ethicis, & de publica correctione totius Reipubl. in Politicis; sic nos, ad eius imitationem, de totius Ecclesie & singulorum membrorum emendatione ad illius imitationem pertractemus. Septimo possumus quoque Methodum deligere atque effingere ex auctoribus ijs, qui Decreta, vel quod idem est Corpus Canonum seu Disciplinae tradiderunt, qui ferè libros suos iuxta ordinem Criminum Ecclesiasticorum, aut peccatorum contra utramque partem Decalogi distribuerunt, inter quos auctores hic comparatio seu collatio institui potest. Octavo. Quoniam ex omnibus Rebusp. & Monarchijs exempla Disciplinae desumi possunt quatuor ex ordine Monarchiae percurrenda erunt, ut ostendatur eas per Diss. viguisse, per collapsam Disciplinam interisse Nono. De Comparatione Disciplinae in Ecclesia Catholica, & apud aduersarios, qui veram & perfectam Disciplinam nullam habent, ut ex Synhodus Belgicis Calvinistarum, & eorundem de Politia & Disc. Eccles. libris erit monstrandum. Decimo. De Disc. Monast. ex varijs regulis peragendum. Undecimo. De Disc. Canon. & de Capitulis Disciplinae. Duodecimo. De Disciplina Iudaicae Synagogae. Decimotertio. De Disc. Christi, & Apost. 14. De Disc. Platonica, Arist. Cicer. Stoica, & in vniuersum Philosoph. 15. De Disc. Canonica, ex iure Canonico hausta. 16. De Disc. Theol. 17. De Disc. Ciuili ex Iurisprudencia desumpta. 18. De necessitate & vtilitate Disc. 19. De temporibus

C

bus

bus disciplinae quando maximè vigeat, an tempo-
 re aduersitatum, an pacis vel persequutionis. 20.
 De adiunctis & cognatis correptione, reprehensio-
 ne fraterna. 21. De vitijs in disciplina vitandis.
 22. Quam latè se extendat hoc argumentum. 23.
 De genere disciplinae & potestate Ecclesiastica.
 24. De forma exercendae disciplinae. 25. Quando
 coeperit corrumpi disciplina. 26. An possit exer-
 ceri per seculares. 27. De disciplina apud barba-
 ros & hæreticos sepulta. 28. Nec inepta foret or-
 dinis ratio, si, vt I. C. Timotheus fecit ad canones
 Concil. Trid. de disciplina moru nostra exegetis
 accommodaremus. 29. Nec absurda forsan videretur
 methodus, si Ecclesiam in caput & membra
 diuidetes: primò de disciplina capitis, id est, sum-
 morum Prælatorum, Rom. Curiae Archiepiscopo-
 rum, Præpositorum, Decanorum &c. deinde de
 membrorum, laicorum & clericorum inferioris
 ordinis disciplina tractaremus. 30. De disciplina
 medica purgatrice. 31. De antiquitate & Origine
 disciplinae. 32. De Disc. militari comparata cum
 Ecclesiastica. 33. De Visitationis laude, origine &
 forma. 34. De disciplina Romana. 35. De disciplina
 graeca. 36. Miscellanea & varia, quæ in superio-
 ribus capitibus vel omissa fuere, vel ad priora ca-
 pita comodè reduci non potuerunt. 37. Possemus
 & cum Cornelio Mussio Episcopo Bituntino (de
 quo supra c. 4.) ad quatuor capita, loca, res, Mune-
 ra, personas & earu subdiuisiones omnia referre.
 38. Nec absurdè quis subdiuiderit disciplinam in
 localem & personalem, ad imitationem Felicia-
 ni Ninguardæ, in Manuali Visitatorum, vbi in pri-
 mo lib. de Locali, in secundo de personali Visita-
 tione

tione agit. Nos autem nihil eorum in hoc volumine recensere intendimus, quæ ab alijs ante nos tradita sunt, ne frustra ab alijs dicta repetere videamur, sed arbitrato nostro ex tot tamque varijs iam propositis Methodis, eas selegimus, quæ ab alijs tractatæ non sunt, quas more nostro & pro commoditate nostra, & legentium expediemus ac pertractabimus ex omni genere literarum, & ex varia multiplicique lectione variorum omnis generis auctorum sacrorum & prophanorû. Expedi planè in tam utili adeoque necessario argumento, à quo salus totius Ecclesiæ & incolumitas dependet, diuersos libros prodire, vt per varias occasiones in manus præsertim Prælatorum perueniât, vt aëra Dominica ventilabro Disciplina expurgata, magis magisque enitescat ac efflorescat, adeoque omnes gregis dominici arietes ad ferri exercendam & restituendam collapsam Ecclesiasticam Disciplinam extimulentur atque instigentur, qui mihi in hoc scriptiois genere præcipuus scopus propositus atque præfixus fuit.

CAPVT VIII.

De Disciplina ordine ex prolati grauiſſimis testimonijs PP. & DD. Ecclesiæ.

Antiquissima forma Discipline peti potest ex Clemen. Rom. Const. seu Ordin. Apost. lib. 8. constantibus, qui ipso titulo & inſcript. præ se ferunt, quæ non modò formam Doctr. Apost. & diuinorum Offic. sed etiam optimam rationem siue *disciplina*, i. Ordinationem Disc. Apost. complectantur. quod ex eo etiam potest demonstrari, quod Canones Apostolorum (qui reuera formam Apost. Discipline

plina continent) ijs libris inspergantur; Porro si quis nouator eorum librorum auctoritatem la-
befactare velit, eum remitto tam ad Bouium, qui
ad Turrianum, qui ambo authenticam istorum li-
brorum auctoritatem firmissimis rationibus &
testimonijs asseruerunt ac vindicarunt. Post Cle-
mentem descendendo ad Cyprianum, cuius graui-
ma & insigniora omnia testimonia ex eius libri
ordine subnecto.

Cyprianus Pammelij in epist. 1.

Tu tantum quem iam spiritualibus castris ce-
lestis militia signauit, tene incorruptam, tene so-
briam, religiosis virtutibus disciplinam, sit tibi
vel oratio assidua vel lectio, nunc cum Deo lo-
quere, nunc Deus tecum.

Epist. 5. lib. 1.

Fungamini partibus uestris & meis, ut nihil
vel ad disciplinam vel ad diligentiam desit.

Epistola 6.

Secundum scripturarum magisterium Eccle-
siastica disciplina deposcit humiles, modestos &
quietos nos esse debere, ut honorem nominis ser-
uent, ut qui gloriosi voce fuerint, sint & mori-
bus gloriosi.

Epistola 6.

Per Diaconos & presbyteros exercebatur dis-
ciplina plebis: ait enim quosdam dissolutos a Dia-
conis & presbyteris regi non posse.

ibidem.

Episcopi exercebant disciplinam, etiam de
communi consensu plebis.

In istum locum vide doctè Pammeliũ de præ-
byterio & Consistorio, siue tribunali Episcoporum,
& Senatu ac consiliarijs Ecclesiæ.

Epistola 7.

Salomon & Saul, & cæteri multi, quamdiu in
vijs Domini ambulauerunt, datam sibi gratiam
tenere potuerunt, recedente ab ijs disciplina Do-
minica recessit & gratia.

In fine eiusdem Epistola.

Corroboremus nos exhortationibus mutuis
& magis ac magis proficiamus in Domino, vt cū
pro sua misericordia pacem fecerit, noui & penè
mutati ad Ecclesiam reuertamur, & excipiant nos
fratres nostri, siue gentiles circa omnia correctos
atque in melius reformatos, & qui admirati fue-
rant prius in virtutibus gloriam, nunc admiren-
tur in moribus disciplinam.

Ibidem.

Deo chari sunt, per quorum disciplinam no-
men Domini laudabili testimonio prædicatur.

Epistola 8.

Quas plagas quæ verbera non meremur, quan-
do nec confesores, qui exemplo esse cæteris ad
bonos mores debuerant, teneant disciplinam.

Ibidem.

Rogemus pacem maturius reddi, impleri quæ
famulis suis Dominus dignatur ostendere redin-
tegrationem Ecclesiæ suæ securitatem salutis no-
stræ, post pluuias serenitatem, post tenebras lu-
cem, post procellas & turbines placidam lenita-
tem, &c.

C 3

Epi-

Epistola 10.

Nam cum in minoribus peccatis agant peccatores poenitentiam iusto tempore, & secundum disciplinæ ordinem ad exomologesin veniant, & per manus impositionē episcopi & cleri ius communicationis accipiant, nunc crudo tempore persequutione adhuc perseverante, nondum restituta ipsius Ecclesiæ pace, ad communicationem admittuntur, & offertur nomen eorum, & nondum poenitentia acta, nondum exomologesi facta, nondum manu eis ab Episcopo & clero imposita Eucharistia illis datur.

Epistola 11.

Sollicitudo loci nostri & timor Domini compellit admonere vos literis nostris, ut à quibus tamen deuotè & fortiter seruetur fides Domino, ab iisdem quoque lex & disciplina Domini seruetur.

Reprehēdit in eadem epist. quod ante actā poenitentiam, ante exomologesin grauissimi atq; extremi delicti factam, ante munus ab Episcop. & clero in poenitentiam impositam, offerre lapsis pacem & Eucharistiam dare, idem sanctum Domini corpus prophanare audeant.

ibidem.

Et quoniā audio carissimi & fortissimi fratres impudentia vos quorundam premi, & verecundiam vestrā vim pati, oro vos quibus possum precibus, ut Euangelij memores & considerantes, quæ & qualia in præteritū antecessores vestri martyres cōcesserint, quā solliciti in omnibus fuerint. Vos quoque sollicitè & cautè petētium desideria
ponde-

ponderetis, utpotè amici Domini & cū illo postmodum iudicaturi inspiciatis actum, & opera, & merita singulorū ipsorum quoq; delictorum genera & qualitates cogiteris, ne si quid abruptè & indignè vel à nobis permissum, vel à nobis factum fuerit, apud gētiles quoq; ipsos Ecclesia nostra erubescere incipiat. Visitamur enim & castigamur frequenter, ut in nobis mādāta Domini in corrupta maneant admonemur, q̄ quidē nec illic apud vos cessare cognosco, quo minus plurimos quoque ex vobis instruat ad Ecclesiæ disciplinam diuina censura.

In fine eiusdem Epistola.

Ad nos fidei ac disciplinæ congruentes literas dirigatis.

Epistola 12.

Per ordinem disciplinæ ad oblationem & Eucharistiam peruenitur.

Cautè omnia & moderatè secundum disciplinam Domini obseruare oportet.

Conuocati Episcopi plures secundum disciplinam Domini, martyrum & Confessorum desideria examinēt, nemo importuno tēpore acerba poma decerpat, nemo nauē suam quassatā & perforatam fluctibus prius quam diligēter refecerit in altum denuò committat, nemo tunicā scissam accipere & induere properet, nisi eam & ab artifice perito sartā viderit, & à fullone curatā receperit. In eadē epist. disciplinā vocat diuinū magisteriū.

Epistola 13.

Diaconi habuerunt potestaté absoluēdi ab excōmuni-

municatione, vt in textu ipsius epistolæ & prolixius in annotationibus Pammelij.

Epistola 14.

Cum in vnum per misericordiam Dei venerimus, de omnibus speciebus secundum Ecclesiasticam disciplinam tractabimus.

Mox.

Hoc est verecundiæ & disciplinæ & vitæ, ipsi omnium nostrum conuenit, vt Episcopi plures in vnum conuenientes, præsentem est stantium plebem, quibus & ipsis pro fide & testimonio suo honor habendus est, disponere omnia consilij communis religione possimus.

Epistola 15.

Necessarium duxi has ad vos literas facere, quibus vos actus vestri & diligentia ratio redderetur. Vigor Ecclesiasticæ disciplinæ seruanda, & ad Dominica præcepta reuocanda.

Epistola 16.

Quid enim peccatis de Indulgentia Domini, quod non impetrare mereamini, qui Euangelicam disciplinam sincero fidei vigore tenuistis. Laudant qui disciplinam cum virtute iunxerint.

Epistola 17.

Reprehendit negligentes disciplinam Ecclesiasticam, & qui non permittunt causas suas examinari.

Epistola 21.

Pro cuius factos ego in lætitia Paschæ flens die ac nocte, in cilicio & cinere lachrymabundus dies, exegi & exigo adhuc.

Epi-

Epistola 22.

Laudat amatores fidei & Zelotypos Disciplinae Christi in qua, ait, tenoris viuacitate versari vos gaudeo.

Exposita causa apud Episcopum & facta exomologesi habeant pacem.

Epistola 23.

Disciplinae ac diligentiae quantulacumque ratio reddita Martyr cautus ac verecundus leges ac disciplinae memor.

Neglecta Disciplina omne vinculum fidei & timor Dei & mandatū Domini & Euangelij sanctitas & firmitas soluitur.

Euangelij plenus vigor & Disciplina robusta legis dominicae seruanda.

Epistola 24.

Communi consilio Disciplina exercenda.

Epistola 25.

Accessit ad Confessionis exordia gloriosa & militiae victricis auspicia Disciplinae tenor quē de epistolae vestrae vigore perspeximus, sollicita admonitione misistis vt Euangelij sancta praecpta & tradita nobis semel mandata vitalia forti & stabili obseruatione teneantur.

Morum magisteria post initia virtutum praebetis. Gratulor vobis etiam ob dominicae Disciplinae coronam.

Epistola 26.

Animaduertimus te congruente censura & eos dignē obiurgasse, qui immemores delictorū suorum pacem à presbyteris per absentiam tuam fe-

C 5 stinata

stinata & præcipiti cupiditate extorsissent, & illos qui sine respectu Euangelij Sanctum dominum canibus & margaritas porcis prophana facilitate donassent, cum grande delictum, & per totum penè orbem incredibili vastatione grassatū non oporteat nisi cautè moderateq; tractari consulis omnibus epistolis presbyteris diaconibus, confessoribus & ipsis stantibus laicis.

Ibidem.

Nihil ad extenuationem delicti nostris impudens valere consuevit, sed pudor, sed modestia, sed patientia, sed disciplina, sed humilitas atque subiectio, sed alienum de se expectasse iudicium, sed alienam de suo statu sustinuisse sententiam, hoc est quod poenitentiam probat, hoc est quod impresso vulnere inducit cicatricē, hoc est, quod deiectæ mentis ruinas erigit, & attollit, quod audentium delictorum estuantium morbum restinguit & finit.

Epistola 27.

Summissos quietos & verecundos esse oportet eos, qui delicti sui memores satisfacere Deo debent. Quo per satisf. poenit. & disciplinam in Ecclesiam recipiebantur. *ibidem.*

Epistola 28.

Integra disciplina Ecclesiastica consilio collegarum administrata.

Merito salubria nostra & vera consilia nihil promouent, dum blanditijs & palpationib. perniciosis salutaris veritas impeditur, & patitur lapsorum saucia & ægra mens, quod corporaliter quoque

quoque ægri & infirmi sæpè patiuntur, vt dum salubres cibos & vtilis potus, quasi amaros & abhorrentes respuunt, & illa quæ oblectare, & ad præsens suauia esse videntur, appetunt, perniciè sibi & mortem per intemperantiã prouocèt: nec proficiant ad salutem artificis medela vera, dum blandimentis decipit dulcis illecebra.

Disciplinam exercet Cyprianus cum collegis suis, non modo sed & cum plebe ipsa vniuersa, expensa enim moderatione libranda & pronuncianda res est.

Epistola 29.

Sit nobis (Clericis Romanis) circa vtilitatem Ecclesiasticæ administrationis commune consilium.

Epistola 30.

Moeroris nostri grauem sarcinam vigor tuus & secundum Euangelicam disciplinam adhibita seueritas temperat, dum & quorundã improbitatem iustè coercet & hortando ad pœnitentiam viam legitimam salutis ostendit, &c. Cur non eorum iudicium sustinent à quibus petendam pacè, quam vtique non habent putauerunt.

Euangelij fracta iam & iacens videbatur maiestas. i. si disciplina non vigeat. Euangelicæ legis illibata sinceritas custodienda.

Temperamentum adhibendum & pudoris & veritatis in disciplina.

Nunquam desistas lapsorum animas temperare & errantib. veritatis præstare medicinam, licet animus ægrorum, medentium respuere solet industriam.

Recens

Recens est lapsorū nuper hoc vulnus, & adhuc in tumorem plaga confurgens & idcirco certi sumus, q̄ spatio productioris temporis impetu isto confescente, amabunt hoc ipsum ad fideles se delatos esse medicinam, si tamen desint, qui illos arment ad periculum proprium & in peruersum instruentes, pro salutaribus dilationum remedijs exitiosa deposcant illis propinatae communicationis venena. Nouimus Carthaginensium Ecclesiae fidem, nouimus institutionem, nouimus humilitatem.

Tempus est vt agant delicti pœnitentiam, vt præbeāt lapsus sui dolorē, vt ostendant verecundiam, vt monstrent humilitatem, vt exhibeant modestiam, vt de submissione prouocent in se Dei clemētiam, & de honore debito in Dei sacerdotem eliciant in se diuinam misericordiam.

Epistola 31.

Quid magis aut in pace tam aptum, aut in bellicis persecutionis tam necessarium, quam debita seueritatem diuini vigoris tenere? quam qui remiserit, instabili rerum cursu erret semper necesse est, & huc atque illuc varijs & incertis negotiorum tempestatibus dissipetur, & quasi extorto de manibus consiliorum gubernaculo nauim Ecclesiasticæ salutis illidat, in scopulos, vt appareat non aliter saluti Ecclesiasticæ consuli posse, nisi si qui & contra ipsam faciunt quasi quando aduersi fluctus repellant & Disciplinae ipsius semper custodita ratio, quasi salutare aliquod gubernaculum in tempestate seruetur, antiqua est apud nos seueritas,

ueritas, antiqua fides, Disciplina legitur antiqua quoniam nec tantas laudes de nobis Apostolus protulisset dicendo, quia fides vestra prædicatur, in vniuerso mundo, nisi iam exinde vigor iste radices fidei de temporibus illis mutuatus fuisset. Absit à Romana Ecclesia vigorem summa tã profana facilitate dimittere, & neruos seueritatis euerfa fidei maiestate dissoluere, vt cum adhuc non tantum iaceant, sed & cadant euerforum fratrum ruinae properata nimis remedia communicationum vtique non profutura præstentur, & noua per misericordiam falsam vulnera veteribus transgressionum vulneribus imprimantur, vt miseris ad euerfionem maiorem & poenitentia eripiatur. Vbi enim poterit indulgentiæ medicina procedere, si etiã ipse medicus intercepta poenitentia indulget periculis? si tantummodo operit vulnus, nec finit necessaria temporis remedia obducere cicatricem, hoc non est curare, sed si verum licet dicere occidere.

Seueritas E uangelicæ Disciplinæ exercenda, Nisi literas cum nostris conspirantes de seueritate Disciplinæ protulissent, Disciplinæ E uangelicæ ruina non facile sarciretur, præsertim cum nulli magis tam congruens esset tenorem E uangelici vigoris illibatum dignitatemque seruare, quam qui se excrucianos & excarnificandos pro E uangelio furentibus tradidissent.

Delicti sui magnitudinem agnoscentes intelligant non momentaneam neque præproperam desiderare medicinam.

Pulsent sanè fores non confringant, adeant ad
liment

limen Ecclesiæ, sed non utique transiliant, castrorum cœlestium excubent portis, sed armati modestia, qua intelligant se fuisse desertores.

Lapforum cura mediocriter temperanda.

Epistola 34.

Confessorum secta & conuersatio sic proficit ad præconium gloriæ, ut magisteriū cæteris præbeat disciplinæ.

Epistola 40.

Factiosi fomenta olim quibusdam Confessoribus & hortamenta tribuebant, ne concordaret cum episcopo suo, ne Ecclesiasticam disciplinam cum fide & quiete iuxta præcepta Dominica continerent, nunc se ad lapforum perniciem venenata sua deceptione verterunt, ut ægros & sanctios & ad capienda fortiora consilia minus idoneos & minus solidos à medela vulneris sui auocent & intermissis precibus & orationibus quibus Dominus longa & continua satisfactione placandus est ad exitiosam temeritatem mendacio captiosæ pacis inuitent reprehendit eos, qui contra Euangelicam disciplinam nouam traditionem sacrilegæ institutionis introducebant. Collatis consilijs in vnum conuenientes cum disciplina pariter & misericordia temperatam sententiam figemus, magisterium Euangelij Dei.

Epistola 45.

Deus gubernantes sacerdotes inspiret ac subministret, & ad improborum contumaciam frenandam, vigorem, & ad lapforum fouendam penitentiam lenitatem.

Epistola

Epistola 46.

In disciplina exercenda contrahebatur presbyterium vide scholia Pammelij.

Epistola 49.

Nec remanere in Ecclesia Dei possunt, qui Deificam & Ecclesiasticam disciplinam, nec actus sui conuersione, nec morum pace tenuerunt. Presbyterium malos communicatione prohibebat.

Epistola 51.

In nostris libellis nec lapsis censura deest, nec medicina, quæ sanet.

Epistola 52.

Purganda apud te est mea persona & causa ne cum Euangelicum vigorem primo & inter initia defenderim, postmodum videar animum meum à censura & disciplina priore flexisse.

Lapsorum mentes classica quodam nostræ vocis animandæ fuerunt, ut poenitentiam viam non solum precibus & lamentationibus sequerentur, sed (quoniam repetendi certaminis & reparandæ salutis dabatur occasio) ad confessionis potius ardorem, & martyrij gloriam nostri increpiti vocibus prouocarentur. De consilio collegarum pendenda ratio disciplinæ.

Epistola 54.

Christi pietatem & clementiam cogitantes non acerbi adeo nec duri, nec in fouendis fratribus inhumani esse debemus, sed dolere cum dolentibus, & flere cum flentibus. & eos quantum possumus auxilio & solatio nostræ dilectionis erigere, nec adeo immites & pertinaces ad eorum poenitentiam
retur-

retundendam nec iterum soluti & faciles ad communicationem temere relaxandam.

Epistola 53.

Qui triennium poenitentiam egerunt, recipiuntur.

Epistola 54.

Duri nimis reddent in die iudicij rationem vel importunæ censuræ vel inhumanæ duritiæ suæ.

Epistola 55.

Literæ tuæ ecclesiasticæ disciplinæ & sacerdotalis censuræ plenæ.

Ecclesiastica disciplina & sacerdotalis censura, non est soluenda ob malorum odia & persecutiones, de hoc in tota epistola.

Datur opera ne satisfactionibus & lamentationibus iustus delicta redimantur ne vulnera lachrymis abluantur, à sacrilegis dicitur ne pulsetur ad Christi ecclesiam, sed sublata poenitentia nec vlla exomologesi criminis facta, despectis episcopis atque calcatis pax à præbyteris verbis fallacibus prædicetur, & ne lapsi surgant, aut foris positi ad Ecclesiam redeant, communicatio non communicantibus offeratur.

Epistola 59.

Reprehendit quod ante plenam pactam poenitentiam, ante legitimum & plenum tempus satisfactionis sine petitu plebis conscientia nulla infirmitate urgente, ac necessitate cogente, pax data esset Victori presbytero.

Epistola 61.

Puto nec maiestati diuinæ nec Evangelicæ discipline

disciplinæ congruere, vt pudor & honor Ecclesiastica turpi & inferui contagione foedetur.

Epistola 62

Per omnes vtilitatis & salutis vias disciplina Ecclesiastica seruetur.

Cum omni obseruatione disciplinæ præcepta diuina teneamus.

Cum omnes omnino disciplinam tenere oporteat, multo magis præpositos & diaconos hoc curare fas est.

Diaconus abstentus qui cum virgine mansit virgines corruptę grauiore censura eijciatur, nec in Ecclesiam postmodum facile recipiantur.

Gladio spiritali superbi & contumaces necantur dum de Ecclesia eijciuntur, Indisciplinatos perire dum non audiunt, nec obtempererant diuinis præceptis, testatur scriptura diuina quæ ait Prouerb. 13.

Non diligit indisciplinatus castigantem se, qui autem oderunt correptiones confundentur turpiter.

Epistola 64.

Lapsi per disciplinam & satisfactiones redeunt ad Ecclesiam in fine epistolæ.

Epistola 65.

Potestas honoris sacerdotalis est, vt contumacem vel deponat vel abstineat. Abstenti videntur mihi esse suspensi vel excommunicati.

Epistola 67.

Nouatianus abstentus & hostis Ecclesiæ iudicatus contra Nouatianos agit. Gubernandæ Ecclesiæ

D

clesiæ

clesiæ libram tenentes, sic censuram vigoris peccatoribus exhibemus, ut tamen lapsis erigendis & curandis vulneratis bonitatis & misericordie diuinæ medicinam non denegemus. Tota epistola agit per disciplinam recipiendos lapsos non autem reiiciendos.

Epistola 68.

Basilides pro conscientie suæ vulnere Episcopatum spontè deposuit, ad agendam pœnitentiæ conuersus Deum deprecans, & satis gratulans, si sibi vel laico communicare contingeret.

Eiusmodi homines ut Basilides ad pœnitentiæ quidem agendam possunt admitti, ab ordinatione autem cleri & sacerdotali honore prohiberi Deifica disciplina negligenda non est.

Epistola 69.

Manet apud nos diuinæ censuræ respectus & metus.

Epistola 27.

Episcopi aut præbyteri ab hæreticis venientes, non recipiendi nisi communicent laici.

Epistola 77.

Dominus vos prouexit ad gloriarum sublimè fastigiū clarificationis suæ honore, qui semper in Ecclesia eius custodito fidei tenore vigiliis conseruantes firmiter dominica mandata in simplicitate innocentiam in charitate concordiam, modestiam in humilitate, diligentiam in administratione vigilantiam in adiuuandis laborantibus misericordiam in fouendis pauperibus in defendenda veritate constantiam, in disciplina seueritate censuram.

Ep

Epistola 33.

Vos fratres carissimi pro disciplina quam de mādatis dominicis à me semper accepistis quietem & tranquillitatem tenete.

Ex 2. Tomo Operum Cypriani Pammelij: Ex libro de disciplina & habitu virginum.

Disciplina custos spei, retinaculum fidei dux itineris salutaris, fames ac nutrimentum bonæ indolis, magistra virtutis facit in Christo manere semper ac iugiter Deo viuere, & ad promissa cælestia & diuina præmia peruenire, nota hic in principio toto folio agit de disciplina, quod si in scripturis sanctis, tam veteribus quam etiam nouis frequenter & vbique disciplina præcipitur & fundamentum omne religionis ac fidei de obseruatione ac timore proficiscitur, quid cupidius appetere, quid magis velle ac tenere nos cõuenit, quam vt radicibus fortius fixis & domicilijs nostris super petram robusta mole solidatis, incõcussi ad procellas & turbines seculi stemus, vt ad Christi munera per diuina præcepta veniamus, &c.

Virgines ad ecclesiasticam disciplinam religiosa obseruatione moderandæ.

Proiectæ anus iunioribus facite magisterium disciplinæ.

Ex lib. de lapsis.

Si cladis causa cognoscitur, & medela vulneris inuenitur, dominus probare suam familiam voluit, & quia traditã nobis diuinitus disciplinã

pax longa corruperat iacentem fidem & penè dixerim dormientem censura coelestis erexit, cumque nos peccatis nostris amplius patimereremur clementissimus Dominus sic cuncta moderatus est, vt hoc omne quod gestum est exploratio potius quam persecutio videretur. Deinde amplificat peccata istorum temporum, auaritiam nimiam, cupiditatem sacerd. indeuotionem, addit etiam, non erat in moribus disciplina igitur ait ad correctionem delicti & probationem fidei, remedijs seuerioribus veniendum.

Imperitus est medicus, qui tumentes vulnerum sinus manu parcente contrectat, & in altis recessibus viscerum virus inclusum dum seruat aggravat. Aperiendum vulnus est & secandum, & putraminibus amputatis medela fortiore curandum. Vociferetur & ciamet licet, & conqueratur æger impatiens per dolorem, gratias aget postea cum senserit sanitatem.

Sub misericordiae titulo malū fallens & blanda pernicies semerit contra Euangelij vigorem, contra Dei legem temeritate quorundam laxatur incautis communicatio irrita & falsa pax periculosa dantibus & nihil accipientibus profutura. Ante expiata delicta, ante exomologesin factam criminis, ante purgatam conscientiam sacrificio & manu sacerdotis, ante offensam placatam indignantis domini & mirantis pacem putant esse, quam quidam verbis fallacibus vendicant, non est pax illa sed bellum.

De disciplina Confessionis satisfactionis & poenitentiae pag. 224. 245. 246. prolixè & doctè.

Ex libro de vnitae Ecclesie.

Cōfessor sit humilis ac quietus, sit in actu suo cum Disciplina modestus Stat Confessorum pars maior ac melior in fidei suæ robore & in legis ac dominicæ disciplinæ veritate. In nobis emarcuit vigor fidei, credentium robur clanguit. De oratione Dominica.

Intercedente grauiore delicto dum abstenti, & non communicantes à cœlesti pane prohibemur.

Christus fortius in præceptis suis maiore censura suæ vigore proponit.

De bono patientia.

Patientia disciplinam regit.

De Zelo & liuore.

Ad Deum Patrem Deifica Disciplina respondeat, vt honore & laude viuendi Deus in homine clarescat.

Ex libro 3. Testimoniorum contra Iudeos ad Quirinum.

Cap. 66. Disciplinam Dei Ecclesiasticis obseruandam.

Cap. 67. Prædictum quod disciplinam sanam asperraturi essent.

Cap. 68. Recedendum ab eo qui inordinatè & contra disciplinam viuat.

Ex Tomo 3. Operum Cypriani Pammelij. Ex de

disciplina & bono pudicitia.

Illa vobis Disciplinam bonorum suggerit morum, vos illi ministerium præstatis operum factorum.

De seueritate Disciplinæ Ecclesiasticæ Baronius Annaliū 2. tom. 2. fol.

D. 3

Ex 434.

Ex de laude Martyrij.

Hæc nobis tradita disciplina, Vt sine vlllo terrore militiæ vim tanti nominis tueamur.

Ad Nonatianum hæreticum quod lapsus non est venia deneganda liber.

Ex libro de 12 abusionibus seculi, Cap. 11.

Vndecimus abusionis gradus est plebs sine disciplina. Disciplina verò morum est ordinata correctio & maiorum præcedentium regulari observatio, vide ad Hebræos 12. c.

Infœlix est qui abijcit disciplinam. Audet enim extra milites aliquid, qui Dominum crucifigentes non eius sciderunt tunicam, qui Ecclesiæ Christi scindit disciplinam. Sicut enim tunica totum corpus præter caput tegitur: ita disciplina omnis Ecclesia, præter Christum, qui caput est Ecclesiæ & sub disciplina non est, protegitur & ornatur.

Ipsa enim tunica contexta erat desuper per totum, quia eadem disciplina Ecclesiæ à Domino de coelo tribuitur & integratur.

Tunica ergo corporis Christi disciplina Ecclesiæ est, qui autem extra disciplinam est, alienus est, à corpore Christi.

Ex cap 3. de 3 abusionum gradu.

Abusus adolecens sine obedientia. Heb. 12. c. Omnis disciplina in præsentem non videtur esse gaudij sed moeroris; postea vero fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiæ.

Sicut

Sicut ergo fructus non inuenitur in arbore in qua pampinus aut flos prius nõ apparuerit, sic & in senectute honorẽ legitimum adsequi non poterit qui in adolescentia disciplinæ alicuius exercitatione non laborauerit.

Disciplina igitur absque obedientia qualiter fieri potest? Adolefcens ergo sine disciplina, adolefcens sine obedientia est: quoniam & ipsa obedientia, quæ omnium disciplinarum mater est magna exercitatione indiget.

Ex libro de singularitate Clericorum.

Disciplinæ retinaculo omnis obscœnitas frenatur & compedibus eius calces furentis libidinis statuuntur.

Tres Epistolas Cypriani de vigore Disciplinæ ex tredecim decimam, undecimam & duodecimam allegat & recitat. Baronius tomo secundo Annalium folio 428. 424. & seqq. De exacta Disciplina Ecclesiastica Romanæ Ecclesiæ Baro. tomo 2. Annalium folio 433. De classibus, gradibus & locis diuersis pœnitentium tomo secundo Annalium Baronium folio 597. 598. De seueritate Disciplinæ Ecclesiasticæ olim in recipiendis lapsis, & de Canonibus duris pœnitentialibus Petri Alexandrini, Baronius tomo secundo, Annalium à folio 806. ad folium octingentesimum undecimum, octingentesimum duodecimum, octingentesimum decimum tertium. Num Episcopi in hæresin lapsi, vel quomodolibet hæreticorum communicatione fœdati, sic ad Ecclesiam recipiendi sint, vt in Episcopatu, quem gesserant, agere sinerentur, tomo quarto,

Annalium fol. 67. Lucifer austerioris disciplinae id nullo modo voluit admittere, vnde inter Luciferum & Eusebium tanta contentio nati fuit, tomo 4. Annalium folio 76. 78. Ob collapsum in Britannia in Ecclesiasticis viris Canoniam viuendi formam meruit illa habitatoribus reddi vacua, atque dari alienigenis gentibus incolenda, tomo 6. Annalium fol. 499. Ius virgarum habuisse Episcopos, docet Baronius tomo 6. Annalium fol. 577. Saluianus Episcopus Massiliensis octo lib. scripsit de Prouidentia, & Dei iudicio, in quibus demonstrat tam acerba Deum exercere iudicia, & poenas in homines istius temporis, quod nulla morum correctio appareret, sed penitus coelestis collapsa iaceret disciplina. grauius eloquentissimus Orator declamat in corruptissimos mores istorum temporum, quae & nostris temporibus conueniunt. Adiungo Cypriano discipulo Magistrum Tertullianum, qui ob antiquitatem & veram rationem temporis antecedere merito debuisset. Plinius 2. in Apologetico aduersus gentes apud Tertullianum allegat se de Christianis nihil aliud comperisse, quam coetus antelucanos ad canendum Deo & Christo, & ad confederandam Disciplinam, homicidium, adulterium fraudem, perfidiam & scelera caetera prohibentes. Obserua pulchrè dictum confederandam Disciplinam, quasi Christiani sacro quodam federe inter se fuerint conglutinati ad seruandam Disciplinam. lege Pammelium & interpretes in hunc locum in nouissima editione Tertulliani. Item Tertull. li. 1. ca. 1. aduersus Valentinianos sta-

Cap. 9.

Cap. 39.

Vide Pammelij Annotaciones, in locum istum Tertulliani.

timâ principio docet, illos nominatos hæreticos ob defectum Christianæ Disciplina, cuius nulla munia obseruabant, inter se fuisse diuisos. idem est quod supra cap. 6. in fine habuimus ex B. Hieronymo lib. 3. Com. in cap. 6. Amos ob neglectam Disciplinam percuti Ecclesiam ruinis & scissionibus. Pammelius in allegatum locum Tertulliani notat. quemadmodum istis annis proximis sublata Disciplina, quid non vidimus ab audaculis quibusdam tentatum, quæ non schismata inter eos nata, dum vnusquisque somnium suum pro oraculo amplectitur. Vix enim ita Valentiniani inter se diuisi fuerunt, sicuti hodie Anabaptistæ excors hominum genus & inquietum. Dicit etiam Tertullianus initio statim cap. 1. eodem loco Valentinianos Disciplina non terri. disciplinam accipit pro veritate castigatrice, quæ eo seculo maximè vigeat. Idem Tertullianus in libro de Præscriptionibus aduersus hæreticos. cap. 41. Non omittam ipsius etiam hæreticæ conuersationis descriptionem, quam futilis, quam terrena, quam humana sit sine grauitate, sine auctoritate, sine Disciplina nec fidei cõgruens; In primis, quis Catechumenus, quis fidelis, incertum est; pariter adeunt, pariter audiunt, pariter orant: etiam ethnici si superuenerint, sanctum canibus & porcis, margaritas licet non veras iactabunt. Simplicitatem, volunt esse prostrationem Disciplina, cuius penes nos curam lenocinium vocat, laicis etiam sacerdotalia munera iniungunt, mox idem in eodem libro, cap. 43. Adeo de genere conuersationis qualitas fidei æstimari potest, doctri-

*Vide initio
Annotatio-
nes Pamme-
lij in librum
Tertulliani,
de Pœnitentia,
vbi ostenditur,
quod
Confessio se-
cretæ optima
sit Disciplina
Ecclesiæ.*

Hieron. in c.

*4. Osee simi
lem locū ha-
bet. de morū
dissolutione
sublato me-
tu damnatio-
nis.*

*Cap. 10.
De Basilij
Disciplina et
Regulis, Ba-
ronius 10mo
4. fol. 385.*

næ index Disciplina est, negant Deum timendū
Itaque libera sunt illis omnia & soluta. Vbi autē
Deus non timetur, nisi vbi non est? Vbi Deus non
est nec veritas vlla est. Vbi veritas nulla est, metu
& talis Disciplina est. At vbi Deus, ibi metu
in Deum, qui est initium sapientiæ, ibi metus in
Deum, ibi grauitas honesta, & diligentia atton-
ta, & cura sollicita, & adlectio explorata, & con-
municatio deliberata, & promotio emerita, &
subiectio religiosa, & apparitio deuota, & pro-
cessio modesta, & Ecclesia vnita, & Dei oīa, me-
ca 44. ibid. Proinde hæc apud nos testimonia Di-
sciplinæ ad probationem veritatis accedunt, à quā
diuertere nemini expedit, qui meminerit futurū
iudicij, quo omnes nos necesse est apud Christi
tribunal astare, reddentes rationē in primis ipsius
fidei. Sequuntur nunc summarie excerpta ex Basili-
o Magno quæ ad Disciplinam Ecclesiasticā spe-
ctant. omnia & singula verba Basilij nō annota-
studio breuitatis, sed per indicē digito. q. demon-
strauit omnia loca Basilij fusius ex ipso fonte req-
renda. Primò in Summa Moral. c. 51. ostendit qui
lis esse debeat ille, qui proximum corrigere ten-
tat: & cap. 70. Quomodo Euangelij prædicatore
prius seipsum emendare oporteat. Deinde in quaestio-
sue interrogat, ac responsionibus diffusè tracta-
tis. q. 13. De exercitatione per silentium. q. 14. De
ijs, qui se Deo desponderunt, & professionē suam
irritam facere aggrediuntur. q. 15. De puerorū
sumptiōe, institutione, & de virginū professione
q. 24. De modo mutue conuersationis. q. 25. Quomodo
imminet horrendum iudicium Præfecto peccato

tes non corrigenti. q. 26. Quod oporteat omnia oc-
cultata etiã cordis referre ad Præfectũ. q. 27. Quod
oporteat Præfectum etiam commonefieri, à præ-
eminentibus in fraternitate, si quando erret. q. 30.
Quo affectu deceat Præfectum fratrum curam ge-
rere. q. 31. Quod oporteat suscipere exhibitum à
Præfecto Ministerium. q. 37. An oporteat prætextu
orationum & psalmodiæ negligere opera manu-
aria. q. 38. Quæ artes Professioni Basilij Monasticæ
aptæ. q. 43. Quales oporteat esse Præfectos & quo-
modo gubernare conuentũ. q. 45. Quod oporteat
post Præfectum etiam alium quenda esse, qui pos-
sit in absentia aut occupationibus illius fratrum
curam gerere. q. 47. De his qui non suscipiunt ea
quæ à Præfecto mandata sunt. q. 48. Quod non o-
portet curiosum esse de gubernatione præfecti,
verum proprio. q. 50. Quomodo oporteat incre-
pare præfectum. q. 51. Quomodo oporteat corri-
gere delictum eius, qui peccauit. q. 52. Quomodo
affectum oporteat susserre penas. q. 53. Quomodo
artiũ Doctores corrigent pueros peccates. In quæ-
stionibus compendio explicatis. q. 2. Qualem Pro-
fessionem à se inuicem exigere debent, qui simul
secundum Deũ viuere volunt. q. 5. Quomodo quis
debeat pœnitentiam agere secundũ singula pec-
cata. & Qui verbis se pœnitere confitetur, pecca-
tum verò non corrigit, qualis sit. q. 10. Anima mul-
tis peccatis grauata, cũ qualib. lachrymis, qualiq;
timore à peccatis recedere debeat. q. 13. Ex quibus
fructibus probetur vera pœnitentia. q. 14. Quomo-
do corrigantur malæ cogitationes & à Deo alie-
nationes. qu. 27. Si quis Præfecto detrahat, quo-
modo ipsi attendemus. qu. 32. Quomodo curetur

& cor.

& corrigatur arrogans. Q. 35. Si non sustinet
 purgari quid faciendum sit. Q. 57. Si quis desens
 incorrigibilem habeat, & frequentius commo-
 datus lædatur, an conferat magis ipsi permittere.
 Q. 61. Si quis neque operari potest, neq; Psalmo
 discere voluerit. Q. 73. De eo qui non desiderat
 corrigendi fratrem redarguit peccatum, sed affe-
 ctu iustificandi seipsum. Q. 84. De eo, qui more
 tumultuosos ac turbatorios habet. Q. 109. Qualis
 animo ac prudentia præditus esse debeat præ-
 fectus in his, quæ præcipit aut cõstituit. Q. 102. Quo
 affectu increpantem increpare oporteat. Si con-
 tingat etiam ipsum seniore in alicubus labi, an
 ipsum reprehendi oporteat. Qualibus poenis in
 fraternitate uti oporteat. An oporteat confitemi
 sorore seniore adesse etiam ipsam seniore. An
 oporteat aliquid abire citra Præfecti commo-
 nationem. An oporteat ipsum tolerare. An oporteat
 eum qui in hæreticos aut græcos incidit, cu-
 bum cum ipis capere, aut ipsos salutare. Si urgen-
 te necessitate præfectus requirat ab ipso suppel-
 lectilem & contradicat. Si non festinet adesse Re-
 gulæ Psalmidæ & orationis, an nullum damnum
 animæ incurrat. Quo affectu quis poenam susci-
 pere debeat. Qui tristitia afficitur erga eum, qui
 ipsum increpavit, qualis sit. An oporteat psalmo-
 diæ tempore in domo Colloquium fieri. Quomo-
 do acquiramus humilitatem. In qua re oporteat
 nos fieri quasi pueros. Quomodo suscipiamus re-
 gnum Dei velut pueri. Quomodo debet benedi-
 cere is qui obiurgatur, aut quid consolari is, qui
 blasphemijs ac conuitijs impetitur. An oporteat
 inter-

inter
 lican
 fit in
 ctar
 dus,
 lare
 port
 req
 An o
 exh
 bus
 tori
 tore
 ram
 refe
 nor
 Quo
 tia f
 non
 con
 re, a
 lij m
 piet
 Ora
 text
 heb
 nes
 pto
 mal
 mun
 agn
 ne.

inter-

interdictas actiones impudentius omnibus publicare, aut alicubus & his qualibus. An possibile sit indefinenter psallere aut legere, aut seria tractare de verbis Dei. Nolens psallere an sit cogendus, An oporteat in fraternitate puerorum secularem Doctorem esse. An ex Diario auspiciari oportet psalmodiam vel orationem. An oporteat requirentibus alicubus ad Visitationem abire. An oporteat eos, qui visitant laicos, ad orationem exhortari. An oporteat operari Visitantibus quibusdam in Capitibus, Constitutionum exercitatoriarum. Quod neutiquam conueniat exercitorem cupere potestatem fratrum aut praefecturam. Quod non oportet a spirituali fraternitate rescari. Quod non oporteat exercitorem honores ac praefecturas & praerogatiuas quaerere. Quod oporteat Praefectum paterna beneuolentia subditorum res ac negotia gubernare. Quod non oportet Praefectos exercitatoribus propria congregationem deserentibus libertatem tradere, aut ipsos ad vitae societatem suscipere D. Basilij Magni Poenae in delinquentes exercitationes pietatis statutae. Si quis sanus corpore neglexerit Orationes, aut ediscere psalmos praetextus in peccatis, hic excommunicetur, aut vna hebdomadam ieiunet. Poenae in regulares virgines statutae. Quae reluctatur praefectarum praepro, excommunicetur hebdomadam vnam. Quae maligno oculi intuitu proximae est molesta, excommunicetur hebdomadam vnam. De poena non agnoscentis suam ipsius utilitatem in correctione. Poenae incerti auctoris & inscriptione carentes

tes inter Basilij scripta repertæ. Si quis egrediat
de Monasterio non accepta benedictione, aut
dimissus ab Archimandrita. i. patre & præfeco
sit excommunicatus. Si quis careat benedictione
gratia, si quis absque capitis velamine opus
ciat in quocunque loco, careat benedictione
si quis cum externis aut proprijs acceden-
bus conuersetur. Si quis noctu inueniatur pri-
tim cum aliquo agens, aut locum, vbi dormit,
tans, propter voluptatem ad hoc designatorum
communicetur. Si quis vesperi post Pater noster
inueniatur colloquens, excommunicetur, eam-
contemnens non recõcilietur ante ministerium
aut dicat causam archimandritæ, aut cubiculi
præfecto, aliàs excõmunicetur. Si quis in die or-
lationis impedierit seipsum à cõmunionem. Si quis
è scripturis contentiosè disputet. Si quis lauat
suam aut alterius vestem præter voluntatē Archi-
mandritæ, careat benedictione. Si quis vesperi
acceserit ad Pater noster absq; aliqua causa sili-
tur in orationem donec omnes dormierint, sili-
tur in orationē vsq; ad tempus Lucernarium, au-
sistatur his, qui Disciplinæ boni ordinis curam
rūt & careat benedictione. Si quis expergescit
ab aliquo in tēpore Ministerij aut lectionis æg-
ferat, excommunicetur. Si quis superflue post Vi-
sitationem Matut. ingreditur in ægrotorium
ægrotorium, exceptis his, qui silentium imperant,
rerum curam sibi demandatam habent careat be-
nedictione. Si quis fuerit inuentus scribens
suscipiens literas excepto archimandrita, sit
communicatus. Hæc loca Basilij induxi summa

*Basil. hom. de
Ira. iram ca-
uendam in
disciplina. vi
de in lib.
de Spirit. S.*

tim & breuiter quasi per indicem. nam nimis
prolixum fuisset singula, quæ legentibus obuia
sunt, describere. ex his perfectam Monasticæ
Disciplinæ, de qua postea suo loco dicturi sumus
formam concipere possumus, & ex D. Basilio ali-
arum Regularum auctoritatem comprobare,
quæ postea ordine similes sequutæ fuerunt. Iam ^{Cap. 17a}
vt ad D. Augustinum accedamus ordo postulat.
Hic Disciplinam & mores Catholicæ Ecclesiæ
contra Manichæos per gradus omnium virtutum
graphicè describit libr. vno de Moribus Catholi-
cæ Ecclesiæ, qui totus in argumento Disciplinæ
Ecclesiasticæ exornando versatur, & præcipuè
huc pertinent verba aurea eius libri, capituli 28.
Quod autem attinet ad Disciplinam, per quam
ipsi animo sanitas instauratur, quæ si absit, nihil
ad depellendas miseras salus ipsa corporis va-
let, difficillima omninò res est. Atque vt in cor-
pore dicebamus, aliud esse morbos & vulnera
curare, quod pauci homines bene facere pos-
sunt, aliud autem famem sitimque sopire; sic
in animo sunt quædam, in quibus excellentia
illa & rara magisteria non admodum deside-
rantur, vt cum hortamur & monemus, vt hæc
ipsa indigentibus exhibeantur, quæ corpori
esse exhibenda diximus. Cùm enim hæc faci-
mus, ope corpori; cùm autem docemus vt fi-
ant, disciplina animo subuenimus. Sunt verò
alia, quibus multi modi varijque morbi ani-
morum magna quadam & prorsus ineffabili
ratione sanantur, quæ medicina, nisi diuinitus
populis mitteretur, nulla spes salutis esset,

tam immoderata progressione peccantibus. Haec
 tamen Disciplina, de qua nunc agimus quae ani-
 mi est medicina, quantum ex ipsis scripturis di-
 nis colligere licet, in duo distribuitur, Coercitio-
 nem & Instructionem. Coercitio timore, Instru-
 ctio verò amore perficitur, eius dico cui per Di-
 ciplinam subuenitur: nam qui subuenit, nihil ho-
 rum duorum habet nisi amare. In his duobus De-
 testamentis veteri & nouo disciplina nobis regu-
 lam dedit. Quanquam enim vtrunque sit in vtro-
 que, praevalet tamen in veteri timor, amor in no-
 uo, quia ibi seruitus, hic libertas ab Apostolo pro-
 dicatur. Qui ergo diligit proximum, agit quan-
 tum potest, ut sanus corpore sanusque animo sit
 sed cura corporis ad sanitatem animi est referen-
 da. Ait ergo his gradibus, quod ad animum at-
 net, ut primò timeat, deinde diligit Deum: hi mu-
 res sunt optimi per quos nobis etiam ipsa proue-
 nit, ad quam modo odio rapimur, agnitio verita-
 tis. Pertinet huc quoque Liber vel sermo aut Trac-
 ctatus D. Augustini de Disciplina Christiana, seu
 de Domo & schola Disciplinae qui extat tomo 9.
 folio 312. in editione Louanienfi Plantiniana, &
 alius liber seu tractatus in eodem tom. 9. de Vita
 Christiana seu Bono Disciplinae, qui tamen puta-
 tur non esse D. Augustini. D. Dadræus in locis Cō-
 Simil. & Diffim. notat Augustinum in epistol. 48.
 ad Vincentium. & epist. 1. ad Bonifacium serm.
 59. de verbis Domini in Ioannem 6. idem in epist.
 ad Galat. 5. D. Augustinus libr. 1. de Ciuitate Dei
 cap. 9. hanc causam praecipuam statuit toto isto
 capite, cur boni temporaliter cum malis simul
 in hoc

in hoc seculo affligantur, quod ob metum & potentiam malorum boni Disciplinam & correptionem in malos non exercent, sed dissimulent, vel quia laboris piget, vel quia verentur eos offendere, vel quia inimicitias eorum deuitant, ne impediunt & noceant in istis temporalibus, siue quas adipisci appetit cupiditas, siue quas amittere formidat infirmitas. Si autem *Disciplina* intermittatur, quia oportunius tempus inquiritur, vel eisdem ipsis metuit ne deteriores ex hoc efficiantur, vel ad bonam & piam viam erudiendos, impediunt alios & premant & auertant à fide, non videtur esse cupiditatis occasio, sed consiliū charitatis latè explicat, quomodo homines magis abstineant à correptione & disciplina ob vincula cupiditatis, quam ob officia charitatis. addit tandem ad hoc speculatores, i. populorum præpositi constituti sunt in Ecclesijs, vt non parcat obiurgando peccata &c. Idem li. i. c. 30. Qui oderūt Disciplinam, vel de ea conqueruntur, luxuriam cupiunt habere securam, & perditissimis moribus, remota omni molestiarum asperitate diffluere, vt infinita varietas voluptatum insanis effusionibus exquiratur, secundisq; rebus ea mala oriuntur in moribus, quæ sãuientibus peiora sunt hostibus. At ille Scipio istam vobis metuens calamitatem, nolebat æmulam tunc imperij Romani Carthaginem dirui, & decernenti vt dirueretur contradicebat Catoni, timens infirmis animis hostē securitatem, & tanquam pupillis ciuibus idoneū tutorem necessariū videns esse terrorem. Nec eū sentētia fetellit, re ipsa probatum est, quam verū

E

dice-

*Emenlando
Ecclesia dili-
git ex Au-
gustino.*

*Baronius to-
7. Anna fol.
453. 454.*

diceret. Deleta quippe Carthagine, magno scilicet terrore Rom. Reipublicæ depulso & extincto, tanta de rebus prosperis orta mala continuata, sunt subsequuta, ut corrupta diruptaque Concordia, prius sociis cruentisque seditiōibus, deinde mox malarum connexionē causarum, bellis etiam ciuilibus strages tantæ ederentur, ut Romani illi qui vita integriore mala metuebant ab hostibus perdita integritate vitæ crudeliōra paterentur ciuibus. mox c. 31. Scipio Nasica res secundas caedas esse censebat cū Carthaginē nolebat auferri, ut timore libido premeretur, libido pressa non luxuriaretur, luxuriaque cohibita nec auaritia grassaretur. Quibus vitijs obseratis, ciuitati utilis virtus floreret & cresceret, eiq; virtuti libertas congrua permaneret. hinc idem Scipio persuasione grauissima, ne græcam luxuriam viribus patriæ moribus paterentur obrepere, & virtutem euertendam eneruandamque Romanam peregrinæ consentire nequitia. mox c. 32. Scipio Pontifex vester propter animorū caedam pestilentiam, ipsa scenam construi prohibebat, & cap. 33. libr. 1. Theatra animorum labem pestem probitatis & honestatis euersionem vobis Scipio metuebat, quando construi theatra prohibebat, quando rebus prosperis vos facile corrumpi atque euerti posse cernebat, quando vos ab hostili terrore securos esse nolebat. Nonne enim censebat ille scelicem esse Rempublicam stantibus moenibus, ruentibus moribus. Vos luxuriam quæritis impunitam, qui deprauatis rebus prosperis, nec corrigi potuistis, aduersis Deo vobis parcendo admonet, ut corrigamini potestendo

tendo. libr. 2. cap. 4. 5. 6. Deos paganorum eorum-
que cultores reprehendit, quod nullam honestè
viuendi sanxerint disciplinam, nec vlla terribili
prohibitione auaritiam cohibuerint, ambitio-
nem fregerint, luxuriam refrenarint, sed contra
potius in sacris eorum & turpia & obscœna ce-
lebrauerint. libr. 2. cap. 14. commendat mirificè
Platonem, qui Poetis locum in bene morata ci-
uitate non dedit, eò quod bonam ciuium suis ob-
scœnitatibus corrumpere disciplinam, neque
bonos mores instituerent aut corrigerent malos,
nec tanta animi & morum mala bonis præceptis
& legibus vel imminentiã prohiberent, vel infi-
ta extirpanda curarent, & cap. 16. reprehendit
deos Romanorum, quod eis non fuerit vlla cura
Disciplinæ. Mala enim animi, inquit, mala vitæ,
mala morum: quæ ita magna sunt, vt his doctissi-
mi viri eorum etiam stantibus vrbibus Respubl.
perire confirmant: dij eorum, ne suis cultoribus
acciderent, minimè curarunt, imò verò vt auge-
rentur, sicuti supra disputatum est, omninò cura-
uerunt. cap. 18. Salustius cum optimis moribus &
maxima concordia populũ Romanum inter 2. &
postremum bellum Carthaginense commemo-
rasset egisse, causamque huius bonæ disciplinæ
non amorem iustitiæ, sed stante Carthagine me-
tum pacis infidẽ fuisse dixisset, vnde & Nasica ille
ad reprimendam nequitiam, seruandosque istos
mores optimos, vt metu vitia cohiberentur Car-
thaginẽ nolebat euerti, cõtinuò idem Salust. sub-
iecit & ait. At discordia & auaritia atq; ambitio
& cætera rebus secũdis oriri sueta mala post Car-
thagi-

thaginis excidium maximè aucta sunt. Quare vt Salustij verbis vtar, metu & Disciplina sublata et pulcherrima atque optima Romana Republica pessima ac flagitiosissima facta est post Carthaginis excidium. Quæ tempora ipse Salustius, quem admodum breuiter recolat & describat, in eius historia legi potest, quantis malis morum, quæ secundis rebus exorta sunt, vsque ad bella ciuiliu demonstrat esse peruentum. Ex quo tempore, vt ait, maiorum mores, non paulatim vt antea, sed torrentis modo præcipitati, ad eò inuentus luxu & auaritia corrupta est, vt meritò diceretur gentes esse, qui neque ipsi habere possent tres familiares, neque alios pati. Docet igitur ob neglectam Discipulam in pessimorum morum coluuiem illam ciuitatem prolapsam fuisse cap. 19. Corruptam Romanam Rempublicam fuisse docet, priusquam cultum deorum Christus auferret, eò quod plures vitijs malè blandientibus quam utili virtutum asperitati fuerint amiores. hinc cap. 20. talem facit prosopopæiam Epicureæ & Sardanapali Reipubl. vbi nulla disciplinæ seueritas cuiquam aduersatur. Non iubentur dura, non prohibeantur impura reges non curent quam bonis, sed quam subditis regnent, prouinciæ regibus non tanquam rectoribus morum, sed tanquam rerum dominatoribus & deliciarum suarum prouisoribus seruiant, eosque non synceriter honorent, sed nequiter ac seruiliter timeant, &c. in sequentibus latius prosequitur descriptionem talis deprauatæ Reipublicæ in qua omnia vitia libera & nulla viget discipli-

na: postea vocat talem Rempubli. Sardanapali.
cap. 21. copiosè docet, vbi non viget Disciplina &
iustitia, ibi omninò nullam esse Rempublicam.
Nostra, ait, ætas cum Rempublicam sicuti pictu-
ram accepisset egregiam, sed euanescentem ve-
tustate, non modo eam coloribus ijsdem, qui
bus fuerat, renouare neglexit, sed ne id quidem
curauit vt formam saltem eius, & extrema tan-
quam lineamenta seruaret. quid enim manet ex
antiquis moribus, quibus Ennius dixit Rempubl.
stare, quos ita obliuione obsoletos esse videmus,
vt non modò non colantur, sed etiam ignoren-
tur? Nam de viris, quid dicam? Mores enim ipsi
interierunt virorum penuria, cuius tanti mali
non modo reddenda nobis est ratio, sed etiam tan-
quam reis capitibus quodammodo dicenda causa
est. Nostris enim vitijs non casu aliquo Rempub.
verbo retinemus, re ipsa iam pridem amisimus.
hinc colligimus Ecclesiam Christi sine iustitia &
Disciplina non esse viuam moribus, sed pictam
tantum & adumbratam coloribus Rempubli.
Christi igitur Respubl. & ciuitas vera nulla est,
nisi vbi viget Iustitia & Disciplina, cap. 22. libri 2.
ostendit deos Romanorum nullam Disciplinæ
curam habuisse, atque ita perijsse perditissimis
moribus Rempubli. & maiores eorum iam pri-
dem moribus suis ab vrbis altaribus tam multos
ac minutos Deos tanquam muscas abegisse. Mo-
ribus primùm paulatim decoratis, deinde torren-
tis more præcipitatis, tanta, quamuis integris te-
ctis moenibusq; facta est ruina Reipubl. vt magni
autores eorum, eam tunc amissam nõ dubitèt di-

cere, cap. 26. lib. 2. Dæmones in secretis suis ady-
tis & penetralibus perhibentur dare quædam bo-
na præcepta de moribus, cum tamen palam in sa-
cris eorum omnis turpitudine & obscœnitas dis-
ceretur & exerceretur, illud faciebant vt hone-
stiores, qui pauci erant, caperentur; hoc autem
ne plures, qui sunt turpissimi corrigantur, ca. 27.
Magna euersione publicæ disciplinæ Roman-
dijs suis placandis sacrauerant obscœna ludorum
vt floræ deæ, qui ludi quantò deuotius, tantò tur-
pius celebrari solent, fueratne satius, ait, tales
deos irritare temperantia quam placare luxuria
& eos honestate etiam ad inimicitias prouocare,
quam tali deformitate lenire. nam tali cultu vir-
tus debellabatur in mentibus, & dii fiebant expu-
gnatores morum bonorum, cap. 28. Opponit cul-
tibus deorum paganorum Christianæ religionis
& disciplinæ salubritatem, per quam omnis eo-
rum petulantia, aut repentina immutatione de-
ponitur, aut timore vel pudore comprimitur,
cap. 29. Id quod laudabile naturaliter eminet, ut
non nisi vera pietatis Disciplina purgatur atque
perficitur, impietate autem dispergitur atque pu-
nitur, dæmones à Romanorum societate remo-
ueantur purgatione Christiana, quomodo eorum
cultores à tua dignitate remoti sunt notatione
censoria, lib. 3. cap. 10. Sub regibus initio vita ho-
minum in bona disciplina sine cupiditate agita-
batur. postquam autem res eorum, vt scribit ipse
Salustius, legibus, moribus, agris aucta satis pro-
pera satisque pollens videbatur: sicuti pleraque
mortalium habentur, inuidia ex opulentia oritur

est. hinc bella & disciplinae euersio. libr. 3. cap. 21. Asiatica luxuria Romam omni hoste peior irrepfit. tunc enim primum lecti arati, & preciosa stragula visa perhibentur, tunc inductæ in conuiuia psaltriæ & alia licentiosa nequitia. Sed quia Salustius inter secundum & postremum bellam Carthaginense dixit mores fuisse optimos, propter hoc de Asiatica luxuria commemorandum putauit, ut intelligatur illud etiam à Salustio in comparatione aliorum temporum dictum, quibus temporibus deiores utique in grauissimis discordijs mores fuerunt.

Sed ultimo bello Punico, vnico impetu alterius Scipionis cum æmula populi Romani ab stirpe deleta esset, deinde tantis malorum aggeribus oppressa est Romana Respublica, ut prosperitate ac securitate rerum, vnde nimiam corruptis moribus mala illa congeffa sunt, plures nocuisse monstretur tam cito euersa, quam prius nocuerat tam diu aduersa Carthago. Iulius Cæsar eneruem ac languidam libertatem extorsit Romanis, & ad regale arbitrium cuncta reuocauit, & quasi morbida verustate collapsam, veluti instaurauit ac renouauit Rempubli- cam. libro quarto, capite quarto: per additam impunitatem, sine iustitia & Disciplina Respublica nil aliud esse quam latrocinia. libro quinto, capite duodecimo. Fastus regius non disciplina putata est regentis vel beneuolentia consulentis, sed superbia dominantis. Artes bellicas Romani tantò peritius exercebant, quanto minus

se voluptatibus dabant, & eneruationi animi & corporis in concupiscendis & augendis diuitiis & per illas moribus corrumpendis, rapiendo miseris ciuibus, largiendo scenicis turpibus. Unde qui tales iam morum labes superabant atque abundabant, quando scribebat illa Salustius canebatque Virgilius non virtutibus, non arte militari ad honorem & gloriam, sed dolis atque fallacijs ambiebant. postea accommodatissimam nostro instituto sententiam Catonis recitat. Nolite, inquit, existimare, maiores nostros armis Rempublicam ex parua magnam fecisse. Si ita esset multo pulcherrima eam nos haberemus. Quippe sociorum & ciuium præterea armorum & equorum maior copia nobis quam illis est. Sed alia fuerunt, quæ illos magnos fecerunt domi industria, foris iustum imperium animus in consulendo liber neque libidini neque delicto obnoxius. Pro his nos habemus luxuriam & auaritiam, publicè egestatem, priuatim opulentiam, laudamus diuitias, sequimur inertiam, inter bonos & malos discrimen nullum, omnia virtutis præmia ambitio possidet. Neque mirum, vbi vos separatim sibi quisque consilia capit, vbi domi voluptatibus, hic pecuniæ aut gratiæ seruitutis, eò fit vt impetus fiat in vacuam Rempublicam. Salustij inde verba subiungit. Postquam luxu atque desidia ciuitas corrupta est, rursus Respublica magnitudine sui Imperatorum atque magistratuum vitia sustentabat. Paucorum igitur virtus ad gloriam, honorem, imperium, vera via, id est, virtute ipsa nitentium etiam à Catone laudata est.

hinc

hinc erat domi industria, quam commemorauit Cato, vt ærarium esset opulentum, tenues res priuatæ. vnde corruptis moribus vitium econtra rio posuit, publicè egestatem priuatim opulentiam, amore laudis cupiditatem & multa alia vitia comprimebant, libr. 5. cap. 24. Propter Disciplinæ obseruantiam vitiorum extirpationem Cæsares foelices iudicat, si, inquit, veniam non ad impunitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis indulgent, si, quod aspere coguntur plerumque decernere misericordiæ lenitate & beneficiorum largitate compensant, si luxuria tanto eis est castigatior, quanto posset esse liberior; si malunt cupiditatibus prauis, quam quibuslibet gentibus imperare, libro quinto, capit. vigesimo sexto, Theodosius initio sui imperij iustissimis & misericordissimis legibus aduersus impios laboranti Ecclesiæ subuenit, quam Valens Arrianis fauens, valde afflixerat. Quid autem fuit Theodosij religiosa humilitate sublimius, cū in Thesalonicensium grauissimum scelus, cui iam Episcopis intercedentibus promiserat indulgentiã, tumultu quorundam, qui ei cohærebant, vindicare compulsus est, & Ecclesiastica coercitus Disciplina, sic egit poenitentiam, vt imperatoriam celsitudinem, pro illo populo orationis magis fleret videndo prostratam, quod peccando timerent iratam libr. 5. cap. 27. Tullius de quodam ait qui peccandi licentia foelix appellabatur. O miserum, cui peccare licebat. libr. 8. cap. 3. Socrates primus vniuersam philosophiam ad corrigendos componendosque mores & honestam Disciplinam

plinam flexisse memoratur, & purganda boni-
 moribus vitæ censebat instandum, vt deprime-
 tibus libidinibus exoneratus animus naturali
 gore se in alta attolleret, naturamque incorpoream
 & incommutabilis luminis vbi causæ omnium
 factarum creaturarum & naturarum stabilitate
 viuunt, intelligentiæ puritate conspiceret, lib. 1.
 c. 5. In nostra Disciplina, qui irascitur peccanti
 corrigatur, non est reprehendus. lib. 13. cap. 1.
 Auger prohibitio desiderium operis illiciti quod
 do iustitia, non sic diligitur scilicet gratia non
 subueniente, vt peccandi cupiditas eius delecta-
 tione vincatur. Vt autem delectet & diligatur
 ra iustitia & Disciplina, non nisi diuina gratia
 subuenit, supra modum peccans peccatum effu-
 citur, cum peccandi aucta libidine etiam lex
 ipsa contemnitur. Lex autem cum sit prohibitio
 peccati, bona est. li. 15. ca. 25. Ira Dei est iudicium
 quo poena peccato irrogatur. lib. 19. cap. 14. Ma-
 gisterio diuino opus est, id est, Disciplina vt in-
 peret non dominandi cupiditate, sed officio con-
 sulendi, non principandi superbia, sed prouiden-
 di misericordia; hæc sufficiat insigniora loca ad-
 duxisse, ex Augustino. accedamus iam ad aureum
 illud flumen D. Chrysostomum. tomo 5. Homi-
 lia de Eruditione Disciplina. Eruditio Discip-
 nae custos est spei & vinculum fidei & Dux
 ad salutem ferentis, quæ fouet & nutrit animam
 ad profectum sensuum & spiritualium magnitudi-
 virtutum est. Ipsa in Christo manet, semper
 indeficienter secundum Deum viuit, & ad con-
 stes repromissiones perducit, & ad diuina pe-

Cap. 12.

mia facit peruenire. Minus peccatum est ei, qui
 peccat priusquam agnoscat Disciplinam domi-
 ni. legatur tota illa homilia, quæ huc propriè spe-
 ctat, referuntur huc etiam ex Tomo 5. Homiliae
 sequentes. Contra carnis Concupiscentias ne eas
 sectemur. Contra luxum & crapulam. Contra gu-
 lam & alias Voluptates. De Poenitentia & Con-
 fessione læpius. Inter epistolas septem vna de Re-
 paratione lapsi. Quod regulares siue Canonif-
 cæ foeminae viris cohabitare non debeant. Con-
 tra Concubinos & eos qui fouent sorores ad-
 optiuas. Contra ingluuiem & ebrietatem. Ad-
 uersus eos, qui in delicijs agunt, & in homilijs
 ad populum Antiochenum homilia vigesima ter-
 tia. Quod Christianū oportet viram rectam ha-
 bere. & vigesima quarta. De optima conuersa-
 tione, vigesimo quinto. De vita recta, 26. Quod
 ex minimis incipienda virtus & 54. Contra eos,
 qui ebrietati & delicijs vacant. 55. Contra luxu-
 riantes & deditos delicijs. Homilia insignis to-
 mo quinto, de Militia Christiana agit sub alio
 nomine nempe Militiæ de Disciplina Christiana.
 id declarant hæc verba, ne quis te contra
 Disciplinam, & decus nominis Christiani in de-
 uijs ambulantiem videns dicat. Iste est ille qui
 coelestis vitæ sectator, qui denique summæ i-
 psum pudicitæ magistri discipulus habebatur,
 & cæc. & infra in eadem, naturam tuam opere
 diuino bonam competenter in sua mensura cu-
 stodias sicut equum eam temperans, & refrenans
 agitatorijs Disciplinis. legatur tota homilia,
 quia totam eam ascribere nimis foret prolixū,
 & ho.

& homilia 6. ad Populum Antiochenum. Quis
 utilis est Principum timor & Disciplina, & cor-
 rectio, quæ non sine timore exercetur. & homilia
 6. Quod tristitia quæ oritur ex Disciplina Pen-
 itentiæ, ad peccati destructionem fit utilis & c.
 mo 3. homilia diuina accommodatissima de fer-
 rendis reprehensionibus & alijs peccatibus cor-
 rigendis & reprehendendis & quam id sit utile
 & pulcherrimè, & tom. 4 in ca. 12. epistola ad
 Hebræos. Omnia verba Chrysoft. si annotarentur
 totum librum replerent. ideoque ex ijs pauca
 lectiora eligam, & reliqua inspicienda & requi-
 renda beneuolo Lectori relinquam. to. 3. homilia
 de ferendis reprehensionibus. Vulnus amici repro-
 hendentis medicamenti vim habet. Prouerb. 17.
 fideliora sunt vulnera amici, quam blanda oscu-
 la inimici. Osculatus est dominus Iudam sed o-
 sculo prodidit, venenum habebat os eius, maliciaque
 impleta erat lingua eius. Paulus vulnera-
 uit eum qui apud Corinthios scortatus fuit sed
 saluauit. & quo vulnerauit. Dicit quod dedit
 eum Sathanæ. Vidisti vulnera salutem afferentia
 vidisti osculum proditione plenum, probat, in
 dem exemplo Dei & Diaboli. Deus arguendo
 comminando reprehendendo prodest. Diabolus
 vero blandiendo nocet. Amicus monet vt corri-
 gat & emendet, inimicus non vt corrigat, sed vt
 exhibilet. Mirum quanta commoda ex repræhen-
 sione accedant vitæ nostræ In peccatis enim hoc
 operantur reprehensiones, quod in vulneribus
 remedia. Idcirco sicuti insipiens est, qui pharma-
 ca reijcit, ita & stultus, qui non grato animo ac-
 cipit

1. Cor. 5.

cipit reprehensionem. Deus Iudæis præcepit Exodi 23. Deuteron. 22. ne errantia inimicorum iumenta despiciant, & lapsa ne prætereant, nosne igitur fratrum animos qui quotidie supplantur, despiciemus? Hoc est quod omnem vitam nostram confundit, hoc est quod omnem ordinem subuertit, quod neque boni consulimus cum reprehendimur, neque alios reprehendere volumus, Moyses quamlibet magnis virtutibus fuerit præditus, eum non puduit correctionem, & consilium suscipere à Ietro socero suo longè se vi-
 liori & inferiori Numer. ca. 12. Res est hæc summè necessaria, vt Libenter feramus, cum arguimur, & alacriter arguamus & castigamus eos qui peccant. tomo 4. in cap. 12. epistolæ ad Hebræos, Si non castigari nothorum filiorum est, oportet nos gaudere, cum castigamur: siquidem hoc filijs proprijs adhibetur, proinde nobiscum propterea, sicuti cum filijs agit Deus mox infra Carnales patres nostros eruditores & castigatores habuimus, & reuerbamur eos, nonne multo amplius subijci debemus patri Spirituum? mox infra. Disciplina participatio sanctitatis: admodum. Quando enim negligentiam pellit, cupiditates expellit, secularium rerum amores amolitur, animam conuertit, facit eam omnia huius vitæ culpæ (hoc quippe facit tribulatio) cum hæc fiunt, nonne perficit, nonne spiritus ad se gratiam pertrahit, numeremus iustos, vnde claruerunt, nonne per Disciplinam & tribulationes? enumeremus ab initio si placet Abel ipsum Noe, &c. longa hic est exemplorum inductio. Cum multis
 opus

opus habet anima ad sui curationem, amara anima sustinet seruitutem. Disciplina igitur exercitatio est. Nam athletam perficit fortiolem & superabilem reddit in certaminibus & inexplorabilem declarat in praelijs. Et noli mirari, cum ipsa amara sit, fructus tantum proferat dulciores. Nam & in arboribus cortex pene semper amarus & asper est: fructus tamen ipsi suauiter iucundi sunt, sic tomo 2. folio 917. castigat Deum malos in terra, ut boni excitentur, & tomo 5. folio 166. castigandum est corpus, ne anima fiat filia Diaboli, tomo 5. homilia prima, ad populum Antiochenum admonet de fraterna correctione, & castigatione blasphemantium Deum. tandem subiungit. Sufficit vnus homo fidei zelo succensus totum corrigere populum, multo 9. magis plures & tomo quinto, homilia secunda. Quisquis proximum corrigat. ædificate in alter alterum ait Apostolus 1. Thessalo. cap. 5. Nisi enim hoc faciamus à quocumque commissa præuentione, commune quoddam & intolerabile damnum adfert. Quoniam is, qui talentum defodit, & non multiplicauit, quoniam non castigauit careros, quoniam argentum ad numularios non derulit, non increpuit, non correxit proximos peccatores inordinatos, idcirco absque misericordia illas intolerabiles poenas mittebatur. Sed si nunc antea vel nunc saltem quidem hanc facietis correctionem, & Deum contumelia affici non negligetis, satis credo. Possuntne quæ acciderunt licet nemo sit qui admoneat, vel insensatos de-

ceps propriam asserere salutem persuadere. tomo tertio, homilia decima, in Acta Apostolorum. Sint animaduersores, eorum, quæ dicuntur multi, stent inquisitores & correctores. Non est confusio ab alio corrigi, imò confusio est repellere corrigentes, & in damnum propriæ salutis hoc facere. Et tu quidem si veste induaris inuersam permittis te à puero admoneri, & non confunderis ab illo discens, licet, in hoc certè magna confusio. Hic autem incommodans, confusione est dic mihi ab alio erudiri, & ornantem quidem te vestibus fers seruulum, & calceantem ornantem autem animam tuam non fers, & quantæ insipientiæ hæc sunt, quemadmodum bestia, quæ vndiquaque agitatur, non facillè euadit; ita fieri nequit, quin is, qui tot habet custodes, tot obseruatores, tot increpantes, & vndique affligitur facillè effugiat, & non scrutetur, & in vno quidem die difficulter hoc feres, & in secundo & in tertio. Deinde autem facillè erit; etiam post quartum molestum vltra non erit, periculum facite, si non credideritis.

Curam habete oro; non enim vulgare est hoc quod peccatur & corrigitur, sed vtrinque magnum bonum & malum est. tomo quinto folio nongentesimo quinquagesimo tertio, ca. octauo corripere Iudaizantem magna est eleemosyna, & tomo quinto, folio decimo quarto, corripere fratrem suum martyrium est, tomo quinto, folio 420. & quadringentesimo vigesimo secundo, Corrigere vi peccantium lapsus Christianis non licet.

licet.

licet. tom. 3. in 5. feria passionis domini. Animum
 præcognita præparant, confirmant prænunciata,
 mouent expectata & nos reddunt per omnia for-
 tiores. Sicuti miles de hostis superuentu habet
 periculum, scilicet hostem præcitat, forte trium-
 phum Rerum fortis licet fortium munitur ac
 cinctu non valet cauere ignota, nota agmina et-
 iam singularis nescit timere bellator. tomo 3. ho-
 82. in ca. 18. Discamus, & vitia nostra recentiora
 ea tempore corrigamus, & hoc mense vnum alio
 aliud & ita subsequenter meliores efficiamus
 & sic tanquam per gradus quoldam ascendentes
 per scalam iacob ad coelum perueniemus tomo
 quinto, folio 648. homilia quod nemo lædatur
 nisi à se. Qui seipsum corrigere & emendare
 noluerit, nullus ei extrinsecus proderit. igna-
 uum, desidem, & qui semetipsum projicit ac de-
 ijcit, etiam si mille adhibeas medicinas, mille
 munimenta conquiras, meliorem facere & emen-
 dare non poteris, nisi ipse prius quod in se est
 proponat ac proferat. Quanta erga Iudæorū po-
 pulum diuinæ prouidentia Disciplina cura ex-
 titit? nonne omnis, vt ita dicam, creatura erga
 emendationis eorum ministerium præparata est.
 tom. 5. folio 518. Correptio ex dilectione fit & de-
 relictio ex odio. tomo 3. fol. 816. Alia correptio
 filij alia famuli, sic Deus aliter corrigit iustos al-
 liter iniustos. tom. 5. homilia 17. Tempore Disci-
 plina ipsa tribulationem natura vel inuitos non
 corripiebat & modestos faciebat & ad maiorem
 agebat reuerentiam; nunc autem ablato freno &
 nube præterita timendum, ne ad torporem decli-

nemus

nemus, ne segniores reddamur, rursum ex remissione, ne de nobis quoque quisquam dicat. Cùm occideret eos, tunc quærebant eum, reuertebantur & diluculo quærebant eum. Puerulus si donec ab aliquo agatur pœdagogo terribili, cum modestia viuit, & mansuetudine, nihil est mirandum, sed pœdagogi timori modestiam pueri attribuant omnes, cum verò deposita necessitate illa idem in eadem manserit honestate, tunc & quam habuit in priori ætate modestiam ipsi omnes ascribunt, tomo primo, in cap. 3 Genes. supplicium misericordia temperandum, nec ferina vtendum læuitia in confratres, tom. 1. in psal. 24. Virga & baculus consolata sunt me. Lex ostendere nouit peccata, gratia aufert. nam agnitio peccatorum cum ostensa fuerit, subsequitur correctio tom. 1. in psal. 38. Non temere nec frustra vsus es castigationibus, sed lapsos redarguens, & medici ritu secans, & saniem occultã educens. In medendo quidem crucias, sed ijs, qui secantur, sanitatem procuras tomo 1. homilia 4. de Patientia Iob. Si quis correctus generosè tulerit correctionem, audit à Deo exurge Hierusalem, quæ bibisti de calice iræ. Visitauit te, non vt noceam, sed vt coronem vt illustrarem, non deturparem, mundo per agonem & aduersitatem mihi antea notus innotesces. tomo 1. homilia 5. de verbis vidi dominum. Deus non statim Oziam refecat sed castigat modò correctionem habente potius quam vltionem. tomo 1. homilia 7. in caput 1. Geneseos. Age leuiore hodiè vtamur remedio & illorum spiritualia vulnera, quasi membra nostra
 F essent;

essent, obligemus; quia & heri asperiora medicina
imposuimus, non ut quem contristare &
affligere velimus, sed ut vehementia vlcus ipsum
attingere possemus, etenim & medici & patres
sic facere consueverunt. Medici enim primum
ponunt cataplasmata magis efficacia & dein
pro vlcere, ea quæ leniunt. patres quoque cum
derint filios suos incõpositis moribus, prius
verberibus grauitè corripunt, dein admonent
solantur. hoc modo & nos, &c. tom. i. hom. 16.
ca. 5. Matthæi. Qui fecerit & sic docuerit magnus
vocabitur in regno cœlorum: Non enim sibi
tantum vnusquisque utilis esse debet sed etiam
cæteris. Neque enim æqua merces eius, qui
solummodo seipsum regit, & illius, qui etiã alios
acquirit. Sicuti enim docere absque õperibus
condemnat docentem. Qui inquit ad Romanos
doces alium te ipsum non doces? ita facere quod
idem nec tantum alijs faciendã suggerere non potest
rum de illa plena mercede decerpit, oportet
tur in vtroque esse perfectum. Cum quæ primò
se ipse quis correxerit, tunc eundem etiam erga
cæteros congruit fieri diligentem: Idcirco enim
etiam ipse prius posuit facere quam docere, ostendens
quod sic aliquis bene accedere valeat
ad docendum, aliter autem nequaquam. Audite
enim, Medice cura te ipsum, Luca 4. c. Qui enim
cum seipsum docere nequiverit, alios emendare
conatur, irrisioni est expositus plurimorum: imò
ne docere quidem talis videbitur, cū scilicet verberibus
eius clariores hominum voces reclamant. Si
vero fuerit in vtroque perfectus, magnus vocabitur

cabitur in regno cœlorum, to. primo, ho. 17 in c.
 5. Matthæi. i. Magisterium spirituale est disciplina
 & Paulus ideo succenset, quia auditores eius plu-
 rimum immorabantur prioribus disciplinis. Nā
 cum deberetis magistri esse propter tempus, rur-
 sus indigetis vt vos voceam, quæ sunt elementa
 exordij sermonis Dei. Quid admirabilem perdi-
 dit sacerdotem Dei Heli. 1. Reg. 2. & 4. cuius cum
 vita esset irreprehensibilis, tamen quia filios cal-
 cantes Dei legem, non cum seueritate corripuit,
 cum illis etiam iure est punitus & graue subi-
 uit supplicium. Si verò cui certè necessitudi-
 nis vinculum tyrannisque repugnabat tanta na-
 turæ, cum non esset debita in liberos seueritate
 vsus, seuerissimam nactus est ultionem quam nos
 veniam habere poterimus, qui cum simus tyran-
 nide illa liberi omnia tamen adulatione corrup-
 pimus tomo secundo, homilia 61. in cap. 18. Mat-
 thæi de ordinaria per gradus fraterna correctio-
 ne. Vide, ait, non supplicij sed emendationis
 gratia infirui correptionem, tomo secundo ex
 varijs in Matthæum locis, homilia decima nona
 in capite decimo octauo Matthæi. Exercitia le-
 gis animam corrigunt, mentem ædificant, pec-
 cata compungunt, ad confessionem trahunt.

Quia lex est immaculata cōuertens animas psal.
 18. Verbi ergo consolatio confert grandem salu-
 tem compungendo, corrigendo, ad sanitatē per-
 fectam perducendo, to. 2. ho. 45. in ca. 23. Matthæi
 Volentibus male viuere semper videtur contra-
 ria esse correptio dicente Salomone Prou. 9. Ar-
 gue sapientem & amabit te, insipientem verò &

odiet te, quisque alterius culpam citò intelligit,
 suam autem difficile, quia homo in causa al-
 terius tranquillum cor habet, in sua perturbat.
 In omnibus hominibus pene hoc malum inueni-
 tur, ut alios quidem culpent errantes, & ipsi in
 eosdem incurrant errores. Sicuti familia non re-
 gitur sine flagello, sic & populus sine increpatio-
 nibus, non gubernatur, ille bonus est, qui repre-
 hensus in malo bono animo suscipit reprehensio-
 nem. Omnis correctio similis est alijs tentatio-
 nibus. Sicuti ergo omnis tentatio fideles quidem
 ædificat magis, infideles autem destruit amplius,
 sic & omnis increpatio Disciplinæ religiosum
 hominem & Deum timentem, meliorem facit,
 irreligiosum & malum cõcurbat, & ad deterius
 ire compellit. *tomo 2. homil. 14. ex varijs in Mar-
 thæum locis.* Nunquid nam poteris dicere, quo
 genere curantur vulnera tua? Ut enim ignis cum
 in vepres aut spinas immissus fuerit, concremat
 & comburit fragilem materiam, sic Disciplina
 Dei delet peccata & radicitus auulsa consumit,
 recognosce quia peccasti, & si agnoueris ini-
 tium correctionis factum est tibi. *tomo secundo
 in cap. 18. Matthæi latè hortatur ad nos ipsos &
 alios corrigendos, tomo secundo, in cap. 21. Mar-
 thæi homilia vndecima.* Iterum vos vulnero, ut
 aliquando sentiatis dolorem, nam aspera medi-
 cina citius sanat vbi tamen sanabilis morbus est.
 Secularis homo post peccatum facile ad peni-
 tentiam venit, nam occupatus negligentia secu-
 lari, dū scripturis sacris non attendit, semper ei
 quæ in scripturis posita sunt, noua vt dentur, ideo

que cum

que cum audit aliquid de gloria sanctorum aut de poena peccatorum, quasi nouum aliquid audiens, expauescit, dumque aut bona concupiscit, aut mala timet compunctus, ad poenitentiam citò decurrit, nihil autem impossibilius, quam illum corrigere, qui omnia scit & tamen contemnens bonum diligit malum. Omnia inquit in scripturis sunt, propter quotidianam meditationem ante oculos eius inueterata & vilia aestimantur. Nam quicquid illi terribile est, usu vilescit; propterea clericus, qui semper meditatatur scripturas aut omnino obseruaturus est, & erit perfectus, aut si semel coeperit eas contemnere, nunquam excitatur in ijs vt timeat.

Quis aliquando vidit clericum citò poenitentiam agentem? sed etsi deprehensus humiliauerit se, non idè dolet quia peccauit, sed confunditur, quia perdidit gloriam suam, non est qui doceat illum errantem, qui alios errantes corrigere debet, tomo 2. homilia decima tertia, in cap. 4. Matthæi Blandiri vt noceat diaboli est, corrigere vero vt profit, Dei. Quem diligit Deus corripit capit. tertio Prouerb. tomo secundo, homilia vigesima quarta, in cap. Matthæi 7. Non pietatis est tam rigida contra delicta sententia, sed inhumanitatis. Et personam quidem dilectionis, sibi hypocrita imponit, opus autem maliciae implet extremae, dum falsa proximo affingit opprobria & crimina, & inuadit locum magistri, cum non sit dignus tenere discipuli. Qui tam acer in alienis fuisti, vt etiam exigua denotares,

quemadmodum in tuis tam negligens extitisti, ut etiam magna transcurreres? Eijce primum trabem de oculo tuo. Vides certè, quia non veni iudicare, sed iusserit primum eijcere de oculo proprio trabem, & tunc aliorum errata corrigere. nam & sua unusquisque facilius cognoscit, quam utique cæterorum, & maiora citius prospicit, quam minora & seipsum magis amat profectò quam proximum. Itaque si alterius curam gerens id facis teipsum ante curato, in quo & manifestius inuenitur peccatum, & grandius, Si autem temetipsum contempnis, Liquet omnino, quod fratrem tuum ipse odio iudices non studio & amore Disciplinæ, nec emendare illum cupias sed notare. Veluti si aliquis sæuissimo hydrope vel alio immedicabili languore constrictus, hinc quidem etiam negligat, eum vero culpet, qui exiguum in aliqua sui corporis parte non curet tumorem. Inter similia in locis Communibus D. Dadræi notatur, de Disciplinæ spirituali medicina. idem Chrysoströmus Homilia de David & Saul, homilia prima aduersus Iudæos: homilia 60. in Matthæum & in Babylam Martyrem, & in sermone de habenda cura proximorum, & Conuersione prima de Lazaro, & in homilia 59. in Genesim hom. 11. in 1. ad Corinthios hom. 44. in 1. ad Co. in cap. 1. ad Galatas. hom. 30. ad Heb. homil. 6. ad populum Antiochenum, & 16. & 40. & in psal. 140. Clemens Alexandrinus in 1. Pædago. capite quinto. Est reprehensio quasi chirurgia quadam animæ. Medicamentorum autem potioni aut applicationi est similis probri insimulatio, quæ re-

solus

soluit affectiones, quæ iam occalluerunt impudicæque & libidinosa vitæ sordes expurgat, fastulque ac superbiæ carnes, quæ excreuerunt, exæquat. iam vero admonitio est veluti quædam diætæ ægrotantis animæ quæ sunt sumenda consulit, & quæ non prohibet, rursus ibidem, capite nono. Sicut speculum non est malum deformi, eò quod ostendat ipsi qualis sit, & vt medicus non est ægrotanti malus, quod ei febrem annunciet, non enim medicus febris causa est, sed ipse febrem arguit, ita nec is, qui reprehendit ei malè vult, qui laborat animo Gregorius Nazianzenus de Modestia in Disputationibus. Cæterùm corrigendus est ille, facias igitur hoc modeste & humaniter, & nequaquam vt inimicus nec medicus vt incidens, ac non solum cognosce, quomodo ille inuri aut incidi debeat, sed & teipsum ac propriam cognosce infirmitatem.

Cur enim si oculorum teneris morbo, sol tibi videatur obscurus? Quid autem si cuncta tibi circumuerti videantur cum tu nauseam patiaris, aut etiam sis ebrius? ignorantiamque propriam aliorum esse censes, proinde multum iactari & tolerare oportet, priusquam alterius cognosceatur impietas, non est simile plantam extirpare, aut florem etiam odoriferum ac hominem: imago Dei es & imaginem Dei contempnes? Iudicaberis & tu qui iudicas alienum seruum, & quem alius gubernat, ita fratrem tuum probato, tanquam & tu eadem men-

fura sis iudicandus, ac ideo in abscindendo membrum festinè aut confestim alienes. Incertum enim est ne ideo quod sanum est corrumpatur. Verùm admone, hortare, increpa medicamenta habes, regulas habes. Christi es discipulus humilis & m̄tueti, qui iniquitates nostras ipse porcauit, quod si primum tibi resistit longanimis esto, vero secundo, noli desperare, adhuc sanandi tempus est.

At si tertio fias agricola humanus dominum rogane excindatur, aut odio habeatur sterilis illa & inutilis ficulnea, sed ad illam te conuerte, eiusque curam gere, eamque stercolato per confessionem, quæ occulta prodit, & manifestis pudorem inijcit, ac turpiora rectius instituit, quæ scit an immutetur & fructum proferat? Iesum que à Bethania redeuntem pascas, adfer remedium aliud contra fratris pudorem siue sit vel esse putetur. Tu qui spirituali vnguento inunctus es, quod pigmentarij arte sit confectum, & hoc bono tuo tribuas odori. Non est Echidux venenum malicia illius, vt percussus cōfestim dolore corripiaris & corrumparis, & ideo venia tibi danda, si bestiam illam fugeris ac occideris. Igitur si potes, fratrem curato, si minus, in hoc saltem eris securus, quod nequaquam illius particeps fueris prauitatis, odor est insanis animi eius motibus, quem tua fortasse abiget fragrantia, cum superauerit. Idem Oratione in sanctum Pascha. Sed quo pacto reformaretur, & rursus aliquid fieret, id quod vehementer medelam reijcere tanquam inobediens, & quod minimè propter longum

tempo

temporis superbiam corrigi posset: nempè vt
mansueto & humano correctionis modo, ad cor-
rectionem induceretur, cum neque ramus incur-
uus subitam inflexionem & producentis manus
violentiam ferret, citiusque frangeretur quam
dirigeretur. Neque ferox equus & adultus, absq;
assentatione & demulsione, freni susciperet tyra-
nidem. Descendamus ad B. Hieronymum rigi-
dum ac seuerum patrem in Disciplina sui ipsius
ac aliorum, is in epistola ad Iulianum. Quod si ti-
bi tanta cogitatio scrupulum mouerit, cur moni-
tor ipse non talis sim, qualem te esse desidero, &
nonnullos videris in medio itinere corruisse, il-
lud breuiter respondebo, non mea esse quæ dico,
sed Domini Saluatoris. Et athletæ suis incitatori-
bus fortiores sunt & tamen monet debilior, vt
pugnet ille qui fortior est. Verba sapientum sti-
muli. Simul & hoc notandum, quod dicantur ver-
ba sapientum pungere, non palpare, nec molli
manu attrahere lasciuiam, sed errantibus & tar-
dis poenitentia dolores & vulnus infligere. Si cu-
ius igitur sermo non pungit, sed oblectationem
facit audientibus, iste non est sermo sapientia.
Quæ verba sapientum, quoniam ad conuersatio-
nem prouocant delinquentem & firma sunt, & à
Concilio sanctorum data, atque ab vno pastore
concessa, & solida radice fundata sunt. hoc stimu-
lo necdum Paulum, sed Saulum puto in via con-
fossam erroris audisse. Durum est tibi calcitrare
contra stimulum Dei, hæc habet in cap. 12. Eccle-
siast. rursus in cap. 1. Hierem. Virgam vigilantem
ego video. Quomodo nux sine amygdalum ama-

cap. 13.

rissimum habet corticem, & testa durissima circumdatur, ut detractis austerioribus & duris, fructus dulcissimus reperiatur. Sic omnis correptio & labor continentiae, amara quidem videtur ad praesens, sed fructus parit dulcissimos: unde & veterum illa sententia est, literarum radices amaræ, fructus dulces, & tom. 5. lib. 1. Comm. in cap. 4. Osee. Quanto plures fuerint hæretici, tanto magis delinquant Deo, & gloriantur in populis suis, & idcirco decipiant infelices, ut peccata populi comedant & per dulces sermones deuorent domos viduarum. Cum enim viderint aliquos delinquentes, aiunt, nihil aliud querit Deus nisi fidei veritatem, quam si custodieritis non curat quid agatis. hæc enim dicentes, in iniquitatibus eorum leuant animas eorum, ut non solum non agant poenitentiam, nec humiliantur, sed gaudeant in sceleribus suis, & erecta ceruice gradientur. Unde & populus & sacerdos, & hi qui docti sunt, & hi qui docuerunt, pari iudicio constringentur, & in c. 3. Ionæ. Quicquid soluit vel euertit timorem, & per consequens Disciplinam, id omnino de mentibus nostris abijciamus. vide latissimè de disciplina, tom. 2. Confessionis Hieronymianæ, ca. 1. artic. 9. & tom. 2. cap. 3. arti. 9. tametsi ijs locis nominatis, de disciplina Dei agatur ex professo, possunt tamen illa loca etiam referri ad disciplinam Prælatorum, qui administri sunt Dei in disciplina exercenda, Deiq; disciplinæ sunt exequentes & imitatores. to. 3. epist. 127. ad Fabiolam, Manfrone 23. timorem disciplinæ vocat virtutum beatitudinis custodem, to. 1. epist. 46. ad Rusticum, cap. 1.

*De disciplina
seueritate,
quam ipse
B. Hieron. ob
seruauit. lege
D. Canisum*

in fine. Timor diuinæ iustitiæ & disciplinæ ad pe-
 nitentiam compulit Achab. tom. 3. epist. 127. ad Fa-
 biolam, Mansionem 24. Sollicitudo & timor disci-
 plinæ impedit peccata, ibidem Mansionem 28. Ti-
 more pœnarum disciplinæ destruuntur vincula
 diaboli. tom. 5. lib. 6. Com. in cap. 16. Esaia. commi-
 natione pœnarum & disciplinæ deterrentur ho-
 mines à peccatis. tom. 4. lib. 8. Com. in cap. 26. Esa.
 Per tormenta ad Deum compellimur, tom. 4. lib.
 2. Com. in cap. 10. Hieremiæ. De timore discipli-
 næ proficimus ad charitatem. tom. 4. libr. 3. Com.
 in cap. 14. Hieremiæ timore pœnarum emendan-
 tur peccata. tom. 4. lib. 1. Com. in cap. 3. Ezechiel. 5.
 Tormentum conscientia prodest iusto. in cap. 3.
 Ecclesiastis. Partus iustitiæ à timore incipit & pro-
 ficat ad charitatem. in cap. 3. Abacuc. Timore sup-
 plicij homines ad pœnitentiam adducuntur. in
 cap. 3. Abacuc in fine. Tanta est magnitudo timo-
 ris Domini, vt penetret vniuersitatem animæ, ac
 totum hominem commouet, ne quid faciat, quod
 displiceat Deo, in cap. 1. Aggæi: Merces timoris
 Domini est, vt Dominus sit cum eis, ibidem. Ini-
 tium omnium operum bonorum timor Domini.
 in cap. 9. Zachariæ. Anima timore, dolore, confu-
 sione perterrita incipit sperare meliora, in caput
 vigesimum quintum Matth. Incussus timor Domi-
 ni excitat ad bene operandum, in capite 6. ad E-
 phesios. Timor principium iustitiæ est. in Psal-
 mum 33. De timore nascitur salutaris compun-
 ctio. in Psalmum 57. Per terrorem suppliciorum
 verus sol ostenditur. haftenus ex Tomo secundo
 Confessionis Hieronym. cap. 5. articul. nono. iam

ex tom. 2. cap. 3. artic. 9. tom. 3. epist. 139. ad Cyprianum. Divina punitio seu Disciplina non corrumpit, ut interficiat atque disperdat, sed ut corrigat & emendet. tom. 4. lib. 17. in cap. 63. Esaiæ: Per poenas à peccatis Deus retrahit ad poenitentiam, in cap. 6. Hieremiæ, idcirco plagis & tormentis eruditur Hierusalem, ut corrigatur & non recedat anima Dei ab ea. in cap. 15. Hieremiæ. causa ardoris & punitio non est in Domino, sed in his, qui fomenta incendio ministrarunt, in cap. 25. Hieremiæ. Disciplina Domini est instar Cathartice punitio, quæ quicquid cholerae, pituitæ & noxii humoris est in pectore, foras exire compellit, & restituit pristinam sanitatem. in cap. 30. Hieremiæ. Per metaphoram Hierusalem ob peccata vulnerata Dei iudicio, non potest nisi eodem curari sanari, qui verus & solus est medicus. aliter patitur percutit aliter hostis. Ille cadit ut corrigat, iste percutit ut occidat. Dura & multa peccata sanari non possunt, nisi in mordacissimo pulvere, & ardenti cauterio, & ferro acutissimo, quo putridæ carnes & insanabiles amputantur. in caput 3. Lamentationum Hieremiæ. Venenum mors est homini, sed vita serpenti; sic flagellum Dei natura sua malum, delinquentibus tamen bonum est. Unde homo superbus culpam non timuit admittere, inde poenam corrigendus inuenit. in cap. 1. Ezech. In medio ignis & tormentorum Dei electri similitudo est, quod est auro argentoque preciosius, ut post iudicium & tormenta, quæ patientibus tristitia videntur & dura, preciosus electri fulgor appareat, dum providentia Dei omnia gubernat.

ber

bernantur, & quæ putatur poena, medicina est. ibidem. Deus quasi clementissimus medicus incidere cupiens putridas carnes, & cariosa vulnera adurere cauterio, non parcit vt parcat, non miseretur vt magis misereatur, ne quid putridum viuasque carnes sui vicinia corrupturum remaneat in corpore. in cap. 14. Ezechielis. Vnusquisque sibi ipse flammaram succendit ardores, paratque supplicia, dum non vult poenitudine peccata corrigere, sed permanet in erroribus, qui flammaram merentur incendium. in cap. 22. Ezechielis. Vt argentum in fornacem mittitur, vt ablatis fordibus & adulterinis materijs purum remaneat, ita congregabo vos in medium Hierusalem & Babiloniae obfidiione circundabo, vt succendam in vobis ignem ad conflandum. quodque ibi facit flammaram ardor immensus, hic fames & pestilentia faciet, vt postquam vos congregauero atque succendero in igne furoris, tunc requiescam & contempus dolorem poenarum vestrarum vltione contempescam, & hoc totum faciam, vt postquam effundero indignationem meam super vos, finis vestri cruciatus mei fit notitia. in cap. 23. Ezechielis. Sicuti quædam dantur cathartica, vt noxius humor, qui inest corporibus, egeratur; sic & Dominus dat calicem tormentorum meracissimum, vt quicquid est fellis & amaritudinis, auferat à peccatoribus & pristinae restituat sanitati. in cap. 24. Ezechielis. Deus in poenis ostendit clementiam suam instar medici, qui putridis non parcit carnibus, vt sana membra saluentur, non parcit vt parcat, crudelis est vt misereatur, nec considerat patientis

tis

tis dolorem, sed vulneris sanitate iuxta illud
 angelicum, magis volens vnum perire membrum
 quam totum corpus interfici. in cap. 1. Sophoniae.
 Deus non facit male, sed mala ei videntur esse pro
 na qui patitur. alioquin & scalpellus medicus
 erit ei, qui refecat vulnera & putridas ampu-
 tat carnes, & pater malus cædens filium, vt à vitio
 corrigat, & magister malus corripiens discipu-
 lum, vt erudiat. Omnis enim disciplina ad pro-
 sens non videtur gaudij esse, sed tristitiæ, postea
 autem fructum pacificum his qui per eam eru-
 ti sunt, reddet ibidem pulchro simili ostendit
 uinam disciplinam peccantibus esse perutilem
 velut si quis latronis fortitudinem, & piratae
 furis diripiat, infirmosque eos reddat, prodest
 sua infirmitas. debilitata enim membra, quibus
 prius non bene utebantur, à malo opere cessant
 in cap. 3. Sophoniae. Deus iustos tanquam vnam
 oliuam premit, affligit, conterit vt vinum & oli-
 um, id est, bonos fructus per tribulationem disci-
 plinae exprimat. in cap. 2. Zachariae. Deus sicut
 pædagogus nos tanquam filios emendat, ibidem
 Deus suos quasi in conflatario punit vt purum
 argentum & aurum appareat. in 2. Psalmum. De-
 ra non tam ira est, quam necessaria correptio,
 patris in filium, medici in ægrotum, magistrus
 discipulum. in Psalmum 54. Deus per malos cor-
 rigit bonos. in Psalmum centesimum quadra-
 gesimum. Corripiet me iustus in misericor-
 dia & increpabit me. Pone hic magistrum
 quem, aut patrem, aut medicum. si viderit me-
 dus in corpore carnes putridas, & dicat, quid

me pertinent, scias quia crudelis est, si autem præcidat & cauterium imponat misericors, quia sanat hominem. Similiter & magister, si dimittit discipulum, & non in eo exigit disciplinam, odit eum: si autem exigit & medicus curet, quæ putatur esse asperitas clementia est. ponit exemplum de Achab, 3. Reg. 22. qui post increpationem induit cilicium sub purpuram. & cæt. Vide in tomo 3. Hieronimianæ Confessionis, capit. 9. de Sacramento Pœnitentiæ articulo 11. & 12. de disciplina solennis & publicæ pœnitentiæ, & de disciplina satisfactionum. In Hieronymiano Ioannis Andreæ copiosè ostenditur scriptis & libris Beati Hieronymi omnem statum informari in morum disciplina: primò informat omnem hominem Christianum, deinde vtrunque sexum prosequendo, tertio miscendo statum virginitatis statui coniugij, quartò separatim de continentibus & coniugatis, quintò duos ætatum status & iuuenes & senes, sextò statum originis nobiles & ignobiles, septimò informat statum & fortunam diuitum & pauperum, prosperitatis & afflictionis, sanorum & ægrorum, octauò statum diuersæ professionis laicorum & clericorum, nonò statum præsidetiæ actiue & passiuæ sub quo continentur Prælati Ecclesiastici & seculares iudices, & subiecti patres & filij, decimò informat disciplinam eruditorum, & qui mercaturam bonarum literarum sequuntur, vt sunt scholastici, Doctores, Concionatores, Interpretes, Cõmentatores, Aduocati, Oratores, 11. statum peregrinantium in hac vitæ nauis

. nauis

nauigantium, iter facientium. postremo & duo
 decimo omnem statum allicit ad virtutes & a
 tijs retrahit. De his duodecim formis luculentis
 testimonia ex B. Hieronymo subiicit D. Ioanne
 Andree in suo Hieronymiano. Nunc breuiter or
 dine ex operibus & libris eiusdem Disciplinae
 Hieronymianam persequamur, signatis potius
 notatis, quam descriptis locis. tom. 1. epistola. 1.
 Heliodorum Disciplina monasticam descri
 bendo laudat, cap. 1. §. 6. Disciplina clericorum
 7. & ibidem vis Disciplinae per excommunicat
 onem, ibidem Disciplina castitatis clericorum
 & cap. 18. epist. 2. Disciplina sacerdotum & Ep
 scoporum epist. 1. c. 8. Disciplina castitatis Pon
 tificis epistola 2. ad Nepotianum cap. 8. & in eadem
 epistola Disciplina Ieiunij cap. 16. epist. 3. c. 7. Di
 ciplina continentiae Ecclesiasticorum Discipli
 na, id est, exercitia & satisfactiones Monasticæ
 epist. 3. cap. 7. Disciplina fugiendarum mulierum
 in epist. 4. ad Rusticum, cap. 2. & 3. De militia Mo
 nachorum, & Disciplina in eadem epistol. 4. cap
 4. De gubernatione Ecclesiae per disciplinam & de
 gradibus superioribus ac inferioribus c. 6. epist. 4.
 De Disciplina triū votorum Monasticorū, in ea
 dem epist. 4. cap. 7. 8. Disciplina virginis Deo di
 cata epistola 7. c. 3. Disciplina Ieiunij sanctarum
 virginum, cap. 4. epist. 7. Disciplina virginum in
 Coenobijs epist. 8. ad Demetriadem, in castitate
 asperitate vestium, paupertate, victus continen
 tia. Quam dura Disciplina poenitentiae in virgi
 nibus in cilicio, in nuda humo, rigando faciem
 lachrymis. cap. 2. epist. 8. rursus cap. 5. epist. 8. com
 mendat

mendat cellam Monasterij vilem cibum, vestem contemptam. c. 6. epist. 8. de pœnitentijs, ieiunijs, lectionibus, psalmis, vigilijs virginum, cap. 10. epistola 8. Disciplina excommunicationis virginum lasciuarum, epistola 10. ad Furiam, cap. 2. Disciplina pœnitentiæ & ieiunij ac vigiliarum, & cap. 4. de modo & qualitate ieiunij. De Disciplina Monastica, epistola 16. cap. 3. Laus Disciplina Monastica & virginum, cap. 6. epist. 17. Disciplina claustralium inclusarum, epistola 20. Rigida Disciplina, satisfactio & pœnitentia B. Hieronymi describitur, epistola 22. cap. 3. corrupta Disciplina cleri describitur, epistola 22. cap. 6. in eadem epistola, cap. 12. præsbyterorum & Diaconorum ambitionem & abusum repræhendit, cap. 15. de pessimo & indisciplinato genere Monachorum Remoboth quod super ventri deditum, ibidem Coenobitarum egregia Disciplina, cap. 17. Virgines hæreticorum scorta vocantur, epist. 23. Disciplina rigida vestium virginum & pœnitentiæ duræ in sacco, epistola 24. ad Leam. Rigidus vestitus Pammachij, epistola 26. cap. 2. ibidem Rudimenta Discipline nascentis Ecclesiæ, epist. 27. cap. 7. habitus, satisfactio, vestis & dura Disciplina pœnitentiæ Paulæ, & cap. 10. Disciplina seuera Monastica describitur, epist. 43. malam Disciplinam clericorum patriæ suæ deplorat, epist. 46. c. 1. & 2. De Disciplina pœnitentiæ, satisfactionis, & de eadem, cap. 3. & 4. seqq. epist. 47. Disciplina satisfactionis ipsius B. Hieronymi, & de correptione fraterna non omittenda, c. 1. & 2. de indisciplinata filia cohabitante cum clerico repræhensa, c.

G

3. de-

3. descriptio indisciplinatarum virginum, ep. 41.
 Inuectiua in Diaconum Concubinarium cap. 1.
 2. 3. 4. 5. ibi. & ca. 4. Disciplina Pœnitentiæ publicæ,
 vt & supra epist. 30. de Fabiola. Disciplina vera
 Pauli eremitæ. in vita Pauli. Disciplina Monastica
 seueræ descriptio. in vita Hilarionis præter
 alia in vestitu tunica cilicina, cuculla & sagu-
 rustico. Magisterium monachorum labor & ieremum.
 in vita Malchi Monasteria ob diligentiam
 disciplinæ formicis comparata. Disciplina
 & vita seuera Iacobi Apostol. in vestitu vili & as-
 tinētia. de viris Illustribus in Iacobo. Disciplina
 vitæ Monast. sub Marco. in Marco. Primorū Chris-
 tianorum vita & disciplina & regula fuit in
 monastica. in Philone. Simplex Apostolorū vita
 & disciplina. in Egesippo. In vita Clement. Ale-
 xand. meminit lib. de Canonibus Eccles. qui pro-
 priè ad Disciplinam spectabat. In vita Serapionis
 mētio de ἀσκήσις Monastica. In vita Polycra-
 tis meminit Ecclesiastici Canonis. Canonū Eccle-
 siasticorum mentio in Ammonio. In Dionysio A-
 lex. scripta eius de ordine delictorum. In Pierri-
 is fuit appetitor voluntariæ paupertatis & ἀσκή-
 σεως. In Antonio Monacho eius epist. Aegy-
 ptiacæ ad diuersa Monasteria, quibus disciplina
 vrsit. in Basilio ἀσκήτικα eius. lib. 1. contr. Iou-
 uinianū, c. 8. quænam viduæ Ecclesiæ & pauperum
 sint sustentandæ eleemosynis, & c. 18. rigida Mo-
 nachorum olim disciplina. 1. 2. contra Iouian. c. 3.
 De seuera olim disciplina etiam philosophorum
 De disciplina satisfactionis lib. 2. cont. Iouin. ca.
 17. & c. 19. simplex vestitus Christianorū. In Apol.

ad Dommionē, ep. 51. to. 2. Disciplina erat, vt clerici non conuersarentur cum velatis virginibus, ibidem. Monachi vagabundi & loquaces reprehēduntur. Contra Vigilant. hæreticos gulosos & luxuriosos malam disciplinam habere docet, c. 1. & 4. de impietate Vigilantij, & ca. 6. Disciplina Monastica ac solitaria laus, contra Vigilant. in epist. 54. hæresis Montani sexta, quod in excommunicationibus nimis rigidus erat. In Dialogo cōtra Lucifer. in 2. q. cap. 2. de Episcopis pœnitentibus redeuntibus ab Arrianis recipiendis vel non, de disciplina malorum Episcoporum & eorum officijs & c. 7. & 8. vocat Ecclesiā Dei virginem non scortum diaboli appellandam. ep. 61. ad Pammachiū adu. errores Ioannis Hieros. c. 2. de Disc. Monach. multorū in Palæstina, c. 15. meminit bis Canonum & regularū Eccles. c. 16. Disc. Hieron. in solitudine deflendo peccata adolescentiæ, ibidem mentio Visitationis Episcoporum. epist. 62. adu. Ioan. Hierosolym. c. 2. de Hieronymi disciplina in Monasterij cellula, epist. 65. ad Pammachium, ad Patrum statuta in disc. appellandum. In Apologia contra Ruff. c. 3. de publica pœnitentia ab hæreticis agenda. In Apol. 3. contra Ruffinum. ca. 5. Qui sacerdotium amiserunt per iudicium Episcopale, per imperiale rescriptum non possunt recipere. Pontificum decreta nefas conuelli. Post sententias sacerdotum in disciplina impium Imperiale rescriptum. c. 6. cauterium disciplinæ hæreticos incutit præcipuè Romanus Pontifex, cap. 7. de excommunicatione hæreticorum & euitatione à minori ad maius probat, sic Ruffinus

fuit in tenebrosos carceres compactus. Aduerfus Pelagium ad Ctesiphonem c.2. Pena & correctio in Priscillianum. Impudicitia hæreticorum & deceptio per fœminas hæreticas. In epistol. 83. ad Oceanum, cap. 4. speculum sacerdotum & Disciplina virtutum in Ecclesiasticis, & contra subitaneas & temerarias ordinationes & simoniam. in epistol. 97. quæ est Aug. ad Hieronymum. Petrus maritus Pauli tamen humilis sustinuit correctionem & exempla aliorum Doctorum, vt se patiantur corrigi. in epistol. 99. ad Afellam descriptio gratia Disciplinae poenitentis matronæ piæ & virginis. in epistol. 100. Chirurgos spirituales odio haberi docet qui vitia repræhendunt, & ibidem contra Nummarios, id est, Simoniacos sacerdotes. in epistol. 102. & 99. repræhensus Hieronymus, quod cum virginibus conuieret. in epistol. 127. Mansio. 5. Post studium virtutum & victoriam amaritudo occurrit, sed per memoriam passionis Christi omnia amara vertuntur in dulcedinem. Mansio. 11. ille 42. sunt totidem gradus progrediendi in virtutibus & Disciplina, & ordo quasi Disc. Eccles. epistol. 128. ad Fabiol. de Vestitu sacerdotum, agit etiã Disc. sacerdotum & bonis moribus ac contrariis vitis inscribi potest de ornamentis Pontif. & sacerdotum, agitur etiã de satisfactione poenitentia & Disciplina seueritate, epistol. 149. Non negatur Poenitentia ijs, qui per tormenta compulsi negant Christum. ad Hedibiam epistol. 150. De perfecta Disciplina viduæ, q. 1. in epistol. 151. ad Algasiam, q. 6. contra eos, qui nolebant recipere Disciplinam poenitentis. in epistol. 154. ad Desideriũ. De laude virginum

tatis & Disciplinæ Monasticæ. In tom. 4. Com. in
 Esaiam cap. 1. In pœnis quas affligit Deus finis est
 emêdatio nostra. Anima nostra vinea Dei per dis-
 ciplinam excolenda. Contra Ecclesiæ Principes,
 qui suam operibus destruunt dignitatem, in ca. 3.
 Esaiæ. de ordinis confusione, Ecclesiastici compa-
 rantur mulieribus & exactoribus, fol. 14. contra
 abusum bonorum Ecclesiasticorum, contra muli-
 eres & concubinas Ecclesiasticorū, ornamenta Ec-
 clesiæ. in c. 5. Esaiæ. Inuectiua in principes Ebrio-
 sos in Ecclesia. Præsides Ecclesiæ iram, ebrietatem
 & alia vitia cauere debent. in c. 7. Esaiæ. Deus im-
 pium Principem Ecclesiæ suæ punitorē vocat co-
 lumbam suam, in c. 10. Esaiæ. Per disciplinam pec-
 catoribus pœnæ & tormenta adhibentur, vt diui-
 no igne purgentur. in ca. 14. Ad iram & disciplinā
 Dei omnis potentia est puluis, fauilla & cinis. ca.
 15. disciplina publici luctus cuius indicium barbe
 capitisq; rasio. in c. 20. habitus Prophetales deli-
 cta populi plangentis erat tunica saccea cilicina,
 & nudi ac discalceati incedebāt. in c. 21. Esaiæ. Tri-
 bulationis disciplinæ finis, vt ex palea triticū fiat.
 Post disciplinam pœnitentiæ sequitur lætitia pec-
 catorum. Disputat contra eos qui otio & propria
 salute contenti non porrigunt manū pœnitenti-
 bus. in c. 23. Tempus annorū perfectæ pœnitentiæ
 plenum fructum adfert. in c. 24. Esa. Ecclesiasticus
 gradus presbyteriū non debet operibus dignitatē
 destruere, in c. 30. De austeritate magistrorū con-
 tra populum negligentē. In disciplina post fletū
 sequitur gaudium. Vtiorum expulsio est virtutū
 introductio. Agricultura spiritualis negotiū ex-

ercendæ disciplinae, in cap. 31. De malorum sacerdotum condemnatione. In Ecclesia ignis & caminus est, qui deuorat peccatores & lignum seu stipulamq; consumit, in c. 37. Esa. Disciplina poenitentiae ritus sacco obuolui, in disciplina constituti poenitentes similes parientibus, poenitentibus ex humilitate nascitur fiducia conscientiae, in ca. 38. Poenitentia emendatur delicta & operibus virtutum, in c. 40. soluantur peccata cum purgantur per poenas. Pastores Christianorum & magistri Ecclesiarum excitandi, in ca. 42. Esa. Conscientiae & peccata malorum carceres sunt, in c. 47. Correctionis diuinæ finis nostra emendatio, in c. 49. Fecit qui tanti est meriti tantæq; virtutis, vt ornamentum dicatur Ecclesiae, in ca. 50. Indisciplinati mutantur in bestias & mutant imaginem hominis, per singulas species mortalium peccatorum ostendit, adhuc de laude Timoris Domini. Peccata leuia grauius instar ignis comburuntur. Qualitas peccatorum efficit qualitatem supplicij, in ca. 51. Esaiæ. Anima ebria perturbationibus à Deo iudicabitur, nisi conuersa fuerit, in ca. 52. Qui bibunt calicem furoris Domini sunt in poenitentia, & gestant lugubria vestimenta, in ca. 54. Esa. Fructus discipl. multitudo pacis, in c. 55. Quomodo Deum querendus per Poenitentiam quomodo inueniatur & quibus appropinquet, in c. 56. De castitate sacerdotum, habere debet filios non carnis sed spirituum. Inuectiua in malos Pastores, Episcopos, Prælatos eorumq; malam vitam & corruptos mores, in c. 58. De disciplina ieiunij, in c. 58. De bona & mala *χερροβία*. Sepes Ecclesiae est Disciplina, Christi

Christus est & edificator sapium Ecclesie & mace-
rie vinee, quibus circumdata prohibetur accessus
malis. in ca. 63. reddimur negligentes, cum Deus
nos non prius terret quam tribulationibus curet
per simile pulchrum. In ca. 1. Hier. Duplex poena,
correptio & satisfactio, sed diuersus fructus cor-
rectiois. in c. 2. Inuectiua in malos disciplinae ma-
gistros, Penitentia & sermo Ecclesiasticus sordes
purgant, grauiora peccata grauioribus tormentis
indigent. Impudetia frontis eorum qui sua peccata
nolunt confessione emendare, ij non ambulat in via
angusta, testimonium contra duces Ecclesie, qui in
turpibus peccatis deprehenduntur. Magistri Eccle-
sie fiunt impietatis auctores. Ecclesiastici viri est
putridas carnes refecare. in c. 4. Magistrorum ma-
gis culpa quam populi neglectus disciplinae. in c.
5. Auaritia in conuenticulis sacerdotum tempore
Hieron. in c. 6. Poenitentia firma armatura. in c. 7.
Templum Dei est, vbi habitat omnium virtutum
chorus, Ecclesia vertitur in speluncam latronum
ob vitia. in ca. 8. Contra auaros sacerdotes Eccle-
siam offendentes & ibi de poenitentiae medicina,
in ca. 9. Desenda peccata Ecclesie cum principes
eius vsq; ad infimum laicum perpeccant. Defici-
entibus Ecclesiasticis Doctoribus & Praelatis bo-
nis haereses crescunt. Doctores Ecclesie dii & do-
mini per doctrinam & disciplinam Ecclesie fabricant do-
mum Dei. Culpa pastorum est, quod horreda ac-
cidant tempore persecutionis Ecclesie. in ca. 11.
Contra malos praelatos Ecclesie, in cap. 12. Hiero-
nima contra praelatos Ecclesie & contra Ecclesia-
sticos, qui mala conuersatione doctrinam disperdunt.

in c.13. Ecclesiæ vitia abscondenda ne hæreticorum
 moribus pateant, Ecclesia negligens aduersarij
 capiendam se exponit. in c.14. Verbi Dei defectus
 & Prælatorum negligentia miserè Ecclesiam Di
 affligunt. Ecclesiæ pœnæ & scandala ob malos
 sacerdotes. Religio & disciplina abiicitur ob pec
 cata tam in noua quàm in veteri lege. Pactum Dei
 fit irritum ob neglectam disciplinam. in c.15. Præ
 positorem scelere populus deletur, in c.16. Quan
 do peccat Ecclesia, tunc aufertur gaudium & van
 uersa lætitia. Sacerdotes exéplis & verbis debent
 docere. Peccatores perseverantes de Ecclesia se
 parantur & traduntur dæmonibus, qui nullam il
 lis relinquunt requiem. in c.21. Contra Ecclesiasti
 cum ordinem & Principes Ecclesiarum, in ca. 22.
 Contra Episcopos, Sacerdotes, Diaconos, qui non
 percutiunt conscientias eorum, & de eorum neg
 lecto officio. De pœna superbiorum Ecclesiastico
 rum & non facientium suum officium, in c.23. No
 tat quatuor peccata Pastorum Ecclesiæ, ibid. agi
 & de Visitatione & de excommunicatione. In Ec
 clesia Dei sterilitas est ob peccata Ecclesiasticorum
 Ecclesiastici viri sunt malleus & securis in domo
 Domini. in ca. 25. Contra Ecclesiam negligentem
 ob peccata adducuntur mala. Calix furoris Domi
 ni pœna non medicina. Disciplina est quasi carati
 tica potio, quæ noxia pellit. in c.29. Castitas ab
 xoribus. Excommunicati ab Ecclesia, quid facere
 debeant vt redire possint. Contra sacerdotes con
 cubinarios & incontinentes, li. 1. Com. in Lament.
 Hier. Reprehensio peccatorum Ecclesiæ desidium
 c.2. Lament. adhortatio ad disciplinam satisfacti
 onis

onis, in c. 4. Hierem. De abusu status Ecclesiastici. De Nazaræorum continentium bona Disciplina Contra superbos Prælatos, magistros & Doctores, in lib. 2. Com. in cap. Ezechielis Contra Magistros & sacerdotes in Ecclesia dei negligenter agentes & eorum poena, in cap. 7. Dominus similis est medico incidenti carnes putridas, & ibi de virga castigationis, diuinæ. Ecclesiæ defectio in fine quoad Disciplinam virtutum. Tempa violantur & loca sancta ob peccata, in capit. 8. Ezechielis. De abusu in Ecclesia Concubinariorum, & lucri causa omnia facientium famulis & clientibus dantium bona Ecclesiæ exemplo Ophni & Phinees. Vitia Prælatorum totam Ecclesiam deuastant ac infestant. Principes Ecclesiarum impudice viuebant ac inebriabantur, in ca. 9. Ezech. Iudicium incipit a domo Dei, id est, à sacerdotibus, in cap. 11. de publica Pœnitentia in cap. 14. Ezech. De poena spiritualium magistrorum negligentium in cap. 15. Vineam Ecclesiæ si negligens sit & culturam pristinæ religionis amittat, nec attulerit fruges virtutum æternis tradetur arboribus. in cap. 16. Deus punit Ecclesiam si prætereat eius ceremonias & tollatur obseruantia Disciplina. Ex vno peccato in aliud cadentes homines tandem in hæresin labuntur, & sic dæmonibus traduntur. in cap. 16. Ezechielis. Scandalum maximum sacerdotum, cum deturpant malis operibus dignitatem. Per confusionem Confessionis delentur peccata. Inter tres peccatores impios, gentilem, hæreticum & malum Ecclesiasticum, multò maioribus poenis dignus est, qui ma-

ioris fuerit dignitatis in ca. 17. Excommunicatio
 æquo animo ferenda in cap. 18. Contra Principes
 Ecclesiarum, qui per superbiam & tyrannidem
 opprimunt plebem, cap. 19. Ecclesie calamitas in
 nouissimo tempore c. 20. Dei castigatio emenda
 tio est, ca. 22. neglectus diuini cultus à Deo puni
 tur. grauis inuectiua in sacerdotum, prophetarum
 principum Ecclesie maxima vitia auaritiam, sa
 cra scriptura neglectum, quos lenonibus & lupis
 comparat. cap. 23. Ecclesiastici peccatores maio
 ribus digni sunt cruciatibus quam hæretici, eo
 rum hic vitia describuntur, Calix Domini Carri
 tica potio, ca. 25. Ad ruinam sanctorum gaudem
 seculi homines si pudicitiam perdididerint multi
 temporis, c. 26. Anima perturbationibus occupa
 ta gaudet in Ecclesie malis. Homines seculi cum
 vident hominem sanctum per negligentiam pro
 lapsam exultant quasi ruina aliorum sua sit resur
 rectio. Quanta admiratio & stupor hominum
 secularium cum homo sanctus in peccatum mor
 tale labitur valde hic exaggeratur c. 32. excōmu
 nicatio ob graua peccata. Hæretici formidinem
 dant præpositis Ecclesie dum simplices quosque
 fallunt c. 33. Discrimen magistri si nolit corrige
 re vel timore discriminis vel desperatione pec
 cantis. Reprehensio negligentium. Episcoporum
 & præbyterorum acerba, docta ac grauis ca. 34.
 Quatuordecim vitia, Epif. præbyter. Diaconorum
 reprehenduntur 1. luxuria 2. superbia 3. auaritia
 4. adulatio diuitibus facta, quos non audent incre
 pare 5. quod infirmas & ægras oues non curent 6.
 quod patiantur oues ab hæreticis decipi 7. quod

non arguant mortalia populi vulnera 8. supercilium & tyrannis Episcoporum, qui opprimunt potentia pauperes 9. deuorantes magis quam saluantes plebem 10. Operibus dedecorant nominis dignitatem 11. honorem se putant consequutos non onus 12. quod negligentia eorum & vitijs hereticorum dispergatur populus 13. quod sint mercenarij, lucri cupidi veniente lupo fugiant 14. in delicijs occupati non curant gregis dominici damna horum poena hic proponitur & opponitur Christus verus Pastor, qui contraria via incedit. Oues pelluntur de Ecclesia saepe Praepositorum superbia & iniquitate, ca. 36. Ecclesiarum nascensium grauis persecutio describitur & eo tempore maxime viguit Disciplina, deinde foelicitas pace reddita & consolatio in persecutionib. sic prius deserta Ecclesia & postea restituta, ca. 36. De statu in Ecclesia publice poenitentium 1. quomodo eijciendi 2. quomodo recipiantur 3. quantis bonis post Poenitentiam in Ecclesia perfruantur. ca. 39. Ecclesiasticorum munus est Ecclesiam haeresibus & peccatis purgare. Excommunicatio hereticorum, c. 40. Angeli, apost. & prophetae aedificant ciuitatem Dei, c. 43. In 3 Dei prouocatur, cum in sacris Deo locis indignus habitator est, cum nihil interest inter sacerdotem & prophanum, inter laicum & sacerdotem. Per Magistrorum disciplinam ad interiora Ecclesiae penetratur c. 44. Contra Episcopos qui ordinant indignos. Incircuncisi corde Ecclesiastici malae vitae non debent mystica sacramenta sumere. Ebrietas vitanda Ecclesiastico non tantum externa, sed & spiritualis Ecclesia Catholica per Dogmatum & Disciplinam syn-

nae syn-

na sinceritatem casta virgo cap. 45. Profectus vniuersorum ad Principem redundat, & Discipulorum salus præmium magistrorum est Contra superbos Prælatos. Quota Primitiarum ob auaritiam sacerdotum cap. 46. De Legitimo vtu & abusu bonorum Ecclesiasticorum, ca. 48. Diaconorum superbia redarguitur, qui volebant se sacerdotibus præponere ob diuitias etiam si merita non habeant; Archidiaconus primus ministrorum putat iniuriam si præbyter ordinetur, quia per singula concionatur in populos & à Põtificis latere non recedit, Ecclesiæ flores, ornamenta & priuilegia in doctrina & Disciplina tempore Hieronymi. In Romano Imperio vrbs Ecclesiæ adornata, cap. 3. Danielis Oratio Ecclesiæ cum sustinet penuriam magistrorum, cap. 8. Periculosum est de magistrorum Ecclesiæ iudicare sententijs, cap. 10. Danielis. Pœnitentiam publicam agentes, abstinent à communione Instantia precum, afflictione corporis, ieiuniorumque duritia Rei secreta cognoscimus, cap. 11. Antichristus erit impudicus mulierum amator ca. 12. Magistri & Doctoris laus cap. 13. Presbyteri peccatores videntur regere non regunt populum. in cap. 3. Ecclesiasticis. Iustitiæ veræ Origo à timore Disciplina. in cap. 7. Doctor verus lachrymas prouocat, falsus adulatur & diues in sermone non in opere, vtriusque Doctoris dissimilis collatio. Medicinã Disciplina & pœnitentiæ duobus similibus Physicis illustratur, magister magnus spiritualium medicorum Christus. cap. 8. Contra vitia & abusus malorum Episcoporum & quam

diffi.

difficiliter corrigantur. Optat excommunicatio-
nem peccatorum grauium, ca. 10. In Ecclesia præ-
ferri minus idoneos, idoneis argumentum vani-
tatis est. Disciplinæ traditio seps legis est ab A-
postolis & Prophetis fundata, quam qui disso-
luerit & voluerit præterire, in eo ipso quo negli-
git à serpente percutitur. Locus insignis de publi-
ca pœnitentia & excommunicatione. Omnis Ec-
clesiæ altitudo corrumpitur per negligentiam Præla-
torum & magistrorum, id est, episcoporum &
præbyterorum, qui palpant vitia auditorum, ijs
adulantur & non eos ad pœnitentiam hortantur,
cap. 12. In fine mundi erit raritas magistrorum, o-
mnia inuoluentur tenebris, cap. 12. Veri DD. non
adulantur sed vulnus infligunt, pungunt & stimu-
lant pœnitentes in cap. 3. Osee Episcopi virtu-
tes, in cap. 4. Veritas & misericordia inter se mis-
cenda, quia misericordia absque veritate efficit
negligentes. De Dei correptione vel subtracta
vel impensa in cap. 5. ex Hieremiæ 12. Cleri hære-
ticorum non proderunt eis, Ecclesiæ negligentia
Deus vertitur in pantherem & leonem & tollit
ab his prædam quam Ecclesiæ ante rapuerunt, vt
capti saluentur, qui liberi perierant & nequaquã
habitabit in Conciliabulis peruersorum, sed re-
uertetur in locum suum, in cap. 6. Ecclesiam quia
Deus diligit, castigat, cap. 7. Cum Christus inci-
pit sanare suam Ecclesiam & vulnera populi sui
statim insurgunt hæretici. Hermiæ apud Pasto-
rem videtur Ecclesia primum cano capite, dein-
de adolescentula & sponsa crinibus 1. Disci-
plina adornata, cap. 9. grauius puniendus fidelis
quam

quam infidelis, ca. 11. Crudelitas Dei poenitentia
 & pietatis occasio est ca. 14. Disciplina corpora-
 lis in hæreticos, cap. 1. Ioelis. disciplina publica
 poenitentia & Ieiunij ca. 3. Reprehenduntur Do-
 ctiores qui turpis lucri gratia non corrigunt de-
 linquentes. Foelix Ecclesia noui testamenti quod
 mundet in Euangelio, quos in lege peccantes im-
 mundos reliquerat, in cap. 3. Amos. Castigatio &
 punitio domini est signum beneuolentia eius, c.
 4. Dei disciplina non poena sed medicina est. ibi-
 dem. Confunduntur hæretici qui disciplinam
 creatoris & ut ita dicam medicinam crudelita-
 te interpretantur. Extrema medicina hæretico-
 rum, ut cum post multas admonitiones redire no-
 lunt, diuino igne exurantur & rapiantur quasi
 torris de incendio, cap. 5. Correptio fraterna ca.
 6. quomodo fieri debeat ca. 6. Dura & rigida Di-
 sciplina athletarum Dei, i. monachorum durum
 habent victum & in nuda dormiunt humo. Ob
 peccata non correcta sequuntur Ecclesie perle-
 quutiones, schismata, ruinae, hæreses. cap. octauo.
 Contra Simoniacos, qui dona sancti spiritus ven-
 dunt pecunia, maximè tales sunt peruersi Docto-
 res & principes qui absque timore Dei dominan-
 tur cleris sedentes in templo, nummularij pro-
 ponunt columbas non in caueis, sed quasi in ca-
 thedris magistrum, in cap. 1. Abdia. Cum perseque-
 tionis impetu & mortiferis voluptatibus de Ec-
 clesia quispiam corruit, exultant hæretici, gau-
 dent Iudæi & ipsi persecutores ethnici. Ex gra-
 uibus peccatis præcedentibus non correctis ho-
 mines in hæresin labuntur, quia hæreses vitijs no-
 stris

Aris blandiuntur, in cap. 8. Amos. Deficit doctri-
 na in Ecclesijs & castitas virginalis ob peccata
 populi non correcta, in cap. 3. Ionæ. Indicia
 disciplinæ publicæ pœnitentiæ saccum & cilii-
 cium cum ieiunio, in cap. 4. Ionæ. Pœniten-
 tiæ lenitate non vult propheta decipere, in fine c.
 1. Micheæ. Vt aquila amittit plumas, sic Eccle-
 sia florem suum & gloriam, cum non feruatur
 disciplina, in cap. 2. Micheæ, Acris & acerba in-
 uectiua in luxum, gulam, superbiam, conuiuia,
 voluptates Prælatorum & clericorum, in cap. 3.
 Micheæ, Hæretici promittunt regna cœlestia, &
 dicunt non est necesse vt cōtinerent viuas & san-
 cte, & dicunt habeto fidem quam docemus, om-
 nia promissa domini consequeris, cōtra simonia-
 cō ordinatos, contra Episcopos ordinantes indi-
 gnos, rursus contra ordinationem Simoniacum,
 Contra hypocritas Ecclesiasticos, qui habet tan-
 tum plena marsupia, in c. Micheæ 4. Miseria ani-
 mę expulsæ ab Ecclesia ob peccatum, quę est ex-
 communicatio, quomodo post publicam pœni-
 tentiam & satisfactione redeat, de eo hic pulchra
 similitudo, in ca. 6. de neglectione officij in epis-
 copis vel magistris Ecclesiæ per similia. c. 7. de di-
 sciplina satisfactionis per similia Virga discipli-
 nę indigent oues & populus. Apostolis virga ex-
 cussa est de manibus, & seueritas legis Euangelij
 clementia tēperata. Virga disciplinæ punientur,
 qui ab Ecclesia se separant. Virga Christi percutit
 vt emiendet, in c. 1. Nahum. Punitiois & Zeli di-
 uini alius scopus quam Diaboli nempè peccato-
 ris emendatio & amor nostri, Dei tribulatio pur-
 gae

gat hominem & reddit purum. Vtilis modus
 Dei poena non immodica, In satisfatione pro
 delicto & qualitate erit poenarum modus, cap. 1.
 Quatuor perturbationes scuto quadrigæ qua-
 tuor virtutum tanquam medicina curandæ. Con-
 tra Prælatos & Principes amatores voluptatum
 immisericordes. Multitudo peccatorum multi-
 tudine virtutum sananda, in cap. 1. Abacuc, De
 utilitate Disciplinæ iustorum à similibus & exem-
 plis, quomodo si ager & æstuans febribus aquam
 frigidam postulet, & medicus statim non ex-
 diat quia misericordia illa foret crudelitas & in-
 iunctas ægroti contra se petit. De fructu publicæ
 poenitentia. Diabolus carnifex hominum quos
 corripit, cap. 2. per Disciplinam poenitentia mo-
 detur Diabolus. Magister Ecclesie simonia
 non facit domum Dei speluncam latronum, sed
 domum negotiationis in cap. 3. Magnitudo timo-
 ris domini animas penetrat, & totum hominem
 commouet, ne Deo displiceat, in ca. 1. Sophonia
 De Profectu sanctorum paulatim. Reprehensio
 nimis secularium sacerdotum. Quomodo Deus
 purget & reprehendat animam peccatricem
 delem. In consummatione mundi mala Disci-
 plina & abusus Pastorum & cleri. Deus Ecclesiam
 suam cum lucerna visitat & vlciscitur contem-
 ptores Disciplinæ Vtilitas excommunicationis
 in cap. 2. Methodus & diuitijs occupati non ve-
 niunt ad Ecclesiam. Præbyteri sub figura Sufa-
 tæ corrumpunt Ecclesie castitatem in cap. 3. Ec-
 clesiasticorum vitia taxantur tyrannis, crudeli-
 tas, auaritiu & pæna subiungitur. Contra eos
 qui

qui in Ecclesia non recipiunt disciplinam. Ruina
 superborum Prælatorum. Vitia Ecclesiæ tollen-
 da vt Christus resurgat in nobis. Pœna principum
 peruersorum doctorum, non ex crudelitate sed
 misericordia medici instar. in cap. 1. Aggæi de ex-
 communicatione. Gladius est omnis plaga, quæ
 pro peccatis hominibus infertur. Anima negli-
 gens verbi diuini mucrone feriatur. Reprehensio
 Rectorum Ecclesiæ, qui nec in seipsis templū ex-
 truant Dei, nec templum Domini instaurant, sed
 magis destruunt, & alijs dant causam recedendi
 ab Ecclesia. Vera disciplina ædificatio domus no-
 stræ, in circuncisione vitiorum & amputatione
 carnis, in cap. 1. Zach. Virga disciplinæ Domini &
 Apostolorum. Deus vt pædagogus populum suū
 sicuti filium emendat. Ecclesiam Deus purgat tri-
 bulationibus. Hierusalem destructa per ruinam
 rursus ædificanda per virtutes. Magistri Ecclesiæ
 sunt medici, fabri, artifices quatuor ægritudinum
 & perturbationum animi. Sancti DD. qui instau-
 rant Ecclesiam Dei, vitia destruunt, virtutes ædifi-
 cant, fabri appellantur & architecti. Quando
 Deus aufert spirituales fabros & architectos, si-
 gnum iræ est. in ca. 5. Gladio spirituali peccatores
 puniendi non agentes pœnitentiam. Per omnia
 flagella & supplicia eruditur Israel. in cap. 6. Ex-
 communicati post supplicium in meliorem par-
 tem vertuntur. Filij visitationis Domini visitan-
 tur à Domino, qui prius malè ægotauerant. Ma-
 gna transmutatio eorū qui sunt in Babylone per
 excommunicationem & abstentionem, & ad Hie-
 rusalem redeunt per pœnitentiam. in cap. 7. Za-
 chariæ.

H

chariæ.

chariæ. Ieiunium curat vulnera & sanctificat ce-
 ratos. Misericordia excommunicatorum induratum
 in cap. 8. Zachariæ. Officium præbyterorum
 fenum est uti virga disciplinæ in percutiendis
 roboros. Mirabilis mutatio Ecclesiæ prima
 in persecutionibus viguit disciplina, deinde pe-
 cce restituta paulatim cœpit collabi. De excom-
 municatione & abstentione. in cap. 9. Zachariæ
 Cùm sanctus clamor Domini insonuerit, disci-
 plina qui prius sordidis auribus fuerat. Disciplina Do-
 mini aperuit mihi aurem ad audiendum. in cap. 10.
 Vitio magistrorum Discipuli puniuntur. Tempore
 re persecutionis ob vitia sacerdotum populus
 traditur aduersarijs. Deus sic visitat nos ut per-
 turbationes, id est, currus & quadrigæ freno auis-
 regantur, & post Visitationem Ecclesiam confir-
 mat. in cap. 11. Zachariæ. Magistri qui suum ser-
 runt gradum ponentur inter Angelos. in cap. 12.
 Prophetæ cùm populum hortabantur ad peni-
 tentiam induebantur cilicio. Persecutores Ec-
 clesiæ puniuntur à Deo, ut deficientibus malis
 crescant bona. Verbum Dei frenum insignitum
 contra vitia, quod feros equos præparat saluati-
 ri ad sedendum, & sanctos facit & propriè illi
 cultui consecratos. Flagellum faciendum de scri-
 pturarum testimonijs, quo puniantur & conuer-
 tantur peccatores, in cap. 13. Malachiæ. Differentia
 inter disciplinam serui Dei & filij Dei, ille timore,
 hic amore, ille supplicij hic beneficijs in or-
 dinatione continetur. Corripit Episcopus. Sacerdos. Diaconus
 & omnes Christianos, qui polluant corpus Christi,
 & indignè accedunt ad altare &c. Locus de
 disciplina

clesia sacerdotibus, qui negligenter Deo offerunt
 victimas. in cap. 2. Malachia. de sacerdotum vitijs
 & turpi ab ijs dato scandalo toto capite, in cap. 3.
 Omnes homines purgandi sunt & colandi, vt
 post poenitentiam Deo placeant omni sorde pur-
 gati etiam ipsi sacerdotes. Increpatio ad princi-
 pes Ecclesiarum, qui non recedunt à vitijs. Hære-
 ditaria impietas cum sine causa percutiuntur &
 non emendantur. in c. 3. Matthæi. verbum Dei gla-
 dius & securis disciplinæ. in cap. 5. Matthæi. In le-
 ge culpa emendatur, in euangelio peccatorum
 auferuntur exordia. in cap. 9. Matthæi. Anima à
 DD. offertur Deo curanda per misericordiam. in
 c. 10. contra simoniam. De dignis præbyts. Diaco-
 nis, Episcopis, Clerici Iudæorum scribæ & Phari-
 sæi. In disciplina bellum immittitur bonum vt
 rumpatur pax mala. Austeritas mandatorum spe-
 temperatur promissorum. cap. 11. Duplex via sa-
 lutis, 1. per exhortationem ad virtutes, 2. poeni-
 tentiæ post peccata per ieiunium. cap. 12. Vita A-
 postolorum austeri in cibis. Episcopi non reci-
 piendi in pristinum gradum post blasphemiam
 Spiritus S. ca. 13. Magistrorum Ecclesiæ somnus &
 præpositorum causa calamitatis Ecclesiæ. Reti
 verbi Dei per disciplinam capiendi pisces. in ca.
 16. Contra superbiam Episc. & Præbyts. qui indig-
 nè abutuntur potestate clauium. in c. 18. Vnusquis-
 que suo vitio scandalis patet. in c. 19. Matth. Eccle-
 siastici ob malitiã hominũ possunt quædã indul-
 gere & consulere, quæ non sunt secundũ Dei im-
 periũ. in c. 21. De simonia & negotiatione Eccles-
 iæ avaritia. Latrones tales vocat, qui lucra de re-

ligione sectantur, cultusque eorum non tam Dei
 cultus, quam negotiationis est occasio. in cap. 24.
 Vicia Phariseorum ad nostros Ecclesiasticos tran-
 sierunt. in cap. 26. Matthæi. Simonia Caiphæ. In
 Proæmio epistolæ ad Galatas. Lectio sacræ scri-
 pturæ medicina est, qua animæ vulnera curantur
 & tristitia pellitur. in cap. 1. ad Galatas. Multo-
 rum in vna re consensus multum facit ad popu-
 lum corrigendum. Corrigere alios & aliorum
 salutem quærere, quam sit Deo gratum. in cap. 2.
 ad Galatas. Disciplina excommunicationis pœ-
 nitentiæ publicæ, satisfactionis Corinthij inca-
 stuosi. in cap. 3. ad Galat. Disciplina pœdagogica
 legis veteris quæ custodiebat lilios testamenti ve-
 teris. in cap. 4. tutores prophetæ vt lex pœdago-
 gus. Reprehensio nominis Abbatis, cum soli Deo
 competat. Prælati & Doctores histrionum mor-
 subditis se debent accommodare pro subdito-
 rum diuersitate, sicuti medicus, qui adhibet varia
 pharmaca, cum vnum non sufficit. in cap. 5. ad Ga-
 lat. Disciplina excommunicationis & publicæ
 pœnitentiæ vexationis carnis per ieiunia & egre-
 tationes vt saluetur spiritus: Abscindi ab Ecclesia
 quam graue malum. Quæ tristitia putantur sup-
 plicia à Prophetis comminata, magis sint reme-
 dia quam pœnæ. Disciplina nouæ legis per cha-
 ritatem, veteris per seruitutem. Deficiente chari-
 tatis disciplina erit inter homines publicum la-
 trocinium. in cap. 6. Vir Ecclesiasticus debet in-
 struere peccatores. Spiritu lenitatis vtendum, vt
 se medico exhibent curandos peccatores. Virgula
 vtendum contra pertinaces peccatores, qui nolunt
 pœnitere.

poenitentia corrigi. In Proæmio in epist. ad Ephe-
 sios. Paulus per singulas epistolas medetur vulne-
 ribus Ecclesiarum illatis, nec instar imperiti me-
 dici vno collyrio omnium oculos vult curare. in
 cap. 2. epist. ad Ephesios. Triplex ordo peccantiũ,
 1. qui faciunt voluntates mentium & non carni-
 um. 2. qui faciunt voluntates carnis & non men-
 tium, quales sunt multi Ecclesiastici. 3. sunt plu-
 res qui carnis & mentium pariter faciunt volun-
 tates. Hæretici magis faciunt carnis voluntates
 quam Ecclesiastici, cùm apud eos plura sint cor-
 poris vitia quam apud nostros. in cap. 4. ad Ephe-
 sios. Qui ædificat corpus Christi, id est, Ecclesiam,
 is verus Doctor, pastor, Apostolus & propheta.
 Christus verus medicus corporis Ecclesię illud
 sanat. Conscientiæ tormenta & dolores superant
 vulnera corporis. Vno die in tanta scelera potest
 homo debacchari, vt tota vita sua vix possit la-
 chrymis expiare. Peccata purganda Disciplina
 poenitentię. Conscientia delicti est pro poena, dũ
 vermis in corde non moritur, & in animo ignis
 accenditur in similitudinem febris, quæ non tor-
 quet extrinsecus agrotantem, sed corpora ipsa
 corripiens intrinsecus punit, sine cruciatuum fo-
 rinsecus adhibitione. Ille solus potest redargue-
 re, qui non redarguitur in semetipso ca. 5. Vinum
 immoderatum & ebrietatem euitandã pulchrè
 docet. Audiant Episcopi, Præsbyteri, omnis ordo
 doctorum subiectis suis se esse subiectos. Pecca-
 tor currat ad medicum curentur ipsius vulnera,
 & fiat de Ecclesia quæ est corpus Christi. Sicuti
 omne studium foeminarum est, tot quod foedare

videtur, abstergant, & exhibeant maritis corpori
 venustatem, ita & animæ omni sorde peccato-
 rum per disci sunt purgandæ, vt rugæ veteris ho-
 minis in iuuentute tendatur & renouetur in no-
 uum hominem de die in diem. Disciplina carnis
 vt corpora redigantur in animas. in cap. 1. ad Ti-
 tum ab usum ordinationum taxat. Contra arro-
 gantiam & ambitionem Episcoporum. Insaniam
 ebrietatis carpit ob castitatis periculum. Primò
 explicat vitia quibus carere debet Episcopus, de-
 inde virtutes, quibus eundem ornatum esse oportet.
 in cap. 2. ad Titum. Quid quamque ætatem
 deceat per singulas species exponit. Consolatio-
 ne seueritas temperanda. in 2. Psalmum. Cor-
 reptione Dei similibus illustratur. Ecclesiæ DD. sunt
 PP. spirituales nostri. in Psalmum 34. Arma san-
 ctorum poenitentia & ieiunium. in Psalmum. 37.
 Deus quasi bonus magister castigat ex sanctis scri-
 pturis, cum minæ Dei intelliguntur mouentur
 ad poenitentiam. in Psalm. 47. Contra indignos
 ordinantes. in Psalm. 49. Doctores & Episcopi
 refecant peccata populi prædicando. in Psalm.
 54. Deus peccatores tribulat, primò vt emenden-
 tur, secundò vt per illos corrigat bonos. in Psalm.
 77. Sicuti decem signis & plagis Moyses po-
 pulum ex AËgypto liberauit; ita Paulus decem
 epistolis præsentis mundi vulnera curauit, &
 mundi tenebras oppressit. In Psalmum 81. Episco-
 pi & Præsbyteri sunt iudices in Ecclesia Dei, &
 dedit eis Deus potestatem in gregem suum, &
 populum vt sint æqui iudices & non lupi. Pro-
 pter malos iudices Ecclesiasticos totius orbis

concussio & de eorum abusibus in Psa. 88. Nullus
 sine spe recuperationis ab Ecclesia arcendus, quia
 sicuti terret diuina seueritas arguente iustitia; ita
 pietas reparatur moderatē clemētia in Psal. 100.
 contra Episcopos indignos ordinātes. in Psal. 103.
 Quantos monachos & clericos Draco antiquus
 præcipitauit. in Pf. 105. Sacerdos mediator debet
 cōfringere irā omnipotentis, renunciando popu-
 lo delicta eorum. Admonitio ad sacerdotes, vt lu-
 crentur animas verbo Dei & homines emendent
 & talum præmium. in Psalmum 107. Deus quasi
 medicus gaudet ægrotum sanari. In excommu-
 nicatione & eiectione ab Ecclesia, cūm publici
 peccatores traduntur diabolo, diabolus tortor
 & quæstionarius Domini est, vt conuertantur ad
 Dominum & obdurati emolliantur. in Psalm.
 108. Si Iudas Apostolatū perdidit, se custodiant
 sacerdotes & Episcopi vt non & ipsi suum sacer-
 dotium amittant. si Apostolus cecidit facilius
 monachus potest cadere. in Psalmum 118. Docto-
 res Ecclesię increpabunt hæreticos & peccatores
 in 2. homilia, in Psalmum 118. Sicut mel amari-
 tudinem faucium arcet, ita eloquijs dominicis a-
 maritudines nostrorum criminum mitigantur.
 in psalmum centesimum trigessimum secundum.
 De disciplina & concordia Monasteriorum &
 Collegiorum. De sex speciebus virtutum in
 Pontifice. in Psalmum 136. Contraria vitia per
 contrarias virtutes curantur. in Psalmum cen-
 tesimum quadragesimum. Non est Dei asperi-
 tas vel crudelitas cūm punit, sed clementia
 exemplo magistri, medici, patris. hic de sa-

tisfactione in cinere ieiunio, lachrymis. Sicut
 medici faciunt ex crasso tenue, sic anima sanatur
 in Psalm. 143. De obedientia Monastica & pauper-
 tate. in Psalm. 145. Contra Monachos vagos. in Psalm.
 146. Pœnitentia ex vulneratis facit stellas. in Psalm.
 147. Per pœnitentiam reddimur ex cinere
 niue puriores, & induimus Christum vestimentum
 album quasi niuem. in Psalm. 149. Per pœnitentiam
 domus Christi ædificatur in secunda expo-
 sitione in Psalm. 119 Patriarcha ἀσχυρῆς, id est
 Monachus & hic de disciplina Monastica qua-
 dam. Hæc hæctenus de disciplina Ecclesiasti-
 ca ex omnibus operibus, tomis & libris B. Hiero-
 nymi strictim & breuiter notasse sufficiat, qua-
 beneuolus Lector inspiciat. aut singula loca de-
 scribat, in iustum librum excrescet ampla propo-
 sita materia. cap. 14. Nunc porrò veniamus ad gra-
 uissimum virum D. Ambrosium, Mediolanensem
 Ecclesiæ Antistitem post D. Augustinum & B. Hiero-
 nimum iam productos tertium è quatuor Ec-
 clesiæ Doctorem. Hic vt componeret clerum
 exactam absolutamque Ecclesiasticam discipli-
 nam, ideò tres aureos libros de Officijs scripsit
 auctore Cæsare Baronio tom. 4. Annalium Ec-
 clesiasticorum, folio trecentesimo octuagesimo
 primo trecentesimo octuagesimo. qui idem testis
 est Beatum Augustinum totam Africanam Eccle-
 siam per disciplinam correxisse. tomo quarto An-
 naliū, folio 643. & 644. Hieronimum quoque
 multa & magna passum esse à malis clericis de
 discipl. exactam. idem testis est tomo 4. folio 507.
 508. 509. 676. 675. Ambrosius acer & acerbis-
 simus

*Ambrosius in
 li. de Viduis,
 Disciplina
 est magistra
 fidei castita-
 tis & omnium
 virtutum. &
 ibidem rur-
 sus. Vitium
 facilius est
 tundere quàm
 premere vt
 iuuenescentem
 luxuriam
 reprimat &
 adolescentium
 lasciuiam
 falce disci-
 plina succi-
 dat.*

fuit in vrgenda disciplina & obseruatione legū
Ecclesiasticarum vt ex Sozomeno retulit. libr. 7.
cap. 24. Cæsar Baronius in Annalibus Ecclesia-
sticis to. 4. Ambros. To. 2. lib. 2. de Vocatione gen-
tium ca. 19. Dum in hoc corpore viuatur, nullius
est negligenda correctio, nullius est desperanda
reparatio. Hic factus Episcopus, auctore Pauli-
no & Ruffino 11. lib. histo. Ecclesiasticæ Catholi-
cam fidem & disciplinam Ecclesiasticam acerrimè
defendit Gratiano Imperatore occiso ad Ma-
ximum eius interfectorem est profectus legatus,
eumque pœnitentiam agere recusantem, à fide-
lium communione semouit; Theodosium Impe-
ratorem propter cædem Thessalonicæ factam,
ingressu Ecclesiæ prohibuit. Cui cum ille David
quoque regem adulterum & homicidam fuisse
dixisset, respondit Ambrosius. Qui sequutus es
errantem, sequere pœnitentem. Quare Theodo-
sius sibi ab eo impositam publicam pœnitentiam
humiliter egit. Hanc ipsam purgationem pecca-
torum siue Disciplinam Circumcisionem spiri-
tualem vocat lib. 2. Com. in cap. 3. Lucæ, atque in
Consistorio solere exerceri disciplinam & cau-
sas fidei testis est Ambrosius lib. 5. epistolarum e-
pistola 32. In causis fidei adde & disciplinæ Epi-
scopi de laicis in Ecclesia, non laici de Episcopis
in consistorio debent iudicare. c. 15. Iam porro ad e-
loquentissimum patrem Christianum Ciceronē
Lactantium veniamus l. 3. de falsa sapientia. cap.
16. Rectè Tullius Ciuiles viros, qui salutem ci-
uium vel bonis legibus, vel salubribus consilijs
vel iudicijs grauibus procurant, philosophiæ Do-
ctoribus

storibus præfert & lib. 3. c. 7. In Morali Philo-
 sophia & Disciplina maior utilitas, ibi maiori pe-
 riculo peccatur, quia si quid in Disciplina fuerit
 erratum, vita omnis euertitur. lib. 3. ca. 26. de fal-
 sa sapientia. Philosophi non perfectè de virtuti-
 bus tradiderunt, quia peccatis pœnam non mi-
 nantur, neque virtutis vllum præmium pollicen-
 tur nisi honestatis, & præcedenti ca. 25. Philoso-
 phi neque alios neque seipsos possunt facere me-
 liores. Itaque eorum sapientia non excindit vi-
 tia sed abscondit. Pauca verò Dei præcepta to-
 tum hominem immutant li. 4. de falsa Sapientia
 cap. 23. Philosophos reprehendit, hoc & 24. cap.
 quod disciplinam morum, quam alijs præcipiunt
 ipsi non seruent, quod necessarium esse late-
 troque cap. confirmat & valdè eleganter. Inter
 cætera ait cap. 23. Prius disce, qui doces, & ante-
 quam mores aliorum corrigas, tuos corrige li. 5.
 cap. 6. aureo seculo sublata iustitia, Disciplina
 metu defecisse regnum Saturni li. 5. cap. 8. ad re-
 gendos homines non tam varijs legibus, cum ad
 perfectam innocentiam lux vna Dei iufficeret,
 nec carceribus, nec gladijs præsidium, nec terro-
 re pœnarum opus erit, cum præceptorum coele-
 stium Salubritas humanis pectoribus infusa, vltra
 iustitiæ opera homines erudiret libr. 5. de ius-
 titia. cap. 9. Veritas ideo super inuisa est, quod
 is, qui peccat vult habere liberum peccandi lo-
 cum, nec aliter se putat male factorum voluptate
 securius perfrui posse, quam si nemo sit cui
 delicta non placeant. Ergo tanquam scelerum
 & malitiæ suæ testes extirpare funditus nituntur

tur & tollere, graues sibi putant tanquam eorum vita coarguatur.

Cur enim aliqui sint intempestinè boni, qui moribus publicis corruptis conuitium bene viuendo faciant? cur non omnes sint æquè mali, rapaces, impudici, adulteri, periuri, cupidi, fraudulentè? quin potius auferantur quibus coram malè viuere pudet, qui peccantium frontem & si non verbis, quia tacent, tantum ipso vitæ genere dissimili feriunt & verberant. Castigare enim videtur quicumque dissentit. libr. quinto, cap. vigesimo secundo. Deus, ait Seneca, corruptos & vitiosos luxuriosè ac delicatè patitur viuere, quia non putat emendatione sua dignos. Bonos autem quos diligit, castigat sæpius & assiduis laboribus ad vsum virtutis exercet, nec eos caducis ac mortalibus bonis corrumpit ac deprauari finit. Vnde nec mirum debet videri si pro nostris delictis sæpe castigamur à Deo. Imò verò cum vexamur ac premimur, tum maximè gratias agamus indulgentissimo patri, quod corruptelam nostram non patitur longius procedere, sed plagis ac verberibus emendat. Ex quo intelligimus nos esse Deo curæ, quibus quoniam peccamus, irascitur. Nam cum posset populo suo & opes & regna largiri, sicuti dederat antea Iudæis, quorum nos successores prosperi sumus, idcirco eum voluit sub aliena ditione atque imperio degere, ne rerum prosperarum foelicitate corruptus, in luxuriam laberetur, ac Dei præcepta contemneret, sicut illi maiores nostri, qui sæpe terrenis ac fragilibus bonis eneruati aberrarunt

à Dis-

à disciplina & legis vincula ruperunt. prouidit
 ergo quatenus cultoribus suis præstaret quietem
 si mandata seruassent, & tamen eos emendaret,
 præceptis non obtemperassent. Itaque ne tam
 corrumperentur otio, quam patres eorum licen-
 tia, premi eos voluit ab ijs, in quorum manibus
 eos collocauit, vt & labantes confirmet & cor-
 ruptos ad fortitudinem reparet & fidos exper-
 tur ac tentet, vt fidem ac deuotionem suorum ve-
 probet vel corroboret, donec pressura & verbe-
 ribus defluentem corrigat disciplinam. lib. 6. ca. 2.
 De indisciplinatis qui frena laxant voluptatibus
 lib. 6. ca. 2. Quam utile sit argumentum de disci-
 plina, de Officio, de vitæ præceptis, vt homines
 erudiantur ad iustitiam. l. 6. c. 3. de disciplina vir-
 tutum, & de Duce istius vitæ, & de discrimine
 triusque vitæ virtutis & vitiorum, si dux vitæ vir-
 tutes inserat, vitia sua sponte decedent, siue vir-
 tutes eximas virtutes vltro subibunt, sic bonorum
 malorum constituta natura est, vt se inuicem
 per oppugnent, semper expellant. l. 6. ca. 4. De
 triusque vitæ discrimine & de singulari præstan-
 tia Disciplinæ virtutum li. 6. cap. 5. In definitione
 virtutis ponitur esse defensorem bonorum mo-
 rum in eodem capite, si commotiones animi vir-
 tute sedentur, vniuersa scelera & flagitia ex ho-
 minum vita moribusque tollentur, l. 5. c. 6. Philo-
 sophis ne disciplina quidem maliciæ deest. l. 5. c. 7.
 De duce vitæ in disciplina virtutum, qui omnes
 coniungit, vbi opus fuerat, bonos à malis, fortes
 ab inertibus, sapientes à stultis separat l. 6. cap. 8.
 De cœlesti disciplina, quæ ducit ad æternam vi-
 tam

ram l. 6. ca. 10. Philosophi dum voluerunt sanare
vitia auxerunt, & ab humanae communionis so-
cietate suae virtutis rigore se dissociant, dum om-
nem misericordiam tollunt l. 6. cap. 13. Per lar-
gitionem eleemosynae medemur vulneribus &
in medelam vulnerum eas damus. l. 6. c. 14. Seue-
ritas nisi se contineat intra congruentes nocentiū
poenas fit crudelitas lib. 6. ca. 15. Sicut in sentes a-
ger, qui est natura secundus, exuberat, sic animus
incultus vitij sua sponte inualescentibus veluti
spinis obducitur. Sed cum verus cultus accesserit
statim cedentibus vitij, fruges virtutum oriun-
tur. libr. 6. cap. 17. Metu diuini numinis compri-
mere vitia, summa est virtus. ibidem. Concita-
tiones animorum sunt, similes iuncto currui, in
quo rectè moderando summum rectoris officium
est, ut viam nouerit, quam si tenebit, quamlibet
conciitate ierit, non offendet. Sic cursus iste vitae,
qui affectibus quasi equis pernicibus ducitur, si
viam rectam teneat, fungetur officio. li. 6. cap. 19.
Irae affectus datus est nobis ad coercenda peccata
eorum, qui sunt in nostra potestate i. ut arctiore
Disciplina minor aetas ad probitatem, iustitiam-
que formetur, quae nisi metu cohibeatur, licentia
pariet audaciam, quae ad omne flagitium & faci-
nus euadet. Manus nostras supra minores semper
habeamus, hoc est ut peccantes eos assiduis ver-
beribus corrigamus, ne amore inutili & indulgē-
tia nimia educantur ad malum & ad vitia nutri-
antur. li. 5. c. 20. Deus ideo virtutem dedit ut ex-
pugnaret ac vinceret voluptatem eamque egre-
dientem fines sibi datos, infra praescriptum coer-
ceret;

ceret, ne hominem suauitatibus delinitum, ad
 tioni suæ subijceret. In scenis haud scio an sit
 Disciplina corruptela vitiosior. Quid de Min
 loquar corruptelarum præferentibus Discip
 nam, qui docent adulterina, dum fingunt &
 mulatis erudiunt ad vera, idem docet de Circe
 sibus ludis & Spectaculis omnibus post Teren
 tianum, libr. 6. cap. 23. De Disciplina coercenda
 libidinis Quisquis affectus illos frenare non
 test, cohibeat intra præscriptos limites legit
 thori, libr. 6. cap. 24. Sicut nihil prodest male
 uenti antea actæ vitæ probitas, quia nequitia
 perueniens antea actæ iustitiæ opera deleuit,
 nihil efficiunt peccata vetera correctio, quia
 perueniens iustitia labem vitæ prioris abolebit.
 Christus perfectus medicus medetur nostris
 neribus. Appetenda est nobis omnibus hæc
 medicina, quoniam maiori periculo vexatur
 nima quam corpus, & quam primum latentibus
 morbis est adhibenda curatio, libro septimo,
 decimo quinto. De Disciplina contempni
 uissimis temporibus & extrema istorum temp
 rum malicia graphicè. li. 7. cap. 26. Inuocat Co
 stantinum ut aliorum male consulta rescindat
 & peccata corrigat, saluti hominum paternae
 mentia prouideat. Libro de Ira cap. 18. Qui
 mouetur omninò aut probat delicta, quod
 turpius & iniustius, aut molestiam castigat
 fugit, quam sedatus animus & quieta mens aspi
 natur ac reuirit, nisi stimulauerit ira & incen
 uerit, qui autem commouetur, tamen intempe
 stiuua lenitate vel sæpius quam necesse est, ve
 erit

etiam sæpius ignoscit, is planè & illorum vitam perdit, quorum audaciam nutrit ad facinora maiora & sibi ipsi æternam molestiarum materiam subministrat. Vitiosa est ergo in peccatis iræ suæ cohibitio. Nemo prudens punit, ait Plato, quia peccatum est, sed ne peccetur. Ego verò laudarem, si cùm fuisset iratus, dedisset iræ suæ spacium, vt residente per interuallum temporis animi tumore, haberet modum castigatio. Non ergo ob iræ magnitudinem donanda erat pœna, sed differenda, ne aut peccanti maiorem iusto dolorem inureret, aut castiganti furorem; nunc verò quæ tandem æquitas est, vt aliquis ob exiguum delictum puniatur? ob maximum non puniatur? Iræ affectus animo est attributus cohibendorum delictorum causa. Seruorum autem filiorumque peccata non coercere peccatum est, euadent enim ad maius malum per impunitatem.

Hic non cohibenda ira, sed etiam, si iacet, excitanda est. Libro de Ira cap. 20. Qui sub Disciplina patris aut domini sunt, strictius & frugalius viuunt, quàm fugitiui & abdicati. Virtus enim per mala & probatur & constat, vitia per voluptatem. In tanta impietate hominum tantisque peccatis id assequitur patientia Dei, vt se ipsi homines damnatis vitæ prioris erroribus corrigant. Dei tamen patientia quamuis sero noxios punit, nec patitur longius procedere cùm eos inemendabiles videt. capit. vigesimo primo, de Ira Dei. Non euellet iram radicitus sed temperauit, vt in omni castigatione modum ac iustitiam tenere.

nerere

neremus, licet homo in ira non facile se regere possit propter fragilitatem, debet tantum illam quantum potest moderari. Deus morum emendatione placatur c. 22. libri de Ira Dei. Qui iram tollunt in puniendo dissolunt omnem religionem, ca. 23. Vanæ sunt rationes Philosophorum qui Deo detrahunt iram, quæ est rebus humanis maximè salutaris, per quam constat ipsa mansuetas. Regnum hoc & imperium terrenum, nisi deus custodiat, soluitur. Aufer iram regi non modo nemo parebit, sed etiam de fastigio præcipitabitur, imò verò cuilibet, humili eripe hunc defectum quis eum non spoliabit? quis non deridebit? quis non afficiet iniuria? Omne imperium metu constat, metus autem per iram, nam si quæ non moueatur aduersus parere nolentem, nec regi poterit ad obsequium. nemo potest sine iræ castigazione imperio subiugari, vbi ergo iram fuerit, ibi imperium quoque non erit. Libro de Ira Dei cap. 17. Non exiguo falluntur errore, quæ censuram siue diuinam siue humanam acerbioris & maliciæ nomine infamant, putantes nocentem dici oportere, qui nocentes afficit poenitentia refrenatur. Qui legum minister est sedulo animo esse debet, cum poenæ nocentem subiugat. Punimus ergo discipulos & malos vt disciplina seruetur mores corrigantur, licentia comprimatur. illa iusta ira necessaria est in homine ad peccatorum correctione & in Deo vt peccata omnia corrigat Libro de Ira cap. 1. Sublata disciplina per iram subuertitur vitæ humanæ status, cap. 4.

ibidem. Desperati & impij tollunt iram ac Di-
sciplinam cap. 8. sublato metu & Disciplina tol-
litur omnis religio & vitæ perturbatio ac confu-
sio sequitur. ca. 11. Non potest esse religio sine Di-
sciplina & metu c. 12. Necesse iras Disciplinae & i-
ra ad coercitionem pecc. to. ū c. 15. ob deprava-
tionem naturæ est necessaria Disciplina c. 16. In-
commoda maximam sequitur remota ira ac di-
sciplina. In Epitoma Diuinarum Institutionum
ca. 2. Et sicut in rudibus agris prius quam serere
incipias, euulsis sentibus & omnium stirpium
radicibus amputatis arua purganda, sic de nostris
animis prius vitia detrahenda sunt, & tunc de-
mum virtutes inserendæ, de quibus seminatæ per
verbum Dei fruges immortalitatis oriantur. ca.
16. Quoniam aut antea ex tribus Ecclesiæ Docto-
ribus B. Augustino, Ambrosio, Hieronymo co-
piose de Disciplina egimus, restat iam vt ex B.
Gregorio Magno de eodem argumento vtilissi-
mo pertractemus. lib. 1. Vitæ Gregorij ca. 41. Vbi
pro concione Disciplinam Pœnitentiæ prædicat
lib. 2. c. 5. Vbi collecta Synhodo prauas consuetu-
dines damnat. ca. 12. talem Ecclesiam Romanam
exhibuit, qualis primitus sub Apostolis fuit. ca.
45. Vbi Monachum sub excommunicatione de-
functum mirabiliter soluit. cap. 51. Vbi singulis
Diaconis vel Xenodochijs singulos Rectores con-
stituit. cap. 53. Vbi singulis patrimonijs, singulos
Rectores constituit. cap. 54. Vbi vni personæ duo
ministeria nullo modo committenda definit. lib.
3. de Vitæ Gregorij. cap. 1. Quibus studijs sibi com-
missam regebat Ecclesiam. libro tertio. capit. 1.
Periē

Perit utiq; reuerentia, adimitur Disciplina quæ
 qui culpat debuit emendare committit, & nefar
 ria ambitione honorabilis sacerdotij ducitur in
 deprauatione Censura, cap. 2. quantis auctorita
 tibus contra Simoniacam & Neophytorum he
 resin pugnarit. cap. tertio, quod pro eisdem Sy
 nhodum fieri iusserit. cap. 4. Quod contra ead
 dem totis viribus non pugnantes, cum Simoni
 Mago portionem habituros prædixerit. breuit
 60. capita fere omnia libr. 3. ad Disciplinam Ec
 clesiasticam spectant. ca. 5. pro usu pallij vel con
 secratione Pontificis nihil accipi voluit, cap. 6.
 tria genere Simonix notauit c. 7. Quod in ordi
 nandis Episcopatibus, neque Cardinalibus Eccl
 siæ suæ, neque Monachis pepercerit. cap. 8. Quod
 violenter neminem promouerit. cap. 9. Quod
 violenter promotos in pristinum gradum red
 xerit. cap. 10. Quod ab alijs calumniosè reiectos
 in ordines suos restituit. cap. 11. Quod Cardina
 les in forensibus Parochijs promotos ad Card
 nem reuocauerit. cap. 12. Quod vndecunque me
 liores eligere potuerat Episcopos ordinabat &
 consecrabat, & quanta districtione consecran
 dos examinaret, cap. decimo tertio. Quod etiam
 alterius Diocæseos Episcopos, ad regendas suas
 Diocæseos Ecclesias inuitabat. cap. 14. Quomo
 do sedes Episcopatum vnierit. cap. 15. Quod vo
 cantes Episcopos vacantibus inordinauit Eccl
 sijs. cap. 16. Quod intronizatis Episcopis expul
 sos præfules iunxerit. capite vigesimo septimo
 Quod sedium loca mutauerit. cap. vigesimo
 octauo. Quod nulla occasione Pontificem ab vni
 Eccle

Ecclesia in aliam aut mutauerit aut mutari per-
 miferit. cap. vigesimo nono. Quod alterius Pa-
 rochianum sibi Cardinalem sacrauerit. cap. 20.
 Qualiter alterius Ecclesie clericos alijs incardi-
 nari permiserit. cap. vigesimum primum. Quod
 nunquam prioribus clericis posterius ordinatos
 prætulerit. cap. vigesimo secundo. Qualiter de-
 functorum Ecclesias Episcoporum vicinas visi-
 tandas committebat. cap. vigesimo quarto. Quod
 conluetudines dationum vel Xeniorum repule-
 rit. cap. 28. Quam studiosè à suffraganeis suis E-
 piscopis sanctitatem, sapientiam & Liberalita-
 tem quærebat. ca. 29. Vbi Marianum Episcopum
 auaritiæ notat. cap. trigesimo primo. Vbi Iana-
 rium Episcopum suas iniurias vindicantem de-
 terret. cap. trigesimo tertio. Vbi Desiderium E-
 piscopum pro lectione librorum gentilium cor-
 ripit. cap. 34. Vbi Natalem Episcopum de negli-
 gentia simulque conuitijs reprehendit. cap. 36.
 Quod Episcopos ab Ecclesia sua deesse vetuerit.
 cap. 37. Quod Episcopos per diuersa loca vagari
 non voluerit. ca. 39. Vbi Vitalianum Episcopum,
 pro foemina, quæ religiosum habitum mutaue-
 rat, arguit. ca. 40. Vbi Sergium Defensorem pro
 negligentia reprehendit. cap. 41. Vbi Episcopum
 Paschasium pro fabrica nauis & sui utilitate cõ-
 pescuit. cap. 42. Vbi Campanarum Episcoporum
 & Victoris Panormitani negligentias increpat. c.
 43. Quam moderatè Andream Episc. pro Concu-
 bina dijudicat. ca. 44. Quod à prauis consiliarijs
 abstinendum censuerit. c. 45. Quod lapsos vel cri-
 minosos ab Episc. familiaritate repulerit. ca. 46.

Quod Præpositorum iram restringendam & v-
 nius culpam alij non esse noxiam statuerit. c. 47.
 Quod liberos homines includi vel verberari ve-
 tuerit. c. 48. Quod iudicum vitia redarguens pu-
 blicarit. cap. 49. Qualiter Diabolo instigante lu-
 dices contra eum læuierunt. ca. 50. Vbi Mauritio
 Imperatori legem pessimam ferenti contraicit.
 cap. 53. Vbi tempora moresque Mauritij depin-
 git ac describit, &c. Libr. 4. cap. 1 De temperantia
 Gregorij cap. 4. Ioannem Rauennatem Episco-
 pum pro vitijs diuersis increpat. cap. 5. Rauenna-
 tem Ecclesiam Visitatori commendat post Ioan-
 nem defunctū. c. 8. Diaconos Catanenses arguit.
 ii. Maximum excommunicat. ca. 13. Maximus in
 terram humiliter procidens lachrymabiliter ve-
 niam petit. ca. 14. Vbi Gregorius Maximo coram
 S. Apollinaris corpore satisfaciendi miserendum
 esse decernit. cap. 15. Vbi Maximo humiliter satis-
 facienti communionis gratiam reddit & pal-
 lium se daturum promittit. ca. 16. Superbum Im-
 peratorem Mauritium terruit. ca. 17. Mauritio in
 Gregorium sequente mors per gladium imminet
 cap. 18. Mauritij poenitentia. cap. 26. Adrianum E-
 piscopum restituit ordini suo. ca. 27. Quod exce-
 ptis manifestis criminibus neminem de sacerdo-
 tio deposuerit, sed communionem priuauerit. ca.
 28. Quanta districtione accusatorum lites iudi-
 carit, & qualia in iudiciorum ordinibus decre-
 uerit. cap. 31. Quod falsarios delatores talione
 multauerit. cap. 32. Quod semel iugesta crimi-
 na indiscussa præterire non sit passus, & quali-
 bus poenis peccatorum accusatores multauerit
 cap.

cap. 36. Quod ab hæresi se purgantes receperit.
 cap. 37. Quod Schismaticos ad suscipiendam satisfactionem Romam inuitare curauerit. ca. 82.
 Quod Monachi, qui ab eo in Saxoniam missi sunt, sancti Benedicti Regalis fuerant mancipari cap. 98. De modo Monasterij ipsius. libr. 1. Moralium in Job. cap. 27. Quod sancta Ecclesia simplicitatis & rectitudinis vias à timore incipit, & in charitate consummat cap. 28. Quod possessio ouium & asinorum & camelorum sit subiugatio illorum, quos aliquando vel formido dissoluit, vel superbia inflat vel luxuria inquinat cap. 31. Quod multa familia, id est, multitudo cogitationum sit sub mentis dominio restringenda cap. 37. Quanta sollicitudine sit abstinendum à malo opere, cum etiam districtè serui Dei iudicentur de cogitatione. libr. 2. cap. 11. Deus refrenat Diabolum ne nocere possit. cap. 16. Quod dissolutio Præpositorum sit ruina minorum cap. 26. Quod dum Præpositi gloriam propriam quærunt, subditorum corda subuertuntur. libro 3. Moralium in Job cap. 1. Quod iusti & percutiuntur frustra & non frustra, quia augetur vitæ meritum, frustra, quia in eis non punitur peccatum, cap. 3. lib. 3. Quod multi Dignitatibus præditi vas fictile quod gestant, quam citò sit conterendum, non attendunt. capite vigesimo quarto. Quod sub virtutis specie blanda ad nos facie vitia veniunt, sed quid veneni intus habeant, in fine ostendunt cap. vigesimo quarto, libro 4. quod ad erudendum Israellem tributarius in medio Ephraim relinquatur Chananæus. cap. vigesimo sexto. Quod

Iustitia exigit, ut ea inuiti patiamur, quæ spontè
 & ex arbitrio volentes fecimus, cap. 29. Peccan-
 tium tres modi facilius corriguntur, & quartus
 difficilius emendatur, cap. 41. Diabolus exactor
 poenarum. libr. 5. cap. 5. Sancti viri cum huius
 mundi potestate fulciuntur, tanto sub maiorem
 mentis Disciplinam se redigunt, quanto sibi per
 impatientiam potestatis suaderi illicita quasi li-
 centius sciunt, cap. 8. Quanta manent peccantes
 supplicia, si tam valida districtio in hac vita iu-
 stos castigat, cap. 15. Quare Deus in hoc mundo
 quorundam mala districtè percutit, aliorum inul-
 ta permittit, cap. 26. Quod qui de flagellis Dei
 murmurant, iustitiam ferientis accusant, libr. 6.
 cap. 5. Quod non elementis huius mundi, sed ex
 nobis est causa, per quam meritò flagellamur, ca.
 14. Quod exemplo Loth contra vitam iusti, accu-
 sationis aditum non inueniunt peccatores, cap.
 17. Quibus modis vulnerat Deus, quos ad salu-
 tem reducere curat, cap. 18. Quod in præsentia vi-
 ta electos suos non permittit Deus vexari supra
 id quod possunt, donec huius vitæ septimana cõ-
 pleta nulla eos tentatio deinceps tangat. Libro
 septimo, capite secundo. Quod serui Dei in hoc
 mundo lugeant & persecuciones diuinæ men-
 tem, ne intumescant, compungant, & ex his quæ
 tolerant, futura formidant, c. 5. Quod iusti quic-
 quid sibi in hac vita amarum est, dulce reputant
 & quod affligit, requiem putant, cap. septimo.
 Quod electi, cum in aliquo se offendisse noue-
 rint, & nulla eis pro malè gestis irrogantur ad-
 uersa, timent, ne in æternum gratia deserat, quos
 in

in presenti vita nulla mali sui retributio casti-
gat. libr. 7. cap. 10. Quod nonnulli reprobi ex per-
cussione sicuti lapides indurantur, alij verò in
percussione consoni, resonant sine correptione.
& in cap. 11. Vir iustus in flagellis, positus dicat.
Qui tollit ab amico suo misericordiam, timo-
rem domini derelinquit, quia nimirum, qui ex
aduersitate proximum despicit, apertè conuin-
citur, quod hunc in proximis non amant. Et cum
omnipotès Deus ideò flagello quosdam cruciet,
vt percussos erudiat, & non percussis occasionem
boni operis præbeat, quisquis percussum despi-
cit, occasionem à se virtutis repellit, & tantò se
nequius contra auctorem erigit, quanto hunc nec
pium in salute propria, nec iustum in alieno vul-
nere agnoscit. cap. vigesimo secundo. Quanta sit
seruorum Dei in reprehendis vitijs auctori-
tas, lib. 8. cap. 3. Quod vita hominis oppressa vi-
tjjs, ad coeleste desiderium non valet tendere. li.
8. cap. 15. De utilitate Disciplinae Poenitentiae. c.
19. Quod Deus visitat hominem, cum in virtuti-
bus prouehit & probat eum aliquando, cum re-
cedendo concuti tentatione permittit. cap. vige-
simo sexto. Quod superbi correctionis impatien-
tes sunt. libro 8. cap. 3. Quod propter maliciam
subditorum subtrahatur lux prædicationis, &
claudat Deus ora sanctorum doctorum. cap. de-
cimo. Quod exigentibus peccatis ita cœcum est
genus humanum, vt sæpè quod donnm est gra-
tia, iram putet & quod ira est, gratiam æstimer.
cap. 15. Quod sancti etiam siue causa flagellantur
non vt puniantur, sed vt probentur. c. trigesimo.
I 4 Quod

Quod graue sit tormentum in cordibus Electo-
 rum, quod sensum sui reprehensoris non intelli-
 gunt, ca. 31. Christus venit ad nos contradictor ad
 culpam, amicus ad poenam. & quod à timore di-
 sciplinæ in libertatem Euāgelij sit transeundum
 cap. 33. Quāto sancti plus Deo appropinquant,
 tantò se amplius accusant. Quod iram Dei ama-
 ritudò presentis poenitentia extinguat, cap. 42.
 Quod sancti viri cum à Deo relinquuntur, ruinæ
 suæ dispendia non sentiunt, cum verò Deus vi-
 sitans ad eos reuertitur, mirabili cruciatu com-
 punctionis seme ipsos quales fuerant discutiunt.
 lib. 10. cap. 3. Quod iusti ex reprehensione corri-
 gantur, superbi verò ad defensionis suæ insaniam
 erigantur, cap. 8. Quod sæpè magnis Doctoribus
 contingit, vt nimia charitate feruentes, modum
 correctionis excedant, cap. 13. Quod ex vitijs vi-
 tia nascuntur, & qui minima negligit paulatim
 cadit, cap. 15. Quod diuina miseratio quasi do-
 mesticum animal horis aduersitatum electos ple-
 runque ligat, ne per desideriorum syluam effreni
 libertate discurrat, lib. 11. ca. 5. illos destruit Deus
 quos relinquit, cap. 6. Si cordi nostro Spiritus
 sancti irrigatio defuerit, omnis Disciplinæ plan-
 tatio arefcit, cap. 9. Quod apud Deum sint sine
 gloria, qui de Prælatione sua ab hominibus glo-
 riam quærunt, capite decimo octauo. Quod san-
 cti viri carnem suam dentibus lacerant, cum in-
 ternis sensibus carnalia opera sua discutiunt ca.
 vigesimo secundo. In nouo testamento Disciplina
 amoris in veteri timoris. ca. vigesimo quarto.
 Quod Deus nostra peccata scribere dicitur, cdm
 ea vel

ea vel diutius punit, vel retinet punienda. cap. 25. Quod graua sint peccata iuuenum & senum in conspectu Dei si & iusti sic metuunt. qui in adolescentiæ teneritudine deliquerunt. Quod pes hominis in neruo ponitur, cum eius praua intentio districto iudicio punienda ligatur, cap. 11. libr. 12. Quod repentinis tentationibus excellentes viri aliquando ruant, a liij nonnulli blandimētis molibus quasi aquis continuo fluxu excuantibus, fortè propositum mentis vsque in luxuriam Deo permittente dissoluuntur. cap. 21. Quod pingui contra Deum ceruice armantur, qui ex opulentia rerum seculariū inflati, quasi ex pinguedine vitæ præsentis contra creatorē se erigunt. l. 13. c. 2. Quod verò qualitate personarum temperanda sit correctio doctorum. cap. 11. Quod Prælati sanctæ Ecclesiæ peccata subditorum quasi propria plangunt, & dum viderint aliquos penitentes aliquos in malis perseuerantes, iudicia diuina mirantur. li. 13. c. 15. Quod timore iudicij, quanto finē magis propinquare cognoscunt electi, eò terribilius semetipfos discutiunt. cap. 16. Quod reproborum corpus sit sub disciplina, mens verò procul. cap. 20. Sancti alternantibus prosperitatibus & in nocte timent ne ruant, & in die suspecti sunt ne presumant, lib. 14. cap. 4. Quod dignitas ad quam ambitiosè cum culpa peruenitur, sine culpa relinqui non possit. cap. 6. Quod honor temporalis & amor lucri, & cætera huiusmodi quasi esca sunt in laqueo, quibus cum appropinquauerit improuidè errans, captus tenetur. Et quod sit quædam affinitas vitiorum & morum, secundum quàm

deceptiones suas diabolus optimè considerat. li. 14. cap. 16. Iustorum merita flagello augentur, non peccata puniuntur. cap. 19. Quod corona à capite abstrahitur, cum à præpositis bona spiritualia negliguntur. cap. 20. Quod qui percussione flagelli superatur, non quasi filius, sed quasi hostis feritur. cap. 25. Quod superbi rectores ita infirmos fatigant & affligant, quasi ipsi de infirmitate nihil habeant, & quod diuina manu afflictis non tam increpatione, quam consolatio debeatur. lib. 15. cap. 8. Quod peccatores abscondentes peccata sua, sibi parcant. cap. 10. grauius puniuntur malorum adiuuatores, qui studio malignitatis ea flagitia ex se excogitauerunt, quorum exempla in alijs reprobis inuenerunt. lib. 15. cap. 19. Qui regulam charitatis contemnunt, dicunt Deo recede à nobis. ca. 25. Quod hæretici de sanctis sentiant iniqua, qui nequaquam eos flagellari à Deo nisi ob peccata existimant. cap. 26. Quod peccatores hoc scient in pœnis, quod excæcati in superbia dum uiueret scire nolebant. lib. 16. cap. 2. Quod hæretici in Catholica Ecclesia panem sanæ doctrinæ & uerimenta disciplinæ negant esse, apud se esse affirmant, & ideo Catholicis insultant. cap. 9. Quod infirmi sanante Deo ita conualescant, ut doctrinæ claritate effulgeant. c. 14. Quod qui subtile Dei iudiciū intuetur, amaritudine pœnitentiæ seipsum persequitur. ca. 19. Voluntas peruersa Diaboli in hoc utilitati SS. seruit, ut purget eos. cap. 30. Quod peccatū usque ad inferos ducitur, quod ante mortē per pœnitentiā non emendatur. l. 17. c. 3. Quod contemptus clementiæ prouocat irā. c. 6. Quod sit indignum

dignum & iniustū, vt sancti, si in aliquo offendant à malè viuentibus increpentur. c. 11. Potētes huius seculi quasi gigantes ex propria superbia confunduntur, & ideò magis suppositi sunt, vnde tumidè appetūt multis præesse. c. 19. Quod terribilis erit Deus in iudicio, qui etiā cū iudicandus venit, vna voce suos persecutores strauit, & quanta sit eius ira, cuius est etiā intolerabilis mansuetudo. lib. 18. c. 12. Quod Deus cū sanctos flagellat parcit eis, reproborum verò flagella præsentia, sunt initia tormentorum. l. 19. c. 4. Ne extollantur animæ Deus eas reprimat tentationibus, quas sublimat virtutibus. c. 9. Reminiscitur Ecclesia foecunditatis suæ quam in primo tempore habuit, quāuis circa mundi finem maxima prædicationis virtute roboretur. cap. 15. Quod Rectoribus Ecclesiæ summoperè attendendum est, vt in disciplinæ vigore mansueti sint. ca. 23. Quod dentibus Diaboli prædam eripit, qui ab errore vel malitia aliquem prædicatio cōuertit. l. 20. c. 2. Quod Prælatus quisque ea circa subditos suos debet vti censura, vt eis pro tempore sic se graue exhibeat, vt non reddat odiosum, sic hilarè, vt non faciat vilem. c. 3. Quod graue peccatum sit incauta securitas & sit valde vtile, etiā cū stamus formidare ruinā. c. 5. Quod in Prælatis Ecclesiæ sese complecti debeant, & affectus misericordiæ & districtio disciplinæ. c. 18. Frenū silentij oportet hæreticis imponi, vbi prædicatio videtur contemni. ca. 21. Quos Deus amat aliquando vtiliter in tentationibus derelinquit ad tēpus. c. 24. Quod Deus improprie dicatur crudelis, cū districte peccata vlciscitur. c. 26. Sancti p
pœni.

poenitentiam reformantur. cap. 28. Quod sancti in culmine honoris statum custodiunt humilitatis, & licet potestati semper sit amica impatientia mansuetè tolerant ipsos, quos ex officio suo increpant. cap. 30. Quod abstinentia & doctrina sanctorum in luctu eis vertatur, cum se ab eis contemni vident, quibus verbo & exemplo prodesse studebant. lib. 21 cap. 4. Quod iusti dum temporaliter flagellantur, probantur, reprobi verò, qui in laboribus hominum non sunt, æterno Anathemate condemnantur. cap. 7. Quod Doctor Ecclesie, si aliter docet quam viuit sæpè occidit exemplo, quos gignit verbo. ca. 9. Quod scelus luxurie omnia bona opera euacuat, & virtutum omniū plantaria eradicat. lib. 22. cap. 6. Electi bona sua non vident, quæ alijs ad exemplum videnda præbent. cap. 14. Quod perfectæ humilitatis indicium sit, peccata & vltro accusare, & alijs accusantibus nõ negare. cap. 23. Quod contra præpositos Ecclesie terra clamat cum sulcis suis, quando deesse sibi doctrinæ seminarium conqueruntur, vel cum eis à prælatis peccati exempla monstrantur. in eodè capite. Quod absque pecunia fructus Ecclesie comedit. qui Ecclesie commoda accipiens disciplinæ & prædicationis debitum non impendit. cap. 24. Quod contra Præpositos negligentes, non immeritò à subditis murmuratur. lib. 23. ca. 12. Quod hi, qui adhuc vitijs se impugnari sentiunt, aliorum curam suscipere non præsumant. ca. 14. Quod reus sit ordo in doctrina, vt consideremus in primis quales sumus & quales fuimus. Si nec sumus nec fuimus, quales illi sunt, quos emendare curamus,

mus, non extollamur. Item si nulla bona in eis sunt quorum mala corrigimus, summo perè attendendum est, quod ita illos potest diuina gratia permutare, vt nos posterius in bonis quæ ante accepimus præueniant. cap. 16. Quod superbi non tam consolari, quam increpare desiderant, ca. 27. Quod in aduersis homo se magis cognoscit, quàm in prosperis. lib. 24. ca. 12. Quod tentationum genera operatur in nobis Deus, vt labore conuersionis & prouocatione tentationis & timore mortis attriti purgemur, & post amaritudines gaudia subsequantur. cap. 24. Quanta moderatione sancti in correctione vtantur. ca. 26. Sancti vitiorum appetitus consideratione dissolutionis suæ in cinerem redigunt, cap. 29. Quod ex imitatione diaboli apostasiæ culpam incurrunt, qui honoris sui gloria lætantes, præesse hominibus potestate & dominatione delectantur. cap. 30. Quod impij duces sunt, qui verbo & exemplo ducatum præbent erroris. libr. 25. cap. 7. Quod Patrum exempla ad normam rectè viuendi multum adiuuant. cap. 17. Quod egeni & pauperes ad Deum clamant, cum præpositi curis secularibus dediti, disciplinæ & prædicationis officium deserunt. ca. 20. Quod pro merito subditorum dentur sæpè rectoris, & pro iniquitate mali gregis delinquant verè boni vita pastoris & quod virtutis est meritum, dum salua fide res agitur, tolerare & cælare mala rectorum. cap. 22. Quod mali pastores non semper sint imitandi, tamen necesse est venerari. Quod multi, dum sibi iusti videntur in eo, quod rectores suos secularibus negotijs occupatos iudicant;

dicant, Deum accusant, & cum ipse per Moysen
 pellibus & cilicijs tabernaculum operiri præce-
 pit, quasi hæc detrahentes, diuinis dispositionibus
 contradicunt. l. 26. c. 2. Quod Heliu verba Iob non
 intellexerit, quæ sine disciplina fuisse æstimabat.
 cap. 3. Quod superbi afflictorum tribulationibus
 nulla compassione condescendunt, sed super do-
 lorem vulnerum uddunt & elisos confringunt.
 ca. 4. Quod sancti Doctores ex quibusdam signis
 sicuti boni medici solent, etiã occulta rimentur
 vt cognita castigant & sanent. ca. 11. Quod doctri-
 na Evangelica abstrahat hominem à vitijs in qui-
 bus putrescebat, ne ambulet in mirabilibus su-
 per se, & vt immunditiam carnis per castitatem
 refrenet ca. 14. Quod omnipotens Deus clamâtes
 ad se seruos suos ideò aliquando non eripit de
 tribulatione, quia & ipsi ex aduersis proficiunt,
 & reproborum malitia tanto districtius in iudi-
 cio punitur, quanto hic in sanctos exarsit crude-
 lius. c. 18. Quod in hoc mundo non omnia impio-
 rum opera punit Deus, quorum tormenta supre-
 mo examini reseruat. ca. 33. Quod qui hominibus
 placere volunt, crudelitatem iudicant & iram,
 quicquid à Doctoribus sanctæ Ecclesiæ zelo agi-
 tur disciplinæ, & dum benigni volunt videri, ne-
 minem censent seueritatis districtione coercen-
 dum. ca. 38. Quod iniquitatem post miseriam se-
 quitur, qui post correptionem vitium incurrit
 impatientiæ, & de modo corrigendi arrogantii.
 l. 27. c. 13. Quod superbus quisque prius timore iu-
 dicij concutitur, deinde data indulgentia Deo fa-
 miliarius inhæret, & vnctus gratia sancti spiritus
 deia-

deinde amat & prædicat. c. 22. Quod messis Ecclesiæ
flica operarios desiderat, quorum compluatur
doctrina & exemplis proficiat. lib. 29. cap. 7. Quod
Deus moraliter mentem humanam in profundo vi-
tiorum immersam visitando ingreditur, & vitis
calcatis victor ingreditur. lib. 30. cap. 5. Quod pro
qualitate personarum, officiorum & ætatum aliter
atque aliter homines sunt admonendi. ca. 16. Quod
Præpositi Ecclesiæ, quia eorum onera portant,
quos aff. tu nimio Deo pariunt, vocantur ceruæ,
ibices verò auditores, qui patrum prouocati exem-
plis scilicet patientia David, castitate Ioseph, absti-
nentia Danielis, quasi in huius mundi petris sancta
his similia parturiunt opera. cap. 25. Quod viri ab-
stinentes gulæ flammam restringunt. ca. 27. Non ca-
ro, sed carnis vitia occidenda, & sic parcendum ci-
ui vt eum hostem non nutriat. ca. 28. Viri sancti in-
centiuis carnis ieiuniorum virtute extinctis cœle-
sti dulcedine pascuntur. lib. 31. cap. 2. Quos Ecclesiæ
frangere non potuit disciplina eos rebelles ne im-
pediant fructificantes in Ecclesia, potestas terrena
premit. capit. 7. Quod eos, quos prauorum Do-
ctorum negligentia in puluere peccati inuisita-
tos deserit, gratia Dei calefacit, & sine hominum mi-
nistério multos desperatos per se Deus visitat & vi-
uificat. lib. 31. cap. 8. Quod hypocritæ nulla sollicitu-
dine infirmis provideant, nec aliquam charitatis af-
fectionem impendant his, quos bestiarum mor-
bus expositos vident, sed duri ad filios quasi sui non
sint, reputant alienos. cap. 33. Quod sancti viri, cum
locus & causa exigat, pro defensione pietatis & Dis-
ciplinæ debent semetipsos persecutoribus obij-
cere, & etiam cum non quærentur, obuiare. capi-
te vigesimo quinto. Quod sancti viri nec insti-
dijs, nec minis, nec poenis terreantur in
in exe-

in exequenda disciplina, & in cap. 26. latius. libro 32. cap. 1. Quod Iob correctus non defendit. sed humiliter confitetur se peccasse in eo, quod se credit iustum & frustra percussum; & innocentia propriæ conscientiæ contentus, districtiorem superiorem ex animis attendit. cap. 3. Quod qui in flagell. s. positus murmurat, iustitiam ferientis accusat libr. 33. cap. 5. Quod reprobis, in quibus est imago diaboli, similibus suis patrocinia parant, & se inuicem defendentes nullum correctioni locum relinquunt. cap. 22. Quod Prælatorum officio, à capite diabolo concidantur & separentur, qui prius ei quasi membra carnea adhærebant. libr. 33. cap. 23. Quod qui tentamenta vel percussiones diaboli diligenter considerat & illud bellum mente retractat, de flagellis & percussione Dei, quæ sunt correctio vel disciplina, si filius est, nequaquam murmurat. cap. 29. Quod reprobis scuto defensionis corripientium se verba repellunt, & concordie pertinacia alterna se ad inuicem defensione tuentur. libr. 34. cap. 16. De regula humilitatis fundamento disciplinæ. libr. 35. cap. 2. tunc utilis sit reprehensio, cum correctio sequitur & penitudo. cap. 12. Quanta sit virtus obedientiæ. hæcenus ex tomo Moralium in Iobi nunc colligamus summaria ad disciplinam pertinentia. ex 2. tomo & primo ex tribus partibus Pastoralis, quæ fere omnes ad disciplinam pertinent, præsertim autem illa capita, quæ deinceps summatim excerpti. in 1. partis, cap. 2. Ne regiminis locum subeant, qui viuendo non perficiunt, quæ meditando didicerunt. cap. 3. Quod in regimine aduersa despicienda &

da & prospera formidanda. ex summarijs secundæ partis c.6. Vt sit rector bene agentibus per humilitatem socius contra delinquentium vitia per zelum iustitiæ erectus. ca. 10. Quod esse debet Rectori discretio correctionis & dissimulatiõis, feruoris & mansuetudinis ex summarijs 3. Partis c.1. Quod aliter admonendi sint viri & aliter foemina, continens in se 36. admonitiones & declarationes earundem. c.2. De exhortatione multis adhibenda vt sic singulorũ virtutes adiuuet, quatenus per hanc contraria virtutibus vitia erubescant. c.3. De exhortatione quæ vni adhibenda est contrarijs passionibus laborati. c.4. Quod aliquando leuiora subtrahantur. ex 2. libr. Dialog. B. Gregorij de vita & miraculis Benedicti. cap. 4. de Monacho vagæ mentis ad salutem reducto. cap. 12. De seruis Dei, qui cibum contra Regulam sumpserunt. cap. 36. Quod Benedictus Regulam Monachorum scripserit discretione præcipuam, sermone luculentam. cuius si quis subtilius mores vitamque cognoscere velit, potest in eadem institutione regula, omnes magisterij illius actus inuenire, quia sanctus vir nullo potuit alio modo docere quam vixit. libr. 4. Dialogorum, cap. 60. De relaxandis culpis alienis, vt nostræ relaxentur. Ex 12. libris epistolarum Gregoria. ea collecta quæ ad disciplinam pertinent. lib. 1. epist. c. 1. Vt semel in anno in vnum conueniant. c. 15. Populonensem Ecclesiam Visitationis gratia commendat. c. 19. Honoratum archidiaconum suo gradui restitui præcipit. c. 32. De Blando Episcopo restituendo. c. 33. Venantio ex monacho scribit & increpat de habitu Monastico

K

dimif-

dimisso. c. 38. De Monasterio S. Theodori ordinato. c. 39. De monachis dispersis per Siciliam. c. 40. De Monachis circumquaq; vagantibus. ca. 42. De vxoribus clericorum. ca. 48. Quod mulieres circa monasteria Monachorum non maneant, nec pueri ante 18. annos in Monasterio suscipiantur. c. 66. Castigationem iniungit illorum, qui sacra vasa & ministeria Ecclesiastica Iudæis vendiderunt. c. 67. Præcipit vt exteriorem curam Monasterij Fausto commendet. c. 76. Visitationem iniungit Sagonensis Ecclesiæ. c. 81. De superbia Liberati Diaconi comprimenda. lib. 2. c. 4. Gregorio Maximiano Episcopo Syracusano præcipit vice sua esse super omnes Ecclesias Siciliæ. c. 7. de officio sacerdotali. ca. 19. Visitationem iniungit Cumanæ Ecclesiæ. c. 20. Visitationem Nepefinæ Ecclesiæ iniungit c. 21. Visitationem cuiusdam Ecclesiæ iniungit hoc d. 26. cap. c. 27. De Ioanne Visitatore eiusdem Ecclesiæ. c. 29. Visitationem trium Ecclesiarum iniungit de Vnionibus Ecclesiarum. c. 31. & 35. & c. 32. De ordinatis non reordinandis. c. 34. De Isidoro sine causa excommunicato. c. 37. De conuiujs iustis & iniustis. c. 39. De Cura Past. & Disc. ca. 47. Vt non deponatur Episcopus nisi in conuentu Episcoporum. c. 48. De Florentino Episc. iniuste deposito. ca. 59. Curam cõmittit Ecclesiæ S. Anthemij. c. 61. De ordinatione Episcopatus in Dalmatia. c. 63. De Visitatione Ecclesiæ Castorij. c. 64. De Visitatione Leontij. c. 65. De excommunicatione Magni præbyteri Ecclesiæ Mediolanensis. c. 79. & 81. De filia Diaconi à Felice stuprata. cap. 80. De diuersis causis emendandis. c. 83. & 84. De concubina Andreæ Episcopi.

copi Tarentini & muliere, de matriculis verberata. ca. 87. Ut nullus ad sacros ordines precio ascendant. ca. 88. De Paulo in pœnitentiâ dato. ca. 80. De humilitate tenenda in prosperis & aduersis. c. 91. De Monachis Ifauriæ cæsis. lib. 3. c. 5. De correctione clerici cuiusdam. c. 6. De Petronella conuersa & Agnello corruptore eius. c. 11. Inuenculas fieri Abbatissas prohibet. c. 13. De Adeodati præbyteri iniusta expulsionem. ca. 14. De Felicis Diaconi correctione. ca. 20. De excommunicatione eorum Episcoporum, qui ei manus contra Canonum statuta posuerunt. c. 24. De Paulo Clerico malefico. De nuptijs & ordinationibus clericorum, De mulieribus à monasterijs egressis. ca. 26. De lapsis ad pristinum officium non reuocandis. c. 39. De Visitatione cuiusdam Ecclesiæ. c. 40. Ne Monachi cuiusdam Abbatis faciant sibi commatres. ex libr. 4. epist. cap. 45. Monasterium Monachorum non per clericos nec laicos ordinandum. ca. 46. De ordinando Monasterio Theodosiæ. c. 48. De correctione Martiæ Abbatissæ. c. 49. De Saturnino Episcopo lapso corrigendo. ca. 46. & 50. De hæreticis comprimendis. ca. 51. De obedientia maioribus exhibenda. c. 53. vt Ioâni Episcopo obediatur in ijs quæ præcipit & spectant ad rectitudinem disciplinæ. c. 55. De Visitatione Agrigentinae Ecclesiæ. c. 56. Capuanæ Ecclesiæ visitationem iniungit. c. 57. De Visitatione Ecclesiæ eiusdem Gaudentio commissa. c. 58. De disc. & reformatione variarum rerû. c. 59. De onere & cura pastor. c. 60. De lapsu præbyterorû, Diac. subdiaconorû. c. 61. De his qui sût depositi, quomodo ad pœnitentiam deputantur.

ca. 62. De specioso præsbyterio & sanctimonialibus ad seculum reuersis. c. 64. Visitationem Ecclesie Rauennatis commendat. c. 65. De Visitatore Seuerico. c. 68. De peruersitate Episcoporum & Valerio Monacho. c. 71. De Cicerone Monacho in penitentiam deputato. c. 72. De Theodosij Abbatis Monachorum correctione. c. 76. 77. 78. & l. 7. c. 69. 80. 82. 83. & l. 6. 192. 194. De Ioanne Hierosol. Episc. corrigendo, qui se Vniuersalé vocabat, & de peruersitate Episcoporum, c. 86. De Visitat. Ariminensi melius procuranda. c. 87. Abbas eligendus dignus moribus atq; actibus discipl. Monast. ca. 92. De correctione Monasterij S. Andreæ. c. 94. De Anastasio Episcopo deposito & eius Diacono, in quo cap. docet nihil esse admittendum, quod sit contra Eccles. regulam discipl. cap. 95. De sacris ordinibus per venalitatem non dandis, & de Simoniaca heresi condemnata. c. 96. Episcopis Galliarum præficit suo more Virgilium vt visitet & disciplinam exerceat. ca. 97. De rebus multis corrigendis in regno Childeberti regis Francorum. c. 99. Gregorius I. anni Episcopo Corinthiorum. Quomodo gregem Dei gubernare debeat. c. 100. Nullum per præmium ordinandum. lib. 5. epist. cap. 103. ad Maximianum præsumptorem Ecclesie Salonitanæ. Quod per simoniacam heresin ordinatus est. c. 107. Quid sit in templo Dei columbas vendere. ca. 3. De cura Pastoralis. cap. 115. 116. & 117. De Ioanne Episcopo iniuste damnato recipiendo. cap. 121. De eligendis talibus, qui venerandis Canonibus non respuantur. cap. 123. De emendando Pygmenio Episcopo ob non residentiam cap. 128. De importunitate

rate clericorum in monasterio compescenda. ca.
 129. Marianus Episcopus increpatur. ca. 130. De ex-
 communicato quodâ famosi libelli sparfore. in
 fine ait seruandum disciplinæ moderamen. c. 136.
 causa Petri Episcopi secundum regulas Ecclesiæ
 iudicanda & seruandum, quod iustū & canonicū
 fuerit & rectitudinis vigor implēdus. c. 139. Geor-
 gium commendat, si emendare se voluerit. c. 144.
 Ad Bonum Abbatē, de Monasterio eius in melius
 transmutando. ca. 148. De communicantibus cum
 excommunicato. c. 156. Vt sit sollicitus circa con-
 gregationē sibi commissam. li. 6. c. 174. De Præpo-
 sito ordinando & cura Monasterij. c. 180. De Visi-
 tatione Ecclesiæ Terracinenfis. c. 181. De non com-
 municādo cum Maximo præuaricatore. c. 182. De
 absolute eius. ca. 200. De contentionibus Mo-
 nasteriorum terminandis. c. 196. Ne Monachi con-
 tra Abbates ab Episcopis defendantur, sed vt iugo
 disciplinæ subijciantur. cap. 204. De submouendo
 clericorum dominio in monasterijs. Liber 7. epi-
 stol. ca. 5. De sacris ordinibus præmio non conce-
 dendis. c. 7. De Petro Acolytho fugitiuo. Canonū
 statuta & vigor disciplinæ intelligendus. c. 12. De
 pœnitentia Sabiniani Episcopi. c. 15. De contenti-
 one paraciarum in euersionem disciplinæ tendē-
 te. c. 25. De cōtumacia & excommunicatione Ma-
 ximi & de alijs disciplinæ causis. c. 27. De clericis
 sacra vasa vendētibus. c. 28. De præsumptione cle-
 ricorum Cathinensium. in fine cap. est *γνωμη* ele-
 gans. Si negligenter ea, quæ malè vsurpātur, omit-
 timus, excessus viam alijs aperimus. ca. 31. & 33. De
 oppressione monachorū. in his quæ ad rectitudi-
 nem

nem disciplinae pertinent solliciti esse debemus, utroque cap. c. 23. Indictione 2. temperanda interdum est censura districtio, ubi misericordiae respectus inuitat, c. 25. Visitationem Messenatenis Ecclesiae iniungit. c. 32. Flagellat Deus omnem filium quem recipit c. 36. De monachis ab Episcopo Spoletano non defensis. Cum sit disc. proprium ab illicitis prohibere, & excessus culpas salubriter refecare, studiosè eius seruanda censura est. Nam si negligitur cuncta in confusionem veniunt, dum alter destruit, quicquid ea custodiendo alter aedificat. & c. ca. 36. Vigor disciplinae non debet frangi, nec indiscreta praesumptione dissolui. c. 39. Ut Episcopi cum mulieribus non habitent. c. 47. De Vigili disc. Praetorum. c. 48. De monasterio in melius transmutando. c. 53. De sacerdotali officio post lapsum, si poenitentia sequuta fuerit, in pristinum gradum restituendo. c. 61. De Episcoporum causis magna cum diligentia perscrutandis. c. 64. De Episcopo Constantinopolitano, de crimine accusato & puniendo. c. 65. Quod praesidium defensionis non praestet clericis ab Episcopis suis punitis pro eorum excessibus. ca. 66. De clericis suo Episcopo non obedientibus. & alijs multis. c. 73. Episcopo Panormitano Ecclesiae Terracinensis Visitationem committit. c. 79. De Maximo excommunicato quid agendum sit. c. 80. Post poenitentiam consolatoriam iubet dare Maximo episc. c. 87. De Visitatione Cadimensis Ecclesiae. c. 89. Visitat. iniungit Aufinae ciuitatis. c. 95. 94. De zelo disciplinae laudato. cap. 107. Ne milites in Monasterio virginum hospitentur. c. 110. Ne Episcopi cum mulieribus maneant, & de simoniaca haeresi, & quod Neophytus non ordinetur.

c. 113. De laicis ad Episcopatū non admittendis, de
 Simoniaca hēresi, de Synhodo. De iisdem ca. seq.
 114. c. 115. De Priuilegio Monasterij Arelat. c. 117. de
 duobus Episcopis malè uiuentibus. c. 119. de corri
 gendis quibusdam in Episcopo Vrsicino Taurita
 naciuitatis. l. 8. c. 9. de Sanctimoniali de monaste
 rio egressa, & marito sociata. ca. 12. de infractioe
 Monast. S. Angeli. ca. 16. De malis hominibus dis
 cordiā feminantibus. Si quando seueritatē exces
 sus qualitas exigit, agendum est zelo rectitudinis,
 vt culpam vltio corrigat, & correctis post gratia
 nō negetur. c. 21. Quod Monachi Monasterij S. Viti
 tam nequiter uiuant, vt mulieribus se cōiungere
 sine metu audeant. de iisdem Monachis cap. 22. de
 Mauritio monacho cum alijs fuga elapso. lib. 9. c.
 32. de non defendendis Clericis contra Episcopos
 c. 39. de his qui asserunt post poenitentiā triennio
 factam licentiam esse peccandi, quos omnes ana
 thematizat. ca. 40. de cura past. & simon. hēresi. c.
 41. Propter infirmitatem nemo deponendus. c. 50.
 de cura past. & Synhodo congreganda. c. 51. de Si
 moniaca hēresi, & de eadem eradicanda. ca. 53. 54.
 55. & 64. de Hilario criminatore Ioannis non pu
 nito. c. 69. de peruersitate Andreae monachi. li. 10.
 c. 1. de exhortatione past. ca. 14. Oportunum de A
 prutio cōtristari nō debere de admonitiōe Greg.
 facto. c. 12. de peculiaritate à Monast. funditus ex
 stirpanda. c. 32. de peruersitate Rhegensis Episcopi
 ordines Simoniacè conferentis. de eod. c. 33. & 34.
 de Paulo Dyaclinae ciuitatis Episc. lapso in fur
 tum corrigēdo. c. 36. de facinore Pauli Diodatini
 corrigēdo. c. 36. de Clement. Episc. corrigēdo.

Rectitudinis & Dei timoris est, si qua correctio-
 ne indigent, nulla dissimulatione postponere, ne
 totum quod absit corpus incipiat morbus invade-
 re, si languor non fuerit curatus in capite. cap. 47.
 Contra indisciplinata, quæ committuntur à tra-
 sūtoribus in Sicilia. li. ii. c. 7. Vt propter infir-
 mitatem Episcopus non deponatur nisi petierit. c.
 27. & 200. De negligentia Palumbi Episcopi cali-
 ganda. ca. 29. De desidia Paschafij Episcopi ince-
 panda. c. 30. De facinoribus Benenati Messenati E-
 piscopi emendandis. de eodem c. 31. & 33. De reg-
 ligitia & desidia Episcoporum Campaniæ. c. 34.
 De Cosmæ benignitate erga subiectos. c. 41. De sa-
 cerdotibus Nursiæ cum mulieribus cohabitanti-
 bus. c. 46. De Simoniaca hæresi extirpanda. ca. 50.
 Multa de disciplina Episc. ca. 51. De consiliarijs Ia-
 nuarij Episcopi excōmunicatis. c. 52. De Monachis
 Capræ insulæ corrigendis. Vbi Canonicā distri-
 ctionem culparū cōtra se qualitas exigit, postpo-
 nere quæ corrigenda sunt, non debemus, ne diffi-
 mulatione vires dare prauis actibus, quos falce
 disc. nos refecare conuenit, videantur. c. 53. Exem-
 plum iniustæ & violentæ disc. de eod. c. 54. l. 5. epi-
 ca. 103. quoties contra Eccles. quid gestum dicitur
 discipl. ne nos ante Deum culpa ex dissimulatio-
 ne redarguat, irrequisitum hoc relinquere nō de-
 bemus. l. 12. c. 1. De fortunato Abbate iniustè depo-
 sito. c. 5. De milite, qui Dei ancillā de Monasterio
 eripuit. c. 11. De Maximi inquisitione. Si secularib.
 officijs ordo suus, & tradita à maiorib. disciplina
 seruetur, quis ferat Ecclesiasticos ordines teme-
 raria præsumptione confundi, audita negligens
 & emea-

& emendanda non bene remittendo postponere
 cap. 13. De persequendo & corrigendo quodam
 graui maleficio, ca. 20. De Monachis fugitiuis re-
 stituendis. cap. 26. De Eusebio Abbate refouendo
 & post excommunicationem & infirmitate leni-
 ori ac mitiori Disciplina tractando, quia ipsa æ-
 gritudinis afflictio, ei sufficiebat pro flagello.
 Quem enim diuina disciplina conterit, ei huma-
 na flagella addi superfluum fuit, ca. 31. De Synho-
 do congreganda & de non detrahendo Episcopis.
 Idem B. Gregorius. lib. 1. Expositionum in 1. Reg.
 c. 4. Rector peccantem subditum nisi correptum
 honorare debet, subiectus autem ne tunc quidem
 Prælatum despiciere, cum se iustum & illum a-
 gnouerit peccatorem, quia æternus iudex subdi-
 torum iudicium sanctæ Ecclesiæ rectoribus tri-
 buit, sed eosdem rectores discutiendos, suo exa-
 mini reseruauit. li. 4. Expositionum cap. 1. in ca.
 8. lib. 1. Regum profectò ostendit, quia in perso-
 na electi præsulis, ipse in suis subiectis præemi-
 neat, & cum ad spiritale culmen electorum car-
 nalis rector assumitur, ipse abijci videtur, cuius
 præcepta dissipantur. Omnipotens Deus etiam
 tunc magnæ misericordiæ dona tribuit, cum vin-
 dictam irrogat: quia dum reprobos punit sanctos
 erudit, ut vnde illi deficiunt, isti in suis profecti-
 bus adiuuentur. Cum à carnalibus subiectio qua-
 ritur profectò quicquid præcipitur, etsi non sit
 difficile, quia cum ex superbiæ tumore habeant,
 ut propriæ voluntatis arbitrium sequantur, quic-
 quid eorum deliberationi obuiat, grauissimum
 penant, sed habent corda carnalium temeritatē

ex incremento audaciæ habent duritiã ex firmationis ratione. Ex temeritatẽ quidem faciliẽ agenda deliberant, sed quia quod malẽ proponũ, non intelligunt, meliorum consilijs adiuuari non possunt. Nos antiqua tempora reprehendimus, qui nostra videre non curamus. Quæ nimirum tempora, quo senescente mundo vetustiora sunt, eò & in pluribus per temporis ac negligentia viciũ remissiora. Tanto enim audacius nũc mala proponimus, quanto iam nunc cum robusta iuuentute seculi, robur exaruit humanæ conditionis, tantò difficilius quod male propositum est, reuocamus, quanto ex laxato vigore spiritus, mens nostra carnalis efficitur. Ita enim sunt humani lapsus, vt quod in spiritali virtute deficit, in carnali vita roboretur, nos contra voluntatem Dei, contra prælationem sanctæ Ecclesiæ consilium agenda proponere non timemus. In malo quoque proposito reprehensi resistimus, & salubria maiorum consilia insuperabili malo peruicaciæ vincere conamur: videmus quanti mali incrementum sit pœnales laqueos mortis incurrentes cernere, & eisdem laqueis irretiri nequam metuere, & libro quarto. Expositionum in 1. Reg. cap. 9. hic capite 2. Carnalis præpositi agrimenter sunt subditorum: aratores verò horum agrorum sunt, qui arte secularis ingenij, eis suadent acta prauitatis. Velut enim agrorum soliditatem loquendo aperiant qui per reproba consilia simplicium corda corrumpunt. Cũ mali præsumunt difficile valdè est, vt qui eis subijciunt nulla religionis damna patiantur. Aliorum nan-

que

que mentes omninò perennat, sed ij, quos peruertere penitus nequeunt, dum eorum & verba & opera incessanter mala conspiciunt, qualicunq; sorde maculantur. Sub pastore reprobo etiam electorum bona integra non sunt. hypocritæ auditores malorum præpositorum, per omne quod de virtutibus se habere simulant in se reproborum præpositorum impositum iugum portant. Dum Prælatus carnalis præponitur, non modo vestris sed etiam vobismetipsis virtutum prædæ inferuntur. Greges enim electorum sunt turbæ virtutum spiritualium. Quia verò & ipsæ virtutes spirituales exemplo prauorum dissipantur, rex tollit decimas gregis, quando is qui carnaliter præeminet, in sanctorum cordibus aliquas virtutes perimit. Malorum Prælatorum exemplo paulatim decideris sed cadendo agitis, vt ab eorum imitatione nunquam recedatis. scriptum quippè est 2. Petri 2. A quo quis vincitur, eius seruus efficitur. Quia enim per imitationem, Pastoris reprobi, in peccati seruitutem incidunt, etiam ab eius iugo quando volunt, solui non possunt. ca. 3. lib. 6. expositionum in cap. 9. lib. 1. Reg. Durus est, quia dū superbo corde corporalia agit, eius mentem gratia sancti spiritus non emollit. Et sæpe qui talium mores imitantur, Dei iudicio rectores fiunt. capite quarto, libro quarto expositionum in capite nono, libro 1. Regum. Senuit Samuel quia vigor auctoritatis emarcuit. Senes sunt & prophetant, qui sic per negligentiam resoluntur, vt bene doceant & male viuant. Prælati sublimiter ideo debent viuere, vt vtiliter
vale-

valeant prædicare, vt vitæ propositum semper ad superna dirigant, vt de labore prædicationis temporalia præmia non requirant, vt per sonas in iudicio non accipiant, sed iusta æquitaris lance cuncta disponant quatenus viarum Dei difficultates audiant, & an velint subire earum labores discant. Sed tamen cum sacerdotes male viuunt, à laicis iudicandi non sunt, &c. vide plura de bonis & malis Prælati, hoc cap. 4. & 5. seq. in 4. lib. expositionum in 1. Reg. ca. 8. 9. 10. rursus li. 6. expositionum Gregorij in cap. 16. 1. lib. Reg. ca. 3. Magnus est affectus sanctorum etiam cum auferunt vindictæ exterius proferunt. Nam foris sequuntur, sed intus per amorē liquefcunt. More matrum paruulos verberant, sed per affectum gemunt, cum paruulis quos castigant. Sæpe Doctor de prædicatione subditi vehementer affligitur, sed respectu summæ iustitiæ consolatur, in Collectaneis Paterij ex Gregorio, in cap. 2. Canticorum. Vnum verum est pro quo vitari societas debet malorum, ne si fortè corrigi non valent ad imitationem sui & alios trahant, & cum ipsa sua malicia non mutantur, eos, qui sibi coniuncti fuerant, peruertāt. Vnde Paulus ait Corrumpunt bonos mores colloquia praua. lib. 4. cap. 4. in 1. Reg. cap. 10. Qui in culmine ponitur sacramenta suscipit vnctionis. quia verò ipsa vnctio sacramentum est, is, qui promouetur bene foris vngitur, si intus virtute sacramenti roboretur. Quia verò vulnera per oleum curantur, hoc profectò insinuat, quod detergenda sunt vulnera peccatoris. Vngatur ergo caput regis, quia spirituali gra-

tia
lia
ind
bia
nin
ran
etfi
ran
seru
ter
offe
cter
nis.
ter
tate
Iob
neb
dat
ver
nob
6. Q
in h
reg
pel
cti
nin
tur
5. ca
deb
sua
erg
intr

tia mens est replenda Doctoris. Gregorius homi-
lia 34. Euangeliorum. Iusti rectè peccatoribus
indignatur, sed aliud est quod agitur typo super-
biæ, aliud quod zelo disciplinæ. Indignantur e-
nim, sed non indignantes desperant, non despe-
rantes persequutionem mouent sed amâtes, quia
etsi foris increpationes per Disciplinam exagge-
rant, intus tamen dulcedinem per charitatem
seruant. Gregorius Præfatione in Iob cap. decimo
tertio. Quod hæretici argui debent, licet pro ijs
offerre non liceat. Quod sancti quasi stellæ no-
ctem præsentis vitæ illuminent, cap. 10. Præfatio-
nis. lib. 3. Moralium in Iob. cap. 22. Quod morali-
ter testa saniem radimus, cum culpam à volun-
tate & actione mundamus. libr. 4. Moralium in
Iob. ca. 19. Quod carnalis delectationis diem te-
nebræ fletuum & poenitentiae lamenta & recor-
datio mortis obscurent, & cap. 22. lib. 4. Quod à
venturo non vltra nobis obijciatur, quod hic in
nobis flendo insequuti sumus. lib. 5. Moralium. c.
6. Quod occulto Dei iudicio nonnulli sancti, qui
in hoc mundo mortificare se appetunt præesse in
regimine vel occupari iniunctis honoribus com-
pelluntur, & vnde locupletiores fiunt, se destru-
ctiores existimant. lib. 5. cap. 4. Quod fletu suo a-
nima pascitur, & dum gemitu poenitentiae affici-
tur, consolationis diuinæ refectione fatiatur. li.
5. cap. 5. Quod hi, qui in regimine constituti sunt,
debent districtè cogitare, vt gloriam dignitatis
suarum dissimulent, & quod non omnia eis liceant,
ergo ad loquendum aut iudicandum præcipites,
intra semetipsos, quantum possunt, à cupiditatis
tumul-

tumultibus ad contemplationis quietem confu-
 giant. libro 5. cap. 14. in 4. cap. Iob. Quare Deus in
 hoc mundo quorundam mala districtè percussit,
 aliorum inulta permittit. libr. 5. cap. 25. in 4. cap.
 Iob. Cur Leuitarum pili iussi sunt radi, & non e-
 uelli libro septimo, capite decimo quarto. Pecca-
 tum vnum ex altero nascitur. cap. 16. Peccati con-
 suetudine mens excœcatur, cap. 17. alterius dam-
 no correpti firmiter in Deum proficere. cap. vi-
 gesimo quarto. Quod mundus debet esse à vitijs
 qui aliorum culpas redarguit. libro nono, capite
 43. Qui negligimus præcepta, confundimur per
 exempla sanctorum tanquam testes. libro 14. ca.
 10. Quod prius mundandi sunt hi, per quos alio-
 rum peccata mundantur. libro 15. cap. 10. Inuen-
 tores flagitiorum grauius puniendi. libro 20. ca.
 vigesimo nono. Quod sancti in Apostasia repro-
 borum tabescunt & dênigrantur, dum zeli sui ar-
 dore torquentur. libro vigesimo primo. cap. 10.
 De modo acquirendæ humilitatis in Prælaris. li.
 22. cap. 6. De bonis exemplis Prælatorum. hæc
 ex Gregorio verè Magno strictim annotasse sub-
 stitit, quæ si omnia sigillatim describantur iusti-
 libri magnitudinem implebunt. Venio nunc ad
 Leonem re & nomine Magnum is sermone 5. de
 Natiuitate Domini. Domini nostri Iesu opera-
 imitationis exemplo nobis utilia sunt, si in Disci-
 plinam ipsa remedia transferantur, quod quæ est
 impentum mysterijs, profit & moribus in episto-
 la secunda ad Episcopos per Italiam. Aliter no-
 bis commissos regere non possumus, nisi hos, qui
 sunt perditores & perdit, zelo fidei Dominice
 per-

Cap. 17.

persequamur, & à sanis mentibus, ne pestis hæc
latius diuulgetur, seueritate qua possumus, ab-
scindamus, alias ante Dei tribunal de reatu negli-
gentiæ non poterimus nos excusare, epistola 3. ad
Ianuarium Episcopum. Non dubitet tua dile-
ctio, nos si (quod non arbitramur) neglecta fue-
rint, quæ pro custodia canonum & fidei integri-
tate decernimus, vehementius commouendos,
quia inferiorum ordinum culpæ, ad nullos ma-
gis referendæ sunt, quam ad desides negligentef-
que rectores, qui multam sæpe nutriunt pestilen-
tiam, dum necessariam negligunt adhibere medi-
cinam in epistola quinta ad Dorum Beneuentanũ
Episcopum. Dolemus te commisisse, quæ omnem
Ecclesiasticæ sanctionis regulã culpabili nouita-
te scelerent, cum plenissimè noueris quanta sol-
licitudine per omnes Domini Ecclesias paterno-
rum velimus canonum præcepta seruari, & hanc
maximè curam ad sacerdotes vniuersarum ple-
bium pertinere, vt sanctarum constitutionum re-
gulæ nullis corrumpantur excessibus. in eadem
Epistola. Disciplina remedio Ecclesiæ curandæ
& sine dissimulatione exequutioni mandanda. e-
pistola 8. ad Flavianum. Perfectæ Disciplina est
paratum esse ad corrigendum, si quid in se inuen-
tũ fuerit, quod reprehensione sit dignum. in epist.
Flauiani Episcopi ad Leonẽ reprehenduntur, qui
præcepta & disciplinas Patrum vituperant & eo-
rum statuta despiciunt. c. 1. & 2. eius epistolæ. in
alia epistola Flauiani ad Leonem folio 31. in edi-
tione Louaniensi, Anno 1575. Eutyches dicitur
passus Canonicam damnationem. in epistola 11
Leo-

Leonis Papæ ad Pulcheriam Augustâ. Eutycheus, dum videret insipientiæ suæ sensum Catholicis auribus displicere, reuocare se à sua opinione debuerat, nec ita Ecclesiæ præfules commouere, ut damnationis sententiam mereretur accipere: quam utique si in sua sententia voluerit permanere, nullus poterit relaxare. Sedis enim Apostolicæ moderatio hanc temperantiam obseruat, ut & seuerius agat cum obduratis, & veniam cupiat præstare correctis. Malorum in Ecclesia non est negligenda curatio, ut nec ipsorum nos contristet amissio, repetuntur eadem in epistola 18. Leonis ad Pulcheriam Augustam, infra in epistola 20. Leonis ad Pulcheriam. Quia verò tam valida & clara sunt testimonia veritatis, ad curandam imperitorum insaniam, etiam paciētiae voluntas adhibere medicinam, ut paternas increpationes hi, qui in carne senectutis suæ sunt paruuli discant obedire maioribus. Ac si deposita imperitiæ suæ vanitate resipiscant, omnique errore damnato fidem veram suscipiant, eisdem misericordia Episcopalis beneuolentiæ non negetur, mansuro iudicio, quod præcessit, si impietas merito condemnata, in sua prauitate perstiterit epistola 25. ad Theodosium Augustum. Dum religio & Disciplina dissipantur Dei ira in nos prouocatur. epistola 26. Leonis ad Pulcheriam Augustam. Id quod factum est sine consideratione iustitiæ, & contra omnem Canonum Disciplinam ratū haberi nulla ratio permittit. epistola 33. Ut PP. scripta Nestorianum errorem destruxerūt, sic & Eutycheus malè repullulantem errorem rescindat. episto-

epistola 34. Leonis ad Archimádrítas varios. Pravitatis nisi amputetur in principijs processu temporis perniciosior fit & latior. Vt impietas, quæ cæcis ausibus in exitialia abrupta processit, simplices quosque decipiendi vltius non habeat potestatem, aptiore medicina per correctionis remedia subueniendum. epistola 35. ad Pulcheriam. Correctione adhibita omnes oportet in vnius confessionis redire concordiam. Concilium ergo sacerdotum haberi intra Italiam clementia vestra annuente iubeatur, quò remota arte fallendi, tandem pateat, quid altiore tractatu aut coerceri debeat aut sanari. Epistol. 39 ad Pulcheriam Augustam. Quæ malè acta corrigenda & propria subscriptione damnanda, vt sic participata nostrorum (quos misimus) cura cum supradicto episcopo, pacis gratia tribuatur: quia vtrunque deuotionis est Christianæ, vt pertinaces iusta veritas coerceat, & conuersos charitas non repellat. epistola 44. ad Martianum. Multi de his qui apud Ephesum Dioscori factione compulsi detestabilibus statutis præbuere consensum, poenitendo inconstantia suæ veniam postulant, & communionem Catholicam per satisfactionem correctionis expetunt, non est talium negligenda conuersio. epistola 45. ad Pulcheriam. Secundum regulas Ecclesiasticas multa sunt, quæ indulgentius sunt curanda, multa, quæ iustius coercenda vt in causa tantæ perturbacionis, nec sit distinctio nimis aspera, nec remissio parum cauta, cum aliud satisfaciendis, aliud pertinacibus debeat. epistola 46. ad Anatolium Constantinopol.

L

Epis-

Episcopum. Cuncta ea sunt agenda moderatione
vt nec beneuolentiæ partes, nec iustitiæ negligam
zur, & absque personarum acceptione diuinum
iudicium ubiq; cogitetur. epistola 47. ad Synho-
dum Chalcedonensem. superat culpas delinquen-
tium misericordia Dei, atque ideo suspenditur
ultio, vt possit locum habere correctio; ample-
ctendum est consilium Principis quo vos ad re-
formandam Ecclesiasticam pacem voluit conue-
nire, in eadem vulneribus his primitus adhibea-
tur medicina iustitiæ. epistola 49. ad Marcianum
Augustum. Si quid est morborum si quid vulne-
rum, quod sincera possit correctione curari, vt
ad veram sanitatem reuocetur, optamus. episto-
la 51. ad Pulcheriam. Veruntamen quia tales sibi
maximè in iniquitate nocuerunt, & maioribus
vulneribus est diligentior adhibenda medicina,
nullis vnquam epistolis desinui etiam talibus si
resipiscerent, veniam denegandam. Et quamuis
incomparabiliter inimicissimam Christianæ re-
ligioni hæresin detestemur, ipsos tamen, corri-
gantur, & digna se satisfactione purificent, ab in-
effabili misericordia Dei non iudicamus alienos,
sed potius cum gementibus gemimus, & sic vti-
mur remedio charitatis, in epistola Eusebij Me-
diolanen. ad Leonem. Contumacia nouis purga-
tionibus prostrata succumbet. eiusdem Eusebij
epistola 53. corrigendistua pro fit industria. Ni-
hil contra sanctorum canonum constituta agen-
dum, sacratissimæ Nicœnorum Canonum con-
stitutiones non infringendæ. Nicœnorum cano-
num conditio in nulla parte sit solubilis, impia
aimi

nimis & praua sunt, quæ sacratissimis canonibus inueiuntur esse contraria. Nicæni Patres manufuras in finem mundi leges Ecclesiasticorum canonum condiderunt, & apud nos & in toto terrarum orbe in suis constitutionibus viuunt. bis laudat paternæ constitutionis ordinem & paternos canones. epistola 54. ad Martianum Augustum. salubrem vocat correctionem, cum hæretici transeunt ad Catholicam religionem. Quæ perturbaciones fuerunt excitatæ, contra reuerentiã canonum paternorum, cõtra SS. instituta, contra antiquitatis exẽpla adhibitis remedijs leniuimus prouidendũ mihi ne paternarum regulæ sanctionũ violentur. Anatólij nocituram ipsi cupiditatem comprimatis. Abstineat ab Ecclesiasticarum iniuria reg. & illicitos declinet excessus ne se ab vniuersali Ecclesia abscindat. Epistola 56. Leonis ad Iulianum. Vtinam hæc, quæ perperi nos dominus voluit aut permisit & ad correctionem proficiant multorum, & vt desinant aduersitates finiantur offensæ. Quod vtrumque de Dei magna erit misericordia, si & flagella remoueat, & ad se suorum corda conuertat. Videat charitas tua, diligentia sua, vt vniuersa scandala, adhibita plenissima correctione refecentur. De Palæstinis monachis cupio plenius edoceri, vt eorum correctioni studere possim. Epistola 57. ad Martianum Augustum. Cũ sit potestatis vestræ scandala etiam in longinquum nata refecare, multo magis ea, quæ sub vestris audent oculis surgere, non sinatis accrescere. tota epistola continet correctionem Disciplinalem epistola 58. ad Pulche-

riam. Magna satisfactione possunt hæretici indulgentiam promereri per pudendam socordia & dolosam nequitiam nutritur in Ecclesia magnum periculum. A legatis Pontificis exequenda in custodia fidei & in Ecclesiasticis Disciplinis per omnia sollicitudo. epistola 59. ad Martianum Augustum. Obseruantia & custodia paternorum canonum laudanda. Epistola sexta ad Pulcheriam Augustam. gratias agit, quod ad suam insaniam insanam imperitiam Monachorum dignatus sit parcendo plectere & docendo punire. epistola 61. & 62. ad Martianum. Tanta est apud me Nicænorum canonum reuerentia, vt ea, quæ sunt à sanctis Patribus constituta, nec patiar, nec permiserim aliqua nouitate violari. epistola 62. ad Maximum Antiochenum Episcopum Vniuersæ pacis tranquillitas non aliter poterit custodiri, nisi sua Canonibus reuerentia intemerata seruetur. epistola 63. ad Theodoricum Episcopum Cypriacum. Minus bonum videri solet, pax continuata per otium, quam reddita post laborem. Forte doctrinæ alios submergimus, alios purgamus. epistola septuagesima prima. ad Anatolium Episcopum. nihil tentandum in iniuriam Canonum. Post correctionem in obliuionem deducendum quod reprehensioni obnoxium videtur, & venia est præstanda correctis. Quos par reatus inuoluit, si veniam simili professione cum satisfactione deprecant, suis ordinibus reformantur, his tantum ad officiorum primatum admissis, quos ab omni errore liberos fuisse cõstiterit. Sufficiant limites, quos sanctorum Patrum prouidentissima

tissima decreta posuerunt. epistola septuagesima
secunda, ad Iuvenalem Episcopum. Nullus de-
prauatorum a remedio correctionis arcendus.
gaudeo te coelestem expetisse medicinam, quia
in tempore indulgentiae respicientiam magis
quam pertinaciam delegisti. epistola 75. ad Leo-
nem Augustum. Rebellibus ac pertinacibus ab
Ecclesiae unitate reiectis, nulli correcto venia ne-
ganda. Neglecta Disciplina puritatem Ecclesiae
pestilenter obscurat. In deturbandis haereticis
frater meus Anatolius cum nimis benignè par-
cit, segnior inuenitur, dignemini pro fide vestra
istam etiam Ecclesiae praestare medicinam, vt ta-
les non solum ab ordine clericatus, sed etiam ab
urbis habitatione pellantur. epistola septuagesi-
ma sexta, ad Anatolium Episcopum Constanti-
nopolitanum. Displicet mihi quod inter dile-
ctionistue clericos quidam esse dicuntur, qui ad-
uersariorum conniueant prauitati, & vasa irae
vasis misericordiae misceantur. Quibus seuerita-
te congrua coercendis debet tua diligentia vigi-
lanter insistere, ita vt his, quibus prodesse non
potuerit correctio, non parcat abscissio. Oportet
enimnos Evangelici meminisse mandati, quod
ab ipsa veritate praecipitur, vt si nos oculus, aut
pes aut dextera scandalizauerit, manus à compa-
gè corporis auferatur, quia melius sit his in Ec-
clesia carere membris, quam cum ipsis in aeterna
ire supplicia. Nam superfluè extra Ecclesiam po-
sitis resistimus, si ab his, qui sunt intus, in eis,
quos decipiunt, vulneramur. Abijcienda prorsus
haec pestifera à sacerdotali vigore patientia est,

quæ sibi met aliorum peccatis parcendo non par-
cit.

Sicut Heli, quondam sacerdos filiorum suo-
rum delicta tolerando, cum ipsis diuinæ iusti-
tiæ sententiam meruit experiri: quia segni indul-
gentia dissimulauit plēctere peccatores epistola
septuagesima septima, ad Anatolium episco-
pum, quod si in eadem prauitate perdurans præ-
ceptis salubribus parere noluerit, sententiam Sy-
nodi Chalcedonensis, cuius definitionibus relul-
tat, excipiat. epistola septuagesima nona, ad Ni-
ceram Episcopum Aquilientem. Pro inspectio-
ne temporalium necessitatum adhibenda est cu-
ratio, ut vulnera, quæ hostilitatis aduersitate il-
lata sunt, religionis maximè ratione sanentur, c.
sexto, eius epistolæ. His, qui ad iterandum ba-
ptisma metu coacti sunt ea custodienda est mo-
deratio, qua in societatem nostram, non nisi per
pœnitentiæ remedium, & per impositionem E-
piscopalis manus, communionis recipiant vni-
tatem temporis pœnitudinis habita moderatio-
ne, tuo constituenda iudicio, prout conuerso-
rum animos perspexeris esse deuotos, pariter et-
iam habens senilis ætatis intuitum & periculo-
rum quorumcunque aut ægritudinis respiciens
necessitates, in quibus si quis ita grauius vrge-
tur, ut dum adhuc pœnitet, de salute ipsius deli-
retur, oportet ei sacerdotalem sollicitudinem
communionis gratia subuenire. epistola octaua
ad Episcopos per Campaniam Præsumptio con-
tra Apostolicam regulam commissa de pœnitenti-
a

tia videlicet, quæ ita à fidelibus postulatur, re-
 mouenda est, ne de singulorum peccatorum ge-
 nere libellis confessio scripta publicè recitetur,
 cum reatus conscientiarum sufficiat solis sacer-
 dotibus iudicari confessione secreta quamuis
 enim plenitudo fidei videatur esse laudabilis,
 quæ propter Dei timorem apud homines erube-
 scere non veretur: tamen quia non omnium hu-
 iusmodi sunt peccata, vt ea quæ penitentiam po-
 scunt, non timeant publicare, remoueatur eius-
 modi improbabilis consuetudo, ne multi à pœ-
 nitentiæ remedijs arceantur, dum aut erubescunt,
 aut metuunt inimicis suis sua facta referari, qui-
 bus possint legum constitutione percelli. Suffi-
 cit enim illa confessio, quæ primùm Deo offer-
 tur, tunc etiam sacerdoti, qui pro delictis pœni-
 tentium preceator accedit. Tunc enim demùm
 plures poterunt ad pœnitentiam prouocari, si
 populi auribus non publicetur conscientia con-
 fitentis, epistola octuagesima secunda de Disci-
 plina Imperiali, qua inquieti reuocentur, & sa-
 cerdotali, qua malis resistatur, epistola octuage-
 sima quarta, ad Anastasium Thessal. Episcopum.
 cap. i. Et si plerunque existant inter negligentes
 vel desides fratres, quæ oporteat maiore auste-
 ritate curari, sic tamen est adhibenda correctio,
 vt semper sit salua dilectio. Vnde & B. Paulus
 Apostolus ad Ecclesiasticum regimen Timotheũ
 imbuens dicit s. Timoth. quinto, capite Senio-
 rem ne increpaueris, sed obsecra vt patrem, iu-
 uenes vt fratres, anus vt matres, iuuenulas vt
 sorores in omni castitate. Quæ moderatio si qui-

buscunque inferioribus membris ex Apostolica institutione debetur, quanto magis fratribus & Cœpiscopis nostris sine offensione est reddenda. Et licet nonnunquam accidant, quæ in sacerdotalibus sint reprehendenda personis, plus tamen erga corrigenda agat beneuolentia, quam seueritas: plus cohortatio, quam commotio, plus charitas, quam potestas. Sed hi, qui quæ sua sunt quærunt, non quæ Iesu Christi. Philipp. secundo, cap. facile ab hoc lege discernuntur, & dum dominari magis quam consulere subditis, quærunt, placet honor, inflat superbia, & quod prouisum est ad concordiam, tendit ad noxam. Apostolica expectanda censura. capite tertio. Sacerdotum tam est excellens electio, ut hæc, quæ in cæteris Ecclesiæ membris non vocantur ad culpam in illis tantum habeantur illicita. epistola octuagesima quinta, ad Septimum Altimum Episcopum. Nemo de Pelagianorum & Cœlestianorum consortio veniens in Communionem Catholica sine professione legitimæ satisfactionis habeatur.

Saluberrimum enim est & spiritalis medicinæ utilitate plenissimum, ut omnis ordinis clerici, qui se correctos videri volunt errorem suum & ipsius erroris auctores damnari à se sine ambiguitate fateantur, ut sensibus prauis & dudum peremptis nulla sperandi, supersit occasione ullum membrum Ecclesiæ talium possit societate violari, cum per omnia illis professio propria cœperit obuiare. Circa quos etiam illa Canonum constitutionem præcipimus custodiri,
ne ab

ne ab his Ecclesijs, ad quas propriè pertinent, sinantur abscedere, & pro suo arbitrio ad loca non sibi deputata transire. Quod cum rectè non permittitur inculpatis, multò minus debet licere suspectis. epist. 86. ad Nicetam. Clerici reuersi à Pelagianis ad veram correctionem, quæ & ipsis prodesse, & nemini possit nocere, coguntur. ex eadem epistola colligimus, Leonem Pontificem Ecclesiasticam disciplinam per partes sic distribuere, vt canones diuersos de rebus & materijs diuersis, diuersas partes Ecclesiasticæ disciplinæ appellitet. epist. 87. ad Episc. Africanos. Integritas præsidentium, salus subditorum est, & vbi est incolumitas obedientiæ, ibi sana est forma doctrinæ. Principatus autem, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupauit, etiamsi moribus & actibus non offendit, ipse tamen sui initio perniciosus exemplo. Et difficile est vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. quod si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus prouidenter scienterque curandum est, vt in domo domini nihil sit inordinatum, nihilque præposterum, quanto magis elaborandum est, vt in eius electione, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Nā totius familiæ Domini status & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite.

Omnis gradus militiæ Christianæ de incrementis profectuura debet æstimari, an possint igitur cuiquam maiora committi? Merito sanctorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de sacerdot. electione loquerentur, eos demum idoneos sacris

administrationibus censuerunt, quorum omnis ætas à puerilibus exordijs vsque ad prouectiores annos per disciplinæ Ecclesiasticæ stipendia curriisset, vt vnique testimonium prior vitæ præberet. in hac re nullo modo Apostolica & Canonica deæta violanda. c. 2. eius epistolæ prouidentissima Canonum deæta non violanda, & c. 1. eiusdem epistolæ. apertissimè exigunt causæ, vt Ecclesiæ, in quibus illa sunt commissa, iudicio seueriore purgentur, & non modo in tales præsulles, sed etiam eorum ordinatores vltio competet proferatur. epist. 92. ad Rusticum Narbonensem Episcopum. ca. 12. Qui relicta voti monastici professione, ad militiam vel ad nuptias deuolutus est, publicæ poenitiæ satisfactione purgandus est. epist. 96. ad Episcopos intra Thraciam constitutos.

Nobis visum est, vt hanc & sacre legis & nostri ordinis contumeliam, & ad præsens vlcisceretur plena districtio, & obseruandam formulam constitueret in futurum. Censemus itaque, vt quicumque prætermisso sacerdote Ecclesiæ lux ad disceptationem venerit, secularium sacris liminibus expulsus, à cælesti arceatur altario, neque vllus post hanc definitionem, quicquam sibi vltra præscriptum vindicare nitatur, & ita fiet, vt hi, qui ante errauerunt, congrua emendatione se corrigant, & qui sub obseruatione clericali cælesti probatur seruire officio, ex clero abijciendum, si prætermisso sacerdotum iudicio, secularem adierint potestatem ex epistola Ceretij, Salonij & Verani Episcoporum Gallorum ad Leonem. Remediorum

rum vestrorum beneficia ante malorum experimenta cognouimus. Scientes nanque pene sera esse remedia, quæ adactis iam vulneribus apponuntur, vt Apostolicis illis munitionibus induamur, prouidæ pietatis vocibus præmoneatis. Agnoscimus sanè Papa amantissimè, qua nos ad interiora pectoris vestri peculiari affectione transmiseritis, quorum inco lunitati aliorum curatione succurritis, & dum ex aliorum præcordijs infusa antiqui serpentis venena producitis, quasi in quadam charitatis specula constituti Apostolica illa sollicitudine ac cura conclamatis, ne inopinantibus improuisus hostis adueniat, ne vulnere locum præbeat incauta securitas. episto. 102. ad Episcopos Alexandrinæ. Si quos autem cuiuslibet ordinis Christianos impia hæreticorum conturbare mendacia, ad satisfactionis remedia prouocate, & in spiritu mansuetudinis cum benignitate corripite, quia sicuti ait B. Petrus Apostolus 2 Petr. 3. ca. non tardat Dominus promissum, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam conuerti. Agendum ergo est, ne difficultas veniæ, curationem faciat tardio rem. cap. 18. Hæc carptim ex doctissimo & eloquentissimo Pôtifice Leone de disciplina collegisse sufficiat. descendo ad Paulum Orosium is cap. 5. lib. 1. historiarum contra Paganos. Pentapolitanis bonis malè vtentibus, abundantia rerum causa malorum fuit. ex abundantia enim luxuria, ex luxuria foedæ libidines adoleuere. tantum de rebus paruis diuinæ indignationis furor accensus est vt propert hoc, quod illi malè vtentes bo-
rebus

nis, fructus miseriarum, aut nutrimenta libidin
fecerat, &c. libr. 1. cap. 13. fastus & libido effe-
runt mutationem Reipubl. nam consularis po-
testas in decemuiros translata: lege libros octo
Saluiani de iudicio Dei, cap. 19.

TESTIMONIA DE DISCIPLINA
*Ecclesiastica ex D. Bernhardo excer-
pta sparsim.*

EST pudor adducens gloriam, est pudor addu-
cens peccatum.

Vnde cadent vel quod de latere Domini in pro-
fundum inferni.

Hic includitur iustitia in marsupio.

Ecclesia Domini vobis commissa est, vt dicamini
pastores, cum sitis raptores.

Paucos habemus eheu pastores, multos autem ex-
terminatores.

Vtinam sufficerent vobis lac & lana, sititis enim
sanguinem.

Quatuor necessaria sunt in his qui in Ecclesia Dei
presunt præ omnibus. 1. vt per ostium intrent. 2.
vt in humilitate se contineant. 3. auaritiam decli-
nent. 4. munditiam tam corde quam corpore ser-
uare studeant.

Quid prodest si Canonicè eligantur & non Ca-
nonicè viuant.

Non habitet in medio domus meæ qui facit su-
perbiam.

Fratres sic facit Iesus hodie eligens sibi multos
diabolos Episcopos.

Malè

Malè viuunt, & subiectos malè viuere volunt.

Quid est diabolus, ad Aquilonem sedem velle ponere, nisi superbum quempiam & impium super suos similes à charitatis calore, vel sapientie luce alienos principatum appetere vel adeptum tenere.

Episcopi huius temporis sine inestimabili gemitu dicendum non est auaritiam, quomodo declinent.

Archipræbyter vt impleat saccum suum, tradit sanguinem iustum, vendit nempe adulteria, fornicationes, homicidia, incestus, periuria, sacrilegia, & vsque ad summum implet maticam suam. Ministri Christi sunt, sed seruiunt Antichristo, honorati incedunt de bonis Domini, cui honorem non deferunt.

Vnde eis est histrionicus habitus, meretricius nitor, regius apparatus, plus nitent calcaria quam altaria.

Intestina & insanabilis est plaga Ecclesie, & ideo in pace amaritudo mea amarissima.

Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me.

Spreuerunt & inualuerunt à turpi commercio, à negotio perambulante in tenebris, à turpi quæstu, à turpi vita.

Intuere quomodo incedunt nitidi & ornati, circumamicti varietate tanquam sponsa de thalamo suo procedens.

Illis exuberat rerum affluentia, congeries vasorum argenteorum & aureorum, mensarum luxuria, vestium splendor, vnde nisi de bonis sponsæ.

Non

Non pascunt gregem Domini sed maclant & deuorant, Qui deuorant plebem meam vt cibum panis. Comederunt Iacob, & locum eius desolauerunt. Ozeæ 4. c. Peccata populi comedent, quasi dicat peccatorum precia exigunt & pecantibus sollicitudinem non impendunt.

Quem dabis mihi de numero Episcoporum, qui non plus inuigilet subditorum euacuandis marsupijs, quam vitijs extirpandis.

Non sunt pastores sed traditores.

Successores omnes cupiunt esse imitatores patris.

Parum est pastoribus nostris, qui non seruât nos nisi & perdant.

Non parcent suis qui non parcent sibi perdetes pariter & pereuntes.

Ego cur verecunder dicere, quod ipsi non verecundantur facere.

Curritur passim ad sacros ordines & reuerenda quoque ipsis spiritibus Angelicis ministeria homines apprehendunt sine consideratione & sine reuerentia.

In illis ambitio imperat, auaritia regnat, dominatur superbia, luxuria principatus sed & iniquitas.

Bonitatem, disciplinam & scientiam doce me, quæ tria in solis filijs inueniuntur.

Disciplinam habeo in conuersatione, in operatione scientiam, bonitatem in intentione.

Qui per mala exempla seducunt populum, & inducunt in errorem, tanto sunt grauiores hæreticis quanto præualent opera verbis.

Quis

Quis obsecro lacorum auidius clericis quærit tēporalia, quis ineptius vitur acquisitis.

Da voci tuæ vocem virtutis consonet vita verbis.

Laici cum labore, sed clerici sine labore volunt possidere totum mundum.

Irreuerenter abutimini eleēmosynis pauperum.

De patrimonio crucis Christi non facitis codices in Ecclesijs, sed pascitis pellices in thalamis vestris, impinguatis, carnes adornatis equos phaleratis pectora & capita deaurando.

Dolor capitis in membra redundat, Capita populi sunt sacerdotes.

Languent prælati Ecclesiæ suæ in cupiditatibus suis.

Multis modis persequutus est diabolus Ecclesiam nunquam grauius quam hodie, sed nunquam fuit maior perditio Christianorum, nec liberior nec securior transgressio diuinorum mandatorum.

Amaritudo Ecclesiæ amarissima est hodie per prauitatem desideriorum.

Vos senatores estis orbis terrarum, diligite ergo iustitiam & disciplinam.

Ex 10. Epist. Bernhardi.

Hieremiæ 8. Nunquid qui cecidit non resurget, aut qui auersus est non reuertetur.

Pessima vitia virtutum pallient nominibus.

Sic mihi contingat semper beare amicos, id est, terrendo salubriter, non adulando fallaciter.

Scribo tantæ altitudini, dicite Pontifices in freno quid facit aurum.

Simonia mater est auaritiæ.

Cernitur in multis sacerdotibus vestium cultus pluri

pluri

plurimus, virtutum aut nullus aut exiguus.
Pontifex pontem utique seipsum facit inter Deum
& proximum.

Duo sunt præcipuè quæ bonam reddunt consci-
entiam, pœnitere de malis, & abstinere de malis,
id est, ut verbis loquar Gregorij, & commissa fle-
re, & flenda non committere.

Scholares pueri & impubes adulescentuli ad Ec-
clesiasticas promouentur dignitates.

Sap. 6. Iudicium durissimum his qui præsumunt, exi-
guo autem conceditur misericordia.

Labor, latebræ & voluntaria paupertas, hæc sunt
monachorum insignia, hæc solent nobilitare vi-
tam monasticam.

Ad monasteria nos nostra peccata compulerunt.
Me in quadam cella amore Dei & proposito æ-
ternæ vitæ includo.

Prouideatur morbidæ oui à proprio pastore.
Melius est ut scandalum oriatur quam veritas re-
linquatur.

In schola Dei disciplina exercenda.

Sarcinam curæ pastoralis depono.

Placuit tibi magis quies tua quam utilitas alie-
na.

Humilitas totius spiritualis fabricæ est funda-
mentum.

Silentium cultus iustitiæ est.

Abscindatur ut ouis morbida à grege, & putrida
membrum à corpore.

Auferatur malus ne malos generet.

Quem Deus negligit nemo potest corrigere. Ec-
cles. 7.

Melius

Melius est vt pereat vnus quam vnitas.

O si te vnquam in schola pietatis sub magistro Iesu merear habere sodalem.

Minimorum neglectus impedimentum est maximorum.

Ordo noster est esse sub Abbate, sub disciplina, sub regula.

Ordo noster est exerceri ieiunijs, opere manuum orationibus, vigilijs, studere silentio & super omnia excellentiorem viam tenere, quæ est charitas: Sanitas capitis redundat in membra.

Insolentiæ clericorum mater est negligentia Episcopi.

Nullus iam mutire audet contra clericorum insolentiam.

Nouis morbis obuiandū est medicamētis nouis: Inter Ecclesias Gallia profecto Lugdunensis hæctenus præeminuit, sicuti dignitate sedis, sic honestis studijs & laudabilibus institutis.

Contra Ecclesiæ ritum præsumpta nouitas mater temeritatis, soror superstitionis, filia leuitatis.

Fas, honestas, ius, religio, in nostris Episcopatibus perierunt.

Omnes appetunt libertatem, & fugiunt disciplinam.

Affectui nec leges imperant, nec principes dominantur.

Summum victoriæ genus diuinæ cedere maiestati, & auctoritati matris Ecclesiæ non reluctari, summus honor & gloria.

Non placent aspera quâuis salubria & recta, quia sunt amara & non sapiunt.

M

Malè

Maledictus qui reedificat ruinas Hiericho.

Regulares obseruationes lachrymosis precibus concupio.

Regularem ordino conuentum.

Quo grandius nomen, eò grandius scandalum.

Pasco verbo, pasco exemplo, pasco sanctarum fructu orationum.

Amos 5. c. Virgo Israel corruit, & non est qui subleuet.

Quid prodest paucis diebus regnare super terrâ, & regno calorum æterno priuari.

Honor absorbit intellectum.

Habet vera amicitia nonnunquam obiurgationem, adulationem nunquam.

Si rebus raritas precium facit, nihil in Ecclesia preciosius, nihil optabilius bono utiliq̃e pastore.

Honores & dignitates Ecclesiasticæ his debentur, qui eas dignè & secundum Deum administrare & velint & possint.

Ego plagis conscientia meæ nullum iudico commodatius medicamentum probris & contumelijs.

O utinam sciperes quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, prouideres quæ inferni sunt, profecto inferna horreres, superna appeteres, quæ sunt ad malum contemneres.

Ferro abscissionis vtendum est, ne vna ovis morbida totum gregem contamine.

Discipulus proficiens gloria est magistri.

Monasteriorum carceri mancipo me ipsum.

Renouandis moribus de operam.

*Hactenus ex diuersis Epistolis D. Bernhardi, deinceps ex lib.
de Consideratione ad Eugenium.*

Plaga recens dolore non caret.

Nihil tam firmum, quod neglectu & tempore nõ
obsolescat.

Solum est cor durum, quod seipsum non exhor-
ret.

Cor durum est, quod nec compunctione scindi-
tur, nec flagellis duratur, minis non cedit, pietate
non mollitur nec mouetur precibus.

Ad te de toto orbe confluunt ambitiosi, auari, con-
cubinarij, incoestuosi, sacrilegi, simoniaci & quo-
que istiusmodi monstra hominum, vt ipsius Apo-
stolica auctoritate vel obtineant honores Eccle-
siasticos vel retineant.

Ipsam fontem, id est mentem purificat confide-
ratio, deinde actus, regit affectus, corrigit exces-
sus, componit mores, vitam honestat & ordinat.

Ignefcit zelus meus: Plena ambitionis Ecclesia.

Apostolis interdicitur dominatus: Apostoli &
Prophetę fortes fuere in bello, non molles in se-
ricis.

Monstruosa res, gradus summus, animus infimus,
ingens auctoritas & nutans stabilitas, lingua ma-
niloqua & manus otiosa, sedes prima, & vita ima,
sermo multus & fructus malus, vultus grauis &
actus leuis.

Vbi vnitas ibi perfectio.

Tene medium si non vis perdere modum.

Inter seculares nugę, nugę sunt, in ore sacerdotis
blasphemię.

M 2

Spiri-

Spiritualis homo omne opus suū trina quadam
consideratione præueniet, an liceat, an deceat, an
expediat.

Impunitas incuriæ soboles, insolentiæ mater, ra-
dix impudentiæ, transgressionis nutrix.

Malorum omnium prima parens incuria.

Forma hæc vestium est deformitas mentium, &
morum indicium est.

Petrus non processit aliquando vel gemmis or-
natus, vel sericis, non circumstrepentibus mini-
stris septus, non stipatus milite, nec tectus auro,
nec vectus equo albo. In his successisti non Petro,
sed Constantino.

Riuus quia fluit cauat terram, sic discursus tem-
poralium conscientiam rodit.

Multa nescias, nonnulla obliuiscaris, plurima dis-
simules.

Impunitas ausum parit ausus excessum.

Domum Episcopi decet honestas, decet mode-
stia decet sanctitudo, horum disciplina custos.

Summus Pontifex erit assertor veritatis, amicus
sponsi, baculus senum, bonorum gloria, Canonū
dispensator, Christianorū dux, Christus Domini,
Cleri ordinator, Doctor gentiū, Deus Pharaonis,
forma iustitiæ, fidei defensor, iudex viduarum, le-
gum moderator, lingua mutorum, malorum me-
tus, malleus tyrannorum, magister insipientium,
miserorum spes, oculus cæcorum, orbis lumen,
paranymphus sponsæ, pastor plebium, pauperum
aduocatus, pietatis exemplum, refugium oppres-
sorum, regum pater, sacerdotum altissimus, sal-
terra, sanctimoniæ speculum, tutor pupillarum,
virga

virga potentium, Vicarius Christi, vltor scele-
rum.

Principatuum moderamine & sapientia omnis
in terra principatus constituitur, mutatur, regi-
tur, transfertur.

Deus est accendens ad zelum.

Ex lib. de precepto & dispensatione.

Non est Abbas supra regulam: Spontanea me
regulæ professione submitto. Abbas mandatorū
cultor & vltor vitiorum. Omnes magistrum se-
quuntur regulam.

Perfecta obedientia legem nescit, terminis non
arctatur. Non paria manent discrimina dispares
culpas.

Secundum mensuram culpæ, excommunicatio-
nis extendatur mensura.

Nulla est culpa lethaliter criminalis, nisi quæ cō-
temptum superbiæ non euitat.

In omni obedientia sola damnatur impoeniten-
tia.

Præceptis instruitur vita contra peccatum, reme-
dijs restituitur post peccatum innocentia.

Regulam totam ad vnguem custodi.

Scandalum scndalo non bene emendatur.

Monasterialis disciplina meruit hanc prærogati-
uam, vt secundum baptisma nominetur.

De gradibus humilitatis.

Regulæ Dei non dissonat institutio Benedi-
cti.

Diuersis morbis diuersa conueniunt medica-
menta.

Pietas & humilitas spiritualia indumenta sunt.
Humilitas & charitas sunt charismata meliora.

Nullus ordo quicquam recipit inordinatum.
Ipsis illud Gregorianum respondeo. Melius est ut scandalum oriatur, quam veritas relinquatur.
Miror ut tanta inter monachos intemperantia in construendis ædificijs, lectisternijs, commestrationibus & potationibus inolescere potuit.
Ecce parcitas putatur avaritia, silentium tristitia reputatur, sobrietas austeritas creditur.

Sic corpori seruitur ut anima negligatur.
O quantum distamus ab ijs, qui tempore Antonij exitere monachi.

Fercula ferculis apponuntur, & pro solis carnibus à quibus abstinetur, grandia piscium corpora duplicantur.

Quot modis sola ova versantur & vexantur, quanto studio euertuntur, subuertuntur, diminuntur, durantur, liquantur, & nunc quidem assa, nunc farsa, nunc frixa, nunc mixtim, nunc sigillatim apponuntur.

Sic Anthonius instituit, sic Basilius docuit, sic Macharius vixit.

Ordo noster primus fuit in Ecclesia, imò à quo coepit Ecclesia, quo nullus in terra similior angelicis ordinibus.

Religionis antiquæ non solum virtutem amissimus, sed nec speciem retinemus.

Ad magistrum respicit quicquid à discipulis delinquitur.

In san-

In sancto quid facit aurum.

Vitia carpens scio me offendere vitiosos.

Plus concupiscentia mundi quam substantia nocet.

Non vteritis cum Patriarcha Iacob altero claudicemus femore.

Clericus qui partem habet in terra, non habet partem in cælo.

Clericus si quicquã habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus.

Pasce oves meas, non mulge seu tonde.

Qui Dominicum pascere gregem satagit, pascat tripliciter, exemplo conuersionis, fructu orationis, verbo prædicationis.

Fornicatores omninò audent agni immaculati sacras contingere carnes & intingere in sanguinem saluatoris manus nefarias, quibus paulò antè carnes proh dolor meretricis attrectauerant.

Ingerunt se in patrimonium Christi crucifixi, quæ sola ex omnibus hodie inueniuntur exposita.

Vniuersi in ordinibus Ecclesiasticis ceterisque ad sanctuarium pertinentibus, honorem quærunt proprium, aut diuitias aut voluptatem corporis.

Væ væ tibi clerice, mors in olla. Sumptus Ecclesiasticos gratis habere te reputas, cantando, ut aiunt, prouenire tibi videntur, sed bonum erat magis fodere aut mendicare.

Non ditetur, non luxurietur, non superbiat, non extollat de facultatibus suis consanguineos

suos aut neptes, nec filias suas dixerim) nuptui tradat. Res pauperum non pauperibus dare par sacrilegij crimen esse dinoscitur.

Sanè patrimonia pauperum facultates Ecclesiarum & sacrilegia eis crudelitate furripitur, quicquid sibi ministri & dispensatores, non utique Domini & possessores ultra victum accipiunt & vestitum.

Nimis arduum est viuere angelicè inter homines: videas plerosque de Ecclesia de ignobilibus nobiles, de pauperibus diuites factos subitò intumescere, pristinae obliuisci abiectiois, genus quoque suum erubescere & infimos dedignari parentes.

Pœnitudo sine correctione non proderit sicuti Sapiens ait: Væ tibi quicumque es qui deliberas redire ad lutum, redire ad vomitum.

Alligaturam refugiunt vulneris.

Non erubescō vulnerum ligaturam.

Circūcidimur nō vno membro sed toto corpore. A planta pedis vsque ad verticem non est sanitas in corpore Ecclesiæ.

Discretio mater virtutum est, & consummatio perfectionis.

De te Domine suppleo quod minus habeo in me. Duas alas habeat oratio nostra contemptum mundi, & afflictionem carnis.

1. hydria compunctio est. 2. Confessio. 3. elemosynarum largitio. 4. remissio iniuriarum. 5. Corporis afflictio. 6. obedientia præceptorum.

Prima hydria continentia castitatis est. 2. Ieiunium est. 3. labor. 4. vigiliarum obseruantia. 5. silen.

5. silentium, custos religionis & in quo est fortitudo nostra, 6. Disciplina est.

A timore enim tuo concepimus domine & parauerimus spiritum salutis.

Multi cum in sordibus sint sordescunt adhuc.

In Conuersione S. Pauli.

Coniurasse videtur contra te vniuersitas populi Christiani à minimo vsque ad maximum, à planta pedis vsq; ad verticem non est sanitas vlla, egressa est iniquitas à senioribus iudicibus vicarijs tuis, qui videntur regere populum tuum, non est iam dicere vt populus sic sacerdos, quia nec sic populus vt sacerdos.

Item heu Domine Deus quia ipsi sunt in persecutione tua primi, qui videntur in Ecclesia tua primatum diligere, misera eorum conuersatio, miserabilis plebis tuæ subuersio est.

Multi sunt hodie Antichristi prælati nostri magistri Ecclesiarum.

Septem sunt impedimenta, quibus à mandatorum Dei obedientia retardamur. primum impedimentum occupatio grauis necessitas huius miseri corporis. 2. vitium cordis. 3. prosperitas huius seculi. 4. aduersitas huius seculi. 5. ignorantia nostri est. 6. aduersarius noster. 7. periculum ex falsis fratribus.

Ieiunium non modò est extirpatio vitiorum sed & peccatorum abolitio.

Omnia quæ mundus amat crux mihi sunt, delictatio carnis diuitiæ, honores vanæ hominum laudes.

Licet multos frangat aduersitas, multò tamen

M 5 plures

plures extollit prosperitas, sicuti scriptum est. Cadent à latere tuo mille, à sinistro scilicet per quod signatur aduersitas & decē milia, id est, multo plures à dextris tuis. i. in quibus prosperitas designatur.

Quatuor gemmis virtutum cornua crucis ornatur, supereminetior est charitas à dextris obedientia, à sinistris patientia, in profundo radia virtutum humilitas,

Cuius vita despicitur restat vt prædicatio contemnatur. Indiscretio ipsa confundit vniuersa. Non ignoras quid lactis dulcedo, quid vini defignet austeritas.

Communis voluntas charitas est.

Emenda sunt tria mentis aromata, affectus compassionis, rectitudinis zelus, & spiritus discretionis nummo propriæ voluntatis.

Lingua nihilominus aromata sunt, copia in exhortando, efficacia in persuadendo, modestia in increpando.

Habeat etiam aromata sua manus, continentiam in carne, misericordiam in fratre, patientiam in pietate. In corporum medicina prius purgationes adhibentur, deinde refectiones.

Quid odit aut punit Deus præter propriam voluntatem. Cesset propria voluntas & infernus non erit. Quæ modum sibi ponit humana cupiditas, Christus est verus legifer noster.

Omnia quæ de saluatore legimus, medicamina sunt animarum nostrarum.

Filij Adam parati ad honores & celsitudines graduum Ecclesiasticorum ipsis etiam angelicis humeris formidandas.

Vti

Vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent. In his verbis tria nobis commendatur intelligentia, prouidentia, sapientia. Hic est funiculus triplex quo trahimur ad salutem, ordinata conuersatio, fides deuota, rectum iudiciũ. Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, & qui nutriebatur in croceis amplexati sunt stercora.

Quinque lapidibus à vero Dauide. i. Christiano: Goliad, id est Diabolus percutitur. 1. verbum est comminationis. 2. dilectionis. 3. orationis. 4. Imitationis. 5. promissionis. 3. dies. 1. dies timoris. 2. dies pietatis. 3. dies rationis. 7. panes. 1. verbum Dei. 2. obedientia. 3. meditatio sancta. 4. oratium lachrymæ. 5. poenitentia labor. 6. iucunda vnanimas socialis. 7. Eucharistia.

7. misericordia. 1. à multis peccatis custoditio. 2. miseratio Domini. 3. uisitatio cordis mei & immutatio. 4. poenitentis misericors susceptio. 5. continentis & emédatricis uenæ præstita uirtus. 6. gratia promerendi. 7. spes obtinendi.

Mortaliu[m] poenitentia.

Bonum seruat castrum qui custodit corpus suũ.

Dux strenuus militiæ spiritualis.

Carnali mancipior custodiæ.

Esaię 48. Infrenabo os tuum laude mea ne pereas

Ecclesiast. 1. Fili concupiscens sapientiam, conserua iusticiam & Deus præbebit illam tibi.

A mandatis enim tuis intellexi, psal. 118. Computru in stercore meo ut iumentum factus sum.

Equum indomitum flagella domant animã immitem, contritio Sp. & assiduitas lachrymarum

Fide.

Fidelis inuenior super pauca quæ accepi militia
meæ tempore, id est, super appetitus meos, quos
suscepi regendos.

De conuersione ad clericos.

Diuitiarum acquisitio laboris est possessio timo-
ris amissio plena doloris.

In duobus perfecta consistit iustitia vt propter
potentiam timeamus Deum, amemus ob bonita-
tem & proximum ob naturæ societatem.

Vera est illa sententia Contrarijs curantur con-
traria.

Tria sunt quæ sanctum faciunt hominem, actus
iustus, sensus pius, victus sobrius.

Arguit Deus mundum de peccato quod dissim-
lat, de iustitia, quam nõ ordinat de iudicio quod
temerè de se & alijs vsurpat.

Tribus modis prouidentur bona coram homini-
bus, actione, habitu, sermone. Tribus etiã coram
Deo affectione, cogitatione, intentione.

Quatuor partes corrumpit quadripartita pestis.
Oculos curiositas linguam loquacitas, manus
cradelitas, genitalia voluptas.

Quatuor genera sunt hominum ex quibus non ni-
si vnum est quod faciat bonum. Quidam sunt qui
Deum nec intelligunt nec requirunt, & hi mor-
tui sunt: alij intelligunt sed non requirunt & hi
impij sunt: alij requirunt non autem intelligunt
& hi fatui sunt, alij & intelligunt & requirunt &
hi sancti sunt.

Vigilet aduersus carnem vigor disciplinæ.

Salutis optimus thesaurus est timor Domini. B.

Gregorius ait. Qui virtutes sine humilitate con-

grega.

gregat, est quasi qui in ventum puluerem portat.

Angelis conciliare nos debemus per occulta signa, Deo per puritatem cordis, hominibus per apta opera. Occulta signa sunt gemitus, suspiria, vsus cilicij & cetera pœnitentiæ insignia, quæ Deo placent.

Quatuor sunt genera hominum regnum cœlorum possidentium, alij ad id compelluntur vt pauperes necessarii: alij furantur qui laudem humanam vitant, alij mercantur, qui dant pauperibus temporalia.

Alij violenter rapiunt qui relinquunt omnia & sequuntur Christum.

Duo sunt in quibus consistit nostra salus, iustificatio & glorificatio.

Quatuor sunt quæ impediunt Confessionem, desperatio, pudor, spes timor.

Quatuor esse dicuntur quæ nostræ deuotionis gratiam adaugent, consideratio peregrinationis, desiderium vitæ perennis, memoria peccatorum, recordatio pœnarum.

Triforme est exercitium electorum, assiduitas lectionis, austeritas ieiuniorum, instantia rationum.

In Cantica.

Ego infrenabo os tuum laude mea ne intereas. Ne intuitu faciarum tuorum nimiam incurras tristitiam, atque ita tanquam effrenis equus desperatus in præceps ruas & pereas.

Magna & rara virtus est profectò vt magna licet operantem magnum te esse nescias, & manifestâ
omni-

omnibus te solum latere tuam sanctitatem. Nomen Iesus excogitatum extinguit omnia peccata. Primò infundenda compunctio. 2. deuotio. 3. penitentiæ labor. 4. pietatis opus. 5. orationis studiū. 6. contemplationis otium. 7. plenitudo dilectionis. Prælati sibi commissis semper volunt esse formidini vtilitati raro.

Pauci profectò qui vtiliter, pauciores, qui & humiliter profunt. In terra sanctorum iniqua gessit & non videbit gloriam domini. Timeant clerici, timeant ministri domini, qui in terris sanctorum quas possident tã iniqua gerunt, vt stipendijs que sufficere debeât minimè contenti superflua, quibus egeni sustentandi forent, sibi impiè sacrilegeque retineant, & in vltus suæ superbix atque luxuriæ victum pauperum consumere non vereantur duplici profectò iniquitate peccantes, quod & aliena eripiunt, & sacris in suis vanitatibus & turpitudinibus abutuntur.

Esaiæ 30. Posuerunt me custodem in vineis,

Causa pugnandi inrentio corrigendi.

Vineæ Ecclesiæ. id est, fides populi.

Esaiæ 5. virtutes palmites vineæ.

Meliuscule custodio vineam,

Vineis Dominicis ingerentes.

Fures sunt & latrones, non cultores neque custodes

vos obseruatores ciborum, morum neglectores

Ministri Christi sunt & seruiunt Antichristo. Ho-

norati incedunt de bonis Domini cui honorem

non deferunt, pro huiusmodi volunt esse & sunt

Ecclesiarum Archidiaconi, Archiepiscopi, Deca-

ni, Episcopi, præpositi. Esaiæ 28. Ecce in pace mea

ama.

amaritudo amarissima amara prius in nece martyrum, amarior postea in conflictu hæreticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum. Incestina & insanabilis plaga Ecclesiæ est. Quantum mali venit de ignorantia nostri. Ezech. 3. Recessit zelus meus à te ultra non irascar tibi. Cant. 46. In Ecclesia lectus in quo quiescunt claustra sunt & monasteria. Laquearia verò bene instituti clerici mansueti & disciplinati mores, riteque administrata officia. Ex regula nostra nihil operi Dei licet præponere. Discretio omni virtuti ordinem ponit, ordo modum tribuit & decorem etiam & perpetuitatem. Ordinatione tua perseverat dies, diem vocat virtutem. Discretio non tam virtus quam quædam moderatrix & auriga virtutum, ordinatrixque affectuum, & morum doctrix. Mala melioribus curabo corrigere artibus diluere lachrymis, punire ieiunijs cæterisque sanctæ laboribus disciplinæ.

Cohabitationem virorum & foeminarum in his, qui vouere continentiam, Ecclesia vetat, Cum foemina semper esse & non cognoscere foeminam, nonne plus est quam mortuum suscitare? Quod minus est non potes, & quod maius est vis ut credam tibi? Lectus tuus ad lectum eius in camera, oculi tui ad oculos eius in colloquio, manus tuæ ad manus eius in opere & continens vis putari? Longè plus nocet falsus Catholicus, quàm si verus appareret hæreticus. Ecclesia Dei sponsa est, studendum ergo ornatui. Sponsæ ornatus in bonis moribus, operibus & ordinibus consistit. Mali pastores sua quærunt diligunt numerosa. Incedunt mundi & ornati, circumamicti varietatibus

tatibus tanquã sponfa procedēs de thalamo suo.

Exuberat illis congeries vasorum argenteorũ & aureorum, mensarum luxuries, rerum affluentia, vestium splendor de bonis sponfæ. Inde est quod inops nuda & pauper relinquitur facie exanguis, hispida, inculta, miseranda. Propter hoc non est hoc tempore custodire, sed perdere, non est defendere, sed exponere, non est instituere sed prostituere, non est ornare sponfam sed spoliare, non est pascere gregem sed mactare & deuorare dicente de illis domino. Qui deuorant plebem meam vt cibum panis & quia comederunt & locum eius desolauerunt & in Osea. cap. 4. Peccata populi mei comedent quasi dicat peccatorum precia exigunt & peccantibus debitam sollicitudinem non impendunt.

Quem dabis mihi de numero præpositorum, qui non plus inuigilet subditorum marsupijs euacuandis, quam vitijs extirpandis.

Vbi qui orando flectat iram, prædicet annum placabilem Domino.

Leuiores loquimur grauiora grauius manet supplicium.

Sine causa tantum his vel illis immoramur, quia non audiunt nos, sed si literis forsitan mandentur ista quæ dicimus dedignabuntur, legere & si forte legerint mihi indignabuntur, quamuis rectius sibi hoc facerent, propterea relinquamus illos non inuectores sponfæ sed venditores, & inquiramus illos à quibus sponfa se inuentam loquitur. Et quidem virorum Apostolicorum sortiti sunt ministerij locum, licet non zelum.

Succes-

Succeffores omnes cupiunt esse imitatores pauci. O vtinam tam vigilantes reperirentur ad curam, quam alacres currunt ad Cathedram, vigilarent vtique sollicitè seruantes sibi creditam fidem, imò verò euigilarent, pro semetipsis nec finerent de se dici, amici mei & proximi mei aduersus me appropinquauerunt & steterunt.

Iusta omnino querimonia, nec ad vllā iustius, quam ad nostram referenda ætatem. Parum est nostris vigilibus quod non seruant nos, nisi & perdant. Alto quippè demersi obliuionis somno ad nullum Dominicæ comminationis tonitruum expergiscuntur, vt vel suum ipsorum periculum expauescant. Inde est vt nō parcant suis, qui non parcant sibi perimentes pariter & peruntēs die ac nocte, id est, in vita & morte sua. *Esaiæ 62.* Super muros tuos Hierusalem constitui custodes, tota die ac nocte in perpetuum non tacebunt, id de angelis dictum etiam accommodari ad Ecclesiæ præfectos potest. Qui mittit oves in pascua absque custode, pastor est non ouium sed luporum. Quærit anima verbum, cui consentiat ad correctionem, cui conformetur ad decorem cui innitatur ad virtutem, cui maritetur ad fecunditatem, quo fruatur ad iucunditatem quo illuminetur ad cognitionē quo reformetur ad sapientiam. Beata mens, quam sibi totam vindicant sapor boni, & odium mali.

Is animæ decor est mentis ingenuitas sollicita seruire cum conscientia bonæ famæ integritatem. Ecclesia est ordinatissima & dispositissima ciuitas. Quo maior distinctio eò maior directio. Vbi rigor ibi vigor.

N

Elee-

Eleemosynæ sunt correctio, consolatio, doctrina exhortatio, & vniuersa quæ ad commoda spectare videntur. Corruptunt bonos mores exempla mala. Quod si infatuati sunt Ecclesiæ principes, plebes vnde salientur.

Factus est sacerdos sicuti populus, vt licentius populus sicut sacerdos fiat.

Deus bone! quantæ sunt hodie filiæ Babylonis, Forensi iure plus vteris quam Ecclesiastico.

Bonum vulnus, de quo virtus egreditur.

Oculi Ecclesiæ Doctores sunt, crines plebes credentium, quid magis afficit, quam compositi crines. Melior est infirmitas Monachi quam secularis benefaciens: Fons Doct. hactenus auditores.

Præpropere satis & proteruè nimis ad Ecclesiæ properatis honores: Custodes ciuitatis doctores sancti scripturæ interpretes.

Graue & onerosum satis est pallium cura animarum & administrandæ necessitatis sollicitudo. Dedisce Babylonis filia esse, barbaros depone mores, Auris zeli audit omnia.

Pulcherrima mulierum est Ecclesia quæ singulorum animarum pulchritudo est.

Thre. 4. Candidiores Nazaræi eius niue nitidiores, lacte rubicundiores, ebore antiquo, sapphiro pulchriores. Denigrata est super carbones facies eorum. Non leuiter ad perfectionis culmen attingitur, sed paulatim virtutum gradibus ad apicem charitatis per violentiam peruenitur.

Virtus vult doceri cum humilitate, haberi cum amore, quæri cum labore.

Ego mihi præsum & mores compono, & memet-
ipsum

ipsum iudico, meipsum apud meipsum accuso,
sæpè etiam condemno nec impunitum dimitto,
& vitam ordino. Consuetudo est secunda natura.

Quid est virtus? filia rationis sed magis gratiæ.

Bona voluntas origo omnium bonorum & vir-
tutum. Mala voluntas origo omnium malorū &
vitiolorum. Hæc est hominis perfectio Dei simili-
tudo. Multi multa sciunt sed seipfos nesciunt.

Alios inspiciunt & seipfos deserunt.

Illi irascitur Deus quem peccantem nõ flagellat.

Quem flagellando non emendat in futuro dānat.

Notitia peccati initium est salutis.

Nihil mihi contrarium est nisi ego ipse.

Si me non inspicio nescio me ipsum.

Accusat me conscientia, testis memoria oblecta-
mentum tormentum, ratio iudex, timor tortor,
voluntas carcer. Quotquot fuerunt oblectamen-
ta mala tot erunt tormenta dira in pœna, inde
punimur vnde delectamur.

Condigna satisfactio est mala facta corrigere &
correcta non reiterare.

Columbæ. 7. sunt. 1. bona voluntas. 2. memoria
beneficiorum Dei. 3. cor mūdum. 4. animus liber.
5. spiritus rectus. 6. rationalis animus. 7. Illumi-
natio animi. Bona conscientia est, quæ præterita
peccata punit & punienda committere refugit.

Liber Bernardi de Ordine vite & morum institutione.

Nunquam pertinaciter aliquid affirmes aut ne-
ges, sed sint tuæ affirmationes vel negationes du-
bitationis sale conditæ.

Sacerdotales viros quærimus, qui plures habe-
mus sacerdotes.

N

Ille

Ille summus melliflui oris Gregorius ait.

Quæ ad vsum accepimus vitæ, ad vsum conuertimus culpæ. *Gregorius.*

Qui cœlestis vitæ dulcedinem, quantum possibilitas admittit, perfectè cognouerit ea quæ in terris amauerat libenter cuncta derelinquit.

Vt clauus clauo expellitur, ita & praua bonis superuenientibus eliminantur.

Cui Christus dulcessit ei amarescit mundus.

Pennæ columbæ sunt perfecti in sancta Ecclesia.

Initiū salutis notitia peccati est 2. gradus est poenitentia. 3. gradus est dolor. 4. Confessio oris. 5.

maceratio carnis. 6. Correctio operis in apparatu 7. gradus est perseuerantia. vera est illa lententia. Qui cum emendare possit negligit, participat

se dubio procul constituit.

Septem gradus Obedientiæ. 1. obedire libenter. 2.

simpliciter. 3. hilariter. 4. velociter. 5. adimplere

viriliter. 6. humiliter 7. indefinenter.

Vbi prohi dolor reperiemus Episcopos, qui post acceptam dignitatē in humilitate se contineant.

Malè viuunt & subiectos malè viuere volūt, diabolus ad aquilonem sedem vult ponere, superbus quispiam & impius super suos similes à charitatis calore vel sapientiæ luce alienus principatum appetit vel adeptum tenet. Animarum

nec casus reputatur nec salus. Sunt de Christi patrimonio nimis increassati, impinguati, dilatati.

Archipræsbyter ad summum implet manticam suam. Est eis histrionicus habitus, meretricius negotiorum apparatus. Aurum in calca rib. aurum in frenis & cellis. Plus nitent calcaria quam al-

caria

garia. Ecce in pace mea amaritudo amarissima.
Intuere quomodo incedunt nitidi, & ornati circumamicti varietate tanquam sponsus de thalamo suo.

Ex sermone ad Pastores in Synhoda congregatos.

Speculū vestrum est sanctum Euangeliū. Quantam dignitatem contulit vobis Deus, quanta est prerogatiua ordinis vestri? prætulit vos Imper. & regibus, prætulit ordinem vestrum omnibus ordinibus (vt altius loquar) prætulit vos angelis & archangelis thronis & dominationibus. Multi sunt Catholici prædicando qui sunt hæretici operando. In frenis in sellis quid facit aurū. In vestimentis tantus ornatus? In cibis tam superfluus apparatus. Quis obsecro laicorum auidius querit temporalia, & ineptius vitur acquisitis. Consonet vita verbis. Sicut populus sic & sacerdos, sicut laicus sic & clericus. Clerici sine labore volunt possidere totum mundum. Irreuerēter abutimini elemosynis pauperum. De patrimonio crucis Christi non facitis codices in Ecclesijs, sed pascitis pellices in thalamis vestris, impinguatis carnes, adornantis equos phalerantes pectora & capita deaurādo lapides sanctuarij. i. sacerdotes. Dolor capitis in membra redundat.

Capita populi sunt sacerdotes. *Esaia. I. c.*

Omne caput languidum. & omne cor mærens.
Languent prælati Ecclesiæ in cupiditatibus suis.
Propriam matrem euiscerant vt se pariant in honorem. Ideo dant vobis elemosynas & primitias suas, vt vestris precibus & meritis propitietur eis Deus vt introducantur ad illum.

Senatores estis orbis terrarum.

De manu Domini accipio duplicia tempo. & spirit. Duplex est dominium prælatorum, habent enim clauēs Ecclesiæ habent & regalia, quia domini sunt urbium & oppidorum.

Quod datum est prælatis in adiutorium factum est illis in scandalum.

In Floribus Bernardi. lib. 2. cap. 22. De modo corrigendi siue corrigendi per Disciplinam. Totus li. 3. in Floribus per 30. capita est de statu prælatorum. ca. 4. De zelo prælatorum. ca. 5. De pietate prælatorum in disciplina. c. 7. de sollicitudine prælatorum. c. 9. Quod obediendum prælato. ca. 12. Quod periculosè viuitur sine magistro. cap. 13. Quod non sit vnus meriti socialiter viuere & vtiliter præesse c. 20. De quorundam prælatorum crudeli ardore dominandi. ca. 22. Quod confiderato labore prælatorum minus placet horum. ca. 24. De acceptione personarum. c. 25. Quod ira & nimia pietas subuertunt iudicium. cap. 14. Quomodo prælatus inuitatur à Deo ad animas intruendas. ca. 15. Quid cauendum prædicatori.

Cap. 23. De periculo prælatorum.

Cap. 16. Quomodo securè prædicetur.

Ca. 27. De peruerfitate quorundam prælatorum.

Ca. 28. De prælatis qui vsurpant sibi prælatione.

C. 29. Quod persequutio discernat mercenarios à pastoribus.

Cap. 30. De duro iudicio prælatorum.

Ex Floribus lib. 4.

Cap. 1. De infinita ambitione clericorum.

C. 2. de promotione iuuenū ad Eccles. dignitates.

Cap.

Cap. 3. De clericis qui peruerso ordine quaerunt beneficia Ecclesiastica. (Eccl. habent

ca. 4. De Clericis qui malè deseruiunt ea quæ ab

c. 5. De Clericis qui male expèdunt redditus Eccl.

Cap. 6. Quod Clerici nullius sint ordinis.

Cap. 7. De impudencia clericorum.

Cap. 8. De insolentia clericorum.

C. 9. Quomodo à singulis generib. quod delectas vsurpent clerici.

Ca. 10. De abominatione clericorum.

Cap. 11. Admonitio ad ipsos vt se corrigant.

Cap. 12. De periculo clericorum.

c. 13. De peruersitate quorundã cleric. & religios.

Ca. 14. De intemperantia Monachorum.

Cap. 15. De delicatis cibis Monachorum.

Cap. 16. De nimio poru.

Ca. 17. De pretioso habitu. (Abbatum

C. 18. De superbis religios. c. 19. De negligentia

Ca. 20. De ornamentis Monasteriorum. ca. 21. De scripturis & picturis Monasteriorum.

Liber 5. Florum de virtutibus est.

Ca. 12. de Disciplina. c. 35. De correptione. ca. 11. de obedientia. Li. 6. de peccatis & vitijs. Li. 7. de duplicibus. ca. 28. De duobus in quæ diuiditur monasterialis obseruatio. cap. 29. De duobus in monasterijs obseruandis. ca. 30. De auctoritate præcipientium & qualitate præceptorum. ca. 13. De neglectu & contemptu mandatorum. cap. 33. De duplici homine nouo & veteri. c. 43. Quod duobus modis debet se quis irreprehensibilem exhibere coram Deo & hominibus. ca. 44. de duplici conuersione exteriori & interiori. c. 27. De duobus in consilijs necessarijs.

Ex Floribus 8. Libri.

Cap. 31. De triplici modo reuertendi ad Dominū.
 Cap. 32. De sobrietate, iustitia, pietate.
 Cap. 33. De triplici vigilia, operum, cordium verborum.

Cap. 35. De iustitia, pace, gaudio spirituali.

Cap. 37. De tribus necessarijs prælato.

Cap. 38. De triplici modo subiectionis.

Cap. 39. De 3. metis obedientiæ.

Cap. 40. De 3. gradibus obedientiæ.

C. 46. De triplici modo viuendi in cōgregatione.

Ca. 52. De 3. in quibus consistit summa spiritualis.

Cap. 68. De 3. vinculis, quibus Deo astringimur.

Cap. 77. De 3. quæ faciunt sanctum hominem.

Ex Floribus lib. 9.

Cap. 3. De quatuor diebus poenitentia.

Ca. 24. De 4. rotis curris spiritualis.

Ex Floribus lib. 10.

Cap. 4. De septem impedimentis quæ nos retrahunt à mandatorum obseruatione.

Cap. 5. De diuersis obstaculis quæ nos separant a Dei voluntate.

Cap. 6. De diuersis impedi. diuinæ gratiæ.

Cap. 20. *Continet Miscellanea & Varia ex Diuersis.*
 Tertull. in libro de patientia. O seruum illū beatum cuius emendationi Dominus instat, cui dignatur irasci, quem admonendi dissimulatione non decipit. Et Augustinus in P salmum 98. Illi Deus irascitur, quem peccantem non flagellat. Nam cui verè propitiusest, non solum donat peccata ne noceant ad futurum seculum, sed etiam castigat, ne semper peccare delectet.

Augu.

Augustinus contra epist. Manich. quam fundamē-
talem vocant cap. i. tom. 6. Etsi sint diuersæ tum
corporis nostri, tum animi (quæ à Deo per varios
inferuntur castigationes) illæ tamen omnes in
hac vita medicinæ potius sunt ad resipiscentiam,
quam damnationes ad exitium.

Augustinus libr. i. de sermone Domini in Monte
sub initium.

Carissimi seruemus Dei mandata, in simplicitate
innocentiam, in charitate concordiam, modestiã
in humilitate, diligentiam in administratione, vi-
gilantiam in adiuuandis laborantibus, misericor-
diam in fouendis pauperibus, in defendenda ve-
ritate constantiam, in disciplinæ securitate cen-
suram, nec aliquid ad exemplum bonorum fa-
ctorum desit.

Hieronymus tom. 7. Comment. in Psal. 19. fol. 23.
In potentatibus salus dextræ eius. i. Potentatibus
sanctæ Ecclesiæ, quibus salus facta est per Chri-
stum, quia est dextra eius, id est Dei patris, quia
habet Ecclesia ligandi & soluendi potestatem.

Idem Hieronymus tom. 7. Com. in Psal. 88. Si au-
tem derelictus. Quod derelictores legis iudicio-
rum oblitores, prophanatores iustificationû man-
datorumque transgressores, in virga, id est, in dis-
ciplina Dei corripiantur, & misericordia diuina
non auferatur, illud ostenditur vt nullus sine spe
recuperationis ab Ecclesia arceatur, quia sicut se-
ueritas diuina terret arguente iustitia, ita pietas
reparat moderante clementia.

Augustinus in libr. de Pastoribus cap. 5. Collecta
in signis pro peccatis delendis huc pertinet. Parce

Domine parce peccatis nostris. & quamuis inces-
 sabiliter delinquentibus continua pœna debeat-
 ur, præsta quæsumus, vt quod ad perpetuum me-
 remur exitium, transeat ad nostræ correctionis
 auxilium & tentationem, quam pro peccatis no-
 stris cognoscimus super nos præualere, te mise-
 rante sentiamus cessare. Disciplina in persecu-
 tionibus expeditior. Tertullianus in libr. de fuga
 in persecutionibus. Saluianus Massiliensis Epil-
 copus libr. 2. de Prouidentia, & alijs passim in lo-
 cis ait foelicitatem nimiam nos reddere peiores,
 at miseriam & afflictionem nos bonos efficere, i-
 deoque Deum bonos semper affligere & castiga-
 re vt meliores fiant. hoc argumentum versat lib.
 1. 2. 3. & passim in lib. de Prouidentia.

Ambrosius tom. 2. lib. 2. de uocatione gentium ca.
 10. Dum in hoc corpore uiuitur, nullius negligenda
 est correctio, nullius desperanda est repa-
 ratio. Leo in sermone de Quadragesima, quæ le-
 gitur in Dominic. 2. Quadrag. iam ait seuerius &
 rigidius disciplina virtutum exercenda, elimi-
 nanda & abradenda omnia vitia.

Ioannes Diaconus in vita Gregorij lib. 3. c. 1.
 Perit utique reuerentia, adimitur disciplina, quia
 qui culpas debuit emendare committit, & nefaria
 ambitione honorabilis sacerdotij ducitur in
 deprauationem censura.

Gregorius Magnus ca. 8. & 9. lib. 2. Irrigatio cessat
 vbi arbor radices egit. Et quod nõ valet sacerdos
 efficere per Doctorum sermonem (ait Isidorus)
 iam potestas hoc debet implere per disc. terrore.
 Strenuum magisterium causat bonum discipulũ
 & dat

& dat profectum, & vbi disciplinæ rigor, ibi & religionis vigor. Mater insolentiæ & dissolutio- nis impunitas est excessus in Roseto Monburnus. Olim disciplinabantur per grauissimas & arctif- simas pœnitentias, pro minutissimis etiam excef- sibus, vt patet ex SS. Patrum & Columbani pœni- tentialibus.

Christiani æquè licentia disciplinæ gaudere de- bent ac Philosophi. Pammelius in Indice in Ter- tull. 86. 572. T. 141. 572. P.

Disciplinæ neglectus index est peruersæ doctri- nę. Pammelius ibid. 401. 276. vsque 286. T. 444. 276. vsque 445. 286. P. in voce Hæretici in medio. Pudi- citia haberi potest si natura præstruxerit, si disci- plina persuaserit, si censura compresserit. Pam- melius in indice Tertul. 1195. 2. T. 1214. 2. P.

Pammelius in indice in Tertullian. T. Theatra. Theatra Veneris sacraria renascentia, censores sacri destuxerunt moribus consulentes, quare Pompeius cum arcem illam omnium turpitudi- num destruxisset, Veneris ædem supposuit. 253. 98. 99. 100. 101. T. 268. 98. 99. 269. 100. 101. P. Ibidem ve- laminis disciplina. 373. 127. &c. T. 381. 127. &c. P. ibi- dem de castigatione retentorum. 373. 134. 135. 136. T. 381. 134. 135. 136.

Gregorius. Qui fuit stultus in culpa, sapiens erit in pœna.

Augustinus in sermonibus de diuersis, serm. 2. de duabus piscationibus periclitata duo nauigia multitudinem piscium significant, quia per multi- tudinem, quam erat collectura Ecclesia, pericli- tatura erat disciplina.

Bernar-

Bernardus super Cantica serm. 42. Volo mihi irascaris pater misericordiarum, sed illa ira qua corrigis deuium, nõ qua extrudis de via. Illud tua nobis benigna animaduersio parit hoc formidolosam nutrit dissimulatio in floribus lib. 7. c. 57.

Bernardus in sermone de Coena Domini. Prosperitas animum relaxat à disciplina, & hoc est prosperitas in pijs ad disciplinam, quod ignis ad ceram, quod radius ad niuem vel glaciem.

Idem sermone 20. super Cantica: Zelum tuum inflammet caritas, informet scientia, confortet constantia, sit feruidus nec careat disciplina.

Bernardus in lib. de gratia & libero arbitrio. Vitur Deus in salutem suorum irrationabili & insensibili creatura tanquam iuuento aut instrumento, quæ iam expleto opere nusquam erunt. Vitur rationabili creatura sed maleuola quasi virga disciplinæ, quam correpto filio in ignem proijcet tanquam sarmentum inutile.

Augustinus in libro de bono perseuerantiæ. c. 20. citante Caluino libr. 3. cap. 23. §. 13. de æterna Dei prædestinatione pie differendum, vt sub piæ vitæ disciplina fideles contineantur, & salubris ac seuera instar medicinæ adhibenda est correptio.

In Pontificali in Ordine suspensionis.

Quia defectus nostri temporis antiquam non patitur canonum manere censuram, eligentes potius de misericordia quam seueritate reddere rationem Idcirco vitam tuam penitus agnoscentes & meliora & saluti viciniore de te verosimiliter expectantes, de misericordia quæ superexaltat iudicium, poenam relaxamus.

In Pontificali de Scrutinio s. rotino antiquo.

Exhibeatur subiectis cum mansuetudine disciplina, cum discretione correctio. Iram benignitas mitiget benignitatem scelus exacuet, & ita alterum ex altero condat, vt nec immoderata vitio vltra quam oportet affligat, neque iterum frangat rectorem remissio disciplinae. Itaque boni dulcem prauis asperum sentiant correptorem. In qua videlicet correptione hunc esse ordinem noueris obseruandum, vt personas diligas & vitia persequaris, ne si aliter agere fortasse volueris, transeat in crudelitatem correctio, & perdas per irremissam iram, quos emendare per discretionem debueras. Sic enim vulnera conuenit abscindere, vt non facias vlcerari, quod sanum esse videtur, neque si plus quam res exegerit, ferrum incisionis impresseris noceas cui prodesse festinas. Neque dicimus quod in te delinquentibus non te ostendas vltorē & vitia nutrire permittas, sed hortamur vt in iudicio semper misericordia misceatur, vt possis cum Propheta fiducialiter dicere. Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine. Sit in te pastoralis pietas amabilisque dulcedo, & secundum canonicas regulas seuera discretio, vel vt innocenter viuentes leniter foueas, & inquietos perfidosque feriendo a prauitate cōpescas. Nil prodest obedientia humilibus, si non obesset contemptus contumacibus.

Ex eodem Pontificali.

Disciplina excom. & absoluit. 198. Edictum ante Synhodum qualiter viuere debeant. 189. Disciplina suspensionis, reconciliationis, restitutionis
sacro-

sacrorum ordinum. 191. Disciplina reconciliandi
 apostatam, Schismaticum, hæreticum. 199,
 De ordine visitandi Parochias. 203. Disciplina ex-
 pulsionis publicè pœnitentium ab Ecclesia in fe-
 ria 4. Cinerum. 236. Disciplina reconciliationis
 solennis pœnitentium. 238. Disciplina in Anathe-
 mate relaxando & ibi forma. 197. Disciplina de-
 gradationis omnium & singulorum ordinum.
 191. 193. Disciplina depositionis verbalis Clerico-
 rum. 1. 2. Depositi Clerici destitutio. 192. Ordo ex-
 communicandi & absoluendi. 196. Bernardus in
 2. parte epist. c. 84. in Floribus, lib. 3. c. 1. Tria pasto-
 ri & omni Prælato conueniunt, Bonitas, discipli-
 na, scientia. Bonitas attrahit, Disciplina corripit,
 Scientia pascit. Bonitas amabilem, Disciplina mi-
 rabilem, Scientia docibilem reddit.
 Idem super Cantica serm. 23. Prælati prodesse ma-
 gis studeant quam præesse. Habeat caritas zelum,
 sed adhibeat pro tempore modum seueritas. Cen-
 sura quidem nunquam remissa, intermissa tamen
 plerunque plus proficit. Vigor iustitiæ semper
 feruidus sed nunquam præceps. est in Floribus li.
 3. c. 4. rursus in Floribus lib. 3. c. 5. ex serm. 23. super
 Cantica de pietate materna Prælatorum. Discite
 matres subditorum vos esse non Dominos. Stu-
 dete magis amari quam metui, & si interdum se-
 ueritate opus est paterna sit non tyrannica. Ma-
 tres fouendo patres vero corripiendo exhibeatis.
 Quibus quæso habebis diligentiam disciplinæ, si
 indisciplinatos vel fugaueris, vel fugeris. vide i-
 bidem latius in Floribus. li. 3. c. 7. de sollicitudine
 Prælatorū etiam agitur de disciplina in Floribus
 lib.

lib. 3. ca. 13. De summa disciplinæ est egregium caput in Floribus lib. 3. c. 19. De superfluo habitu sacerdotum. & c. 20. De quorundam prælatorum crudeli ardore dominandi. In Florib. l. 3. c. 27. Contra Prælatos negligentes disc. non extirpantes vitia. In Floribus li. 6. c. 19. ex lib. de consideratione. Veraxio dat intellectum auditui. Verum est si nimia non fuerit: Nam si sit nimia non planè intellectū dat, sed contemptum. In Florib. li. 8. c. 52. ex serm. de Apostolo Petro & Paulo. Utinam saperemus ad præsentis vitæ moderationem, utinam intelligamus ad præteritæ correctionem, utinam deuota in Deum fide prouideamus, vt fœlicem habeamus ipso miserante consummationem.

De Ecclesiastica disciplina, degradatione & excommunicatione.

Augustinus lib. 3. contra literas Pelagiani c. 37. 38. & c. 4. lib. 3. ibidem.

De Censuris Ecclesiasticis epist. 107.

De pœna Ecclesiastica epist. 54. ad Macedonium. Vide etiam epist. 75. de Anathemate & excommunicatione, & an quis possit excommunicari ob alterius peccatum. Quod in Ecclesia nulla sit maior pœna excommunicatione, c. 15. l. de Corrept. & grat. August. ad Casulanum 86. habetur in ca. quisquis. ii. q. 3. O di verbis Apostoli serm. 18. Quisquis mentis cuiuslibet potestatis veritatem occultat, aut disciplinam non administrat & iustitiam, irâ Dei super se prouocat, quia magis timet hominem quam Deū. Bernard. epi. 256. ad Eug. Non est fortis vir cui nō crescit animus in ipsa rerū difficultate. D. Haymo Halberstattensis lib. 8. Historiæ sacræ.

Interea

Interea nonus decimus annus erat Imperij Diocletiani, & incipit fieri persecutio in Christianos ab eo proxima iusto siquidē Dei iudicio & necessaria correctione, cū iam multa libertate, multa indulgentia, vitiati sunt mores nostrorum & disciplina Ecclesiarum corrupta, dum fides nostra per diuersa dogmata scinditur & ob id vilescit, dum prælati & rectores, & duces populi humilitatis Christianæ & synceritatis obliui aduersum se odijs & contentionibus inflammantur.

Nimia laxitas disciplinæ est vna causa cur non proficiamus in clero & religione: sicuti enim serpens non in foramine lato, sed arcto veterem pellem deponit & se innouat; sic in monasterio illo mores seculares non deponuntur nec proficitur, vbi quisque secundum voluntatem suam viuere permittitur. Strenuum magisterium bonum causat discipulum & dat profectum, & vbi disciplinæ rigor ibi est religionis vigor. Mater insolentiæ & dissolutionis impunitas est excessus. In Roseto exercitiorum Ioannis Momburni in eruditorio exercitiorum. Alphabeto 8. ibidem Alphab. 9. Pertria Si, So. vi. Carthusia, manet in vi. Silentium, Solitudinem & Visitationem.

Gregorius in homilia super euangelium. Simile est regnum cælorum thesauro abscondito. Quicquid iuueniliter hilarescit, in mente censura disciplinæ coerceat, vt dum sponte temporalia fugitis, æterna cum gaudio facilius capiatis. In officio Ecclesiastico de D. Hieronymo correxit, statum totius mundi populi & cleri iuxta scripturæ sacre normulas.

O dig.

Lancilottus li. 2. tit. de vita & honestate prælatorum. §. 2. & ab improborum. & §. 3. cū leuitate. & §. 4. præterea de officio Episcopi in corrigendo. Modus peccata redarguendi. c. si sacerdos 2. de officio Ordinarij. vide lib. 3. Methodi cap. 8. q. 8. reg. 57. cum seqq.

Ne Clerici à correctione sui prælati ad laicos confugiant cauetur. 21. qu. 5. in princip. cum seqq. & 11. q. 3. c. si quis præbyter.

Quæ de virgine Ecclesia adhuc in corrupta dicuntur, quæ tamen postea fuit corrupta apud Duræū lib. 7. contra Vvithakerum, ea non ad fidem sed ad mores & disciplinam pertinent. vide isto lib. 7. plura de priorum temporum incorrupta disciplina: tempore Constantini Magni, cū nimium opibus Ecclesia cresceret. audita est vox puto Angelica in aere venenum in Ecclesiā effusum esse. In vita S. Cuniberti vel in Sequentia Officij. Spiritalis disciplinæ, sanctitatis, doctrinæ norma factus plebibus.

De correctione per Archidiaconum Lancilottus li. 1. tit. de officio Archidiaconi. c. corrigenda & tit. e. f. ibidem & de officio Archipræsbyteri. tit. IC. in Scholijs.

In vniuersa Morali philosophia, gradu 9. cap. 52. lib. 13. ab initio vsque ad finem de vtilitate correctionis Piccolominæus.

Lancilottus lib. 1. tit. de sacerdotibus in inferiori gradu cōstitutis. §. præbyterum autem b. qui sub nullius Episcopi disciplina dicuntur acephali. in glossa ibi.

Qui non debito loco reprehendit offendit. c. denique gl. dist. 3.

O

Cune-

Cunerus in tractatu de Indulgentijs fol. 371.
 Vetustis PP. cognite fuerunt Indulgentiæ vt ex
 Augustini epist. 180. Cypriano l. 3. epistolarum e-
 pistola. 15. 16. 18. & sermone de lapsis perspicuum
 est, sed tamen eas parcius vsurpabant propter vi-
 gentem tunc Ecclesiæ disciplinam.

Nisi esset in Ecclesia correctio & correctio pe-
 riret tota religio citat id Bellar. ex August. in lib.
 de gratia & lib. arbi.

Lancilottus l. 3. folio 210. tit. de Appellationibus.
 §. Et ideò nec regulares cum pro aliquo excessu
 corrigendi fuerint contra regulam prælati sui vel
 capituli Disciplinam appellabunt, sed quod sibi
 pro salute iniungitur, humiliter suscipient. nota-
 tur in glossa si appellarent, non euaderent notam
 transgressionis obedientiæ. Abbas in cap. breui.
 de Iureiurando.

Alia foret ratio si excederetur nodus in illis coer-
 cendis vt habetur latè in c. 3. e. vide in eodem tit.
 fol. 707. §. Rursus ex Concilio Trid. sess. 13. in 1. de-
 creto Litera H. Nam in causis visitationis & cor-
 rectione ab Episcopo, seu illius in spiritualibus
 vicario generali antè definitiua sententiam ap-
 pellatur.

Lancilottus lib. 5. fol. 205. Qui in multis offendit
 pœnæ multiplici subdatur, vide glossam, si lex
 noua inducat nouam pœnam, non censetur ab-
 rogare veterem sed potius accumulare. Flos ar-
 boris virtutum disciplina, & in fine Professorij
 virtutum in Roseto Spiritualium meditationum,
 ex Hugone in li. de arca Noæ. Denunciationis fi-
 nis est correctio. Lancilot. l. 4. ti. 1. fol. 217. c. lit. a.

Disci-

Disciplina & correctio non odij sed amoris est. sic S. Stephanus Actor. 7, cap. corripiebat & reprehendebat acerrimè Iudæos, & pro iisdem tamen ex charitate orabat. Fulgentius lectione 5. ad S. Andream hoc egregiè tractat. in sua homilia.

Non debet ultra progredi pœna quam repetiatur delictum ad dist. 1. in gloss. ad verba ius generale. De disciplina Prælati 45. dist. cùm beatus.

Tom. 1. Bibliothecæ sanctæ, fol. 456. de iniusta ecommunicatione. tom. 2. Bibliothecæ SS. Patrum Reuelationes Methodij de corrupta disciplina ac moribus nouissimorum temporum. to. 3. Bibliothecæ SS. Patrum. fol. 599. Gildæ sapientis præbyteri. Correptio acris in nobilitatem & plebem Britaniæ fol. 578. eiusdem in ordinem Ecclesiasticum grauis correptio. fol. 599. Præclare S. Leo SS. Patrum venerabiles sanctiones eos demùm sacris administrationibus idoneos censuere, quorum omnis ætas à puerilibus exordijs vsque ad perfectiores annos per Discipline Ecclesiasticæ stipendia cucurrissent. c. miramur. 61. distinctione. Gabriel Palæottus in lib. de Consultationibus Consistorij, Contraria contrarijs euranda. Contrarijs remedijs etiam inordinationem venialem esse reparandam.

Correctio duplex, alia ex charitate, alia ex iustitia. Dorrectio vt est actus iustitiæ non est intermittendus, licet nullus emenationis fructus sequatur. In eodem lib. de Consistorij Consultationibus idem Palæottus. Emédatores seu correctores longè ab ijs erratis abesse oportet, quæ ab alijs quærunt propulsare: Gregorius Nazian. in Apol.

de fuga. Plutarchus in li. de discrimine adulatoris & amici, ne alioqui eis obijciatur: Medice cura teipsum, sic & in consistorio fiet, cum continget agi de Discipl. Ecclesiastica restituenda, pulchrè Prosper Aquitanicus. Sumptuosus dapibus & crudis non potest laudare abstinentiam, quam calcat. Vitio cupiditatis addictus cupidus non potest dissuadere amorem pecuniæ, atq; ita de alijs Junior annis potest esse moribus & discipl. conspicuus, vt Thobias fuit. De disciplina castigatrice necessitate Lensæus Belliolanus in Præfatione lib. de vnica religione retinenda, & agit de disciplina regum & principum contra hæreticos, tum in lib. prænominato, tum in li. contra libertatem conscientia, tum in libr. de sui ac Christianæ Reip. contra impium inuasorem defensione. D. Bernardus in libro de Præcepto & Dispensatione. Regulares nanque terminos, etsi sæpè dereliquerit non euadit, qui censuræ, quæ ex regula est. disciplinam non subterfugit. Pars siquidè regulæ est regularis correctio, & in eo reperitur non solùm bonæ vitæ instructio, sed etiam emendatio prauæ. Inueniuntur in ea præcepta obedientia & inobedientia remedia, vt ne peccando quidem à regula recedatur, ex regula nanque emendatur crimina. Horat. Quid mores sine legibus proficiunt vani. Oleum vino admiscendū, ac vitæ emendationis dulcedo manna adiungenda. Gregor. 20. Moral. & in c. disciplina dist. 45. Exhortatio eadem non congruit omnibus, sed quæ alijs officit, alijs prodest. Driedo in lib. de captiuitate & redemptione humani generis folio 342. aliter admo-

admonendi sunt homines delicati ad pœnitentiam, aliter miserabiles & pauperes non habentes in hoc mundo quod delectet, idem ibid. & folio 351. & fol. 347. De utilitate timoris & disciplinæ ad participandum fructum passionis Christi idem ibid. fol. 349. 350. 351. 352. 355. 340. 357. Pulchrū est ibi esse miseriam vbi fuit culpa. Driedo folio 108. Putare homines sceleratos non metu supplicij ad meliorem vitam coercendos, est contrariū omnium Doctorem & Orthodoxorum Patrum sententijs. Driedo fol. 361. In fine operum D. Bernardi tract. exstat de Morum institutione & ordine vitæ, aliàs de Disciplina puerorū & Correct. Morum eiusdem tractatus de conuersione ad clericos, ca. 31. & c. 13. Sermonum ad Milites templi.

Plura vide in Durando in Scrutinio Ordinandorum, in Speculo pio Spiritualium per varia capita, latè in Summa vitiorum & virtutum Peraldi, in Compendio IC. Francisci Gratiani, Hermetem Letmatium libr. 7. de restauranda religione, Albertum Pighium Controuersia 3. de Ecclesia de necessitate Disciplinæ, Prosperum Aquitanicum lib. 1. de Contemplatione per quatuor priora cap. D. Thomm & Aegidium Romanum in libris de Regimine Principum, Baronium to. 4. fol. 506. 508. 598. 267. 409. 373. 574. 501. 633. 634. 448. 48. 49. 77. 85. 451. 432. 433. 434. 435. 386. hæc & alia multa in fine l. 1. prætermissa sunt, vt omiffa Præfatio ad Serenissimos Principes Bauericos posset inferi, illa autem præclara multa & pulchra quæ ob Præfationem interpositam exempta sunt, attingam in libris de Politia contra Caluinistas.